Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Fra gammel Tid

Af BARONESSE URSULA DAHLERUP

H. HAGERUPS FORLAG - KØBENHAVN
1927

BARONESSE URSULA DAHLERUP

FRA GAMMEL TID

H. HAGERUPS FORLAG

KØBENHAVN - MDCCCCXXVII

Omslagstegningen skaaret i Træ af
Benjamin Dahlerup.

Printed in Denmark
Pedersen & Lefevre

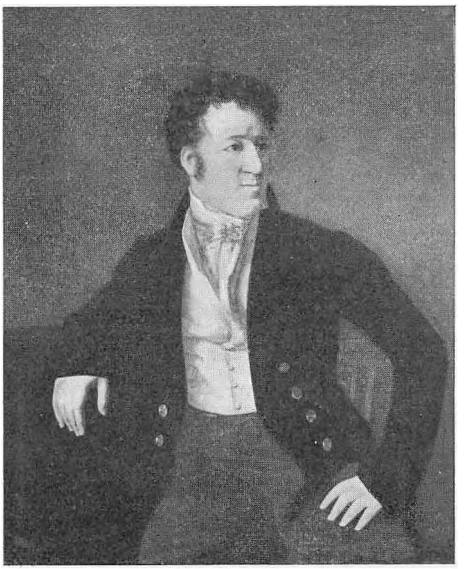
Baronesse Ursula Dahlerup, hvis Livserindringer „Fra gammel Tid" her forelægges, er født i København 5. Oktober 1840 som Datter af Portrætmaler Niels Peter Holbech (f. 1804, d. 1889) og Hustru Caroline, f. Gamborg (f. 1809, d. 1873). Hendes Fader var Søn af Koffardikaptajn Peter Nielsen Holbech (f. 1772, d. 1847) gift med Maria Thaysen (f. 1779, d. 1849), og hendes Moder var Datter af Regentsprovst, Professor i Filosofi ved Københavns Universitet Anders Gamborg (f. 1753, d. 1833), gift med Marie Clausson (f. 1767, d. 1853). Hun ægtede 1869 Cancellist i Finantsministeriet, Baron Hans Joost Vilhelm Dahlerup (f. 1830, d. 1876), Søn af Admiral, Baron Hans Birch Dahlerup (f. 1790, d. 1872).

Gennem mange Aar beboede Baronesse Dahlerup en Villa paa Gyldenlundsvej i Charlottenlund, og her er disse Erindringer skrevet i hendes sidste Leveaar. Hun afgik ved Døden 25. September 1925, 85 Aar gl., og blev stedet til Hvile i det Holbechske Familiegravsted paa Holmens Kirkegaard. —

Paa den hende egne livfulde Maade begynder Forfatterinden sine Beretninger med en Skildring, hun engang har hørt fortælle om en Fødselsdagsvisit, hendes Moder, Dagen før hun fødte hende til Verden, aflagde hos sin Svigerfader, Koffardikaptajn Holbech. Han beboede Stueetagen i sin store Ejendom, Kronprinsessegade Nr. 32.

København, Februar 1927.

BENJAMIN DAHLERUP · VALDEMAR NEIIENDAM

Koffardikaptajn P. N. Holbech.
(Malet af N. P. Holbech.)

Den fjerde Oktober 1840 er det Koffardikaptajn Holbech's Geburtsdag. Hans Sønnekone tager sin fireaarige Datter Marie med sig, de skal hen at gratulere Bedstefader.

Kaptajnens Husholderske, Jomfru Ane, tager imod dem. Hun ser op og ned ad Fru Holbech: „Hi — hi," siger hun, — „De trives godt! Værs'go — træd indenfor."

„Se Godda', Godda' Madam" og Kaptajnen gentager Jomfru Anes Bemærkning for den højlig fornærmede Svigerdatter. Moder og Datter placeres mellem Gæsterne og trakteres med Chocolade, Vin og Kage. Marie skal have Lov at tage selv hos Bedstefader, og den store Sølvkurv præsenteres hende. Hun tager nøjagtigt Syn paa alle Kagerne og vælger da en, der er meget mindre end alle de andre.

„Næ sikke artig", udbryder Jomfru Skaarup. „Den lille tog den allermindste — saa Kaptajnen det?"

„Smager det," spørger Jomfru Ane. Marie nikker tavs, — stadig ser hun spørgende hen til sin Mor, som vilde hun sige: „Er jeg vel uartig? — er du ogsaa vel ikke vred paa mig?"

„Vil du ha' mere, lille Marie?"

„Nej Tak".

„Kom saa, min Pige," siger Jomfru Ane, „nu skal vi to hen og fiske ligesom sidst, — ikke?"

Hun giver Marie en rigtig Medestang i Haanden. Den har en lang Snøre, som ender inde i den anden Stue.

„Hold nu godt fast paa Medestangen Marie," Marie holder af alle Kræfter.

„Ja, mine Damer." siger Jomfru Ane, „Marie er saadan en dygtig Fisker, hun faar altid Bid."

„Saa Marie" hvisker hun, „træk nu, men ganske langsomt — saa — saa — nu af alle Kræfter," og lille Marie trækker en Fisk af Papir til sig med Snøren, den indeholder en Louisdor og en Dukat.

— Saaledes gentages Legen flere Gange, imedens hele Selskabet udtaler Beundring over Maries Fisketalent.

„Gud sikke mange Penge du har, lille Jomfru Holbech" siger Jomfru Skaarup i lidt skinsyg Tone. „Hvad skal den lille Jomfru nu købe for alle de mange Penge?"

„Jeg køber mig et lille rødt Sørgesjal til at sørge for Kongen med," svarer Marie.

„Hører De Hrr. Kaptajn! hører De hvor hun er klog," siger Jomfru Skaarup, „ikke fire Aar, og hun ved at vor højsalig Kong Frederik den sæte er død. Hun sku' saamænd ha' væt med til Liggeparaden, man glemmer det aldrig! — der la' han den Højsalige, li' saa levenes med Sabel og trekantet Hat, eller om det hedder Chakothat — med Støvler og Sporer. Ja Jomfru, vi skal jo alle væk. Men der er Forskel. Vi kommer ikke paa Liggeparade — — — — og saa da man blev gennet ud, saa sang og spillede de saa ganske dejligt." —

Jomfru Skaarup tørrer en Taare af.

„Flæber hun, Jomfru," siger Kaptajnen.

„Spritten siver altid ud af Øjnene paa gamle Fruentimmer. De skulde vist ikke ha' haft det tredje Glas Portvin."

Jomfru Skaarup ler og trækker i Overtøjet „Og saa siger jeg Adjøs, Hrr. Kaptajn, og Adjøs Jomfru, og mangfoldig Tak for denne smukke Højtidsdag. Adjøs i Stuen."

— Det ringer. Syjomfru Petersen meldes. „Tak" siger Kaptajnen, „det Skind er hellig, — jeg sa' ikke skinhellig." Han lægger en Finger over sin Mund og raaber: „Herein!"

Jomfru Petersen træder ind „Guddag højærværdige Hrr. Kaptajn, og Guddag Jomfru, og Guddag i Stuen! Det er jo Onsdag, min Lappestoppedag i Dag. Men saa hørte jeg af Grøntkonen dernede, at det var Hrr. Kaptajnens Geburtsdag, og jeg købte da denne lille Plante, som jeg beder Hrr. Kaptajnen ikke at forsmaa. Det er saamænd kuns en lille nøjsom Opmærksomhed fra min Side a."

„Tak-Tak Jomfru Petersen," siger Kaptajnen og rager en Bunke Femdaler Sedler op af sin Vestelomme. Han rækker hende en og siger: Lige for lige.

„Gud Hrr. Kaptajn! — næ, det var virk'lig ikke Meningen! — Fem Rigsdaler! — for dem kan vi leve bonk i fjorten Dage. Ja, og Adolf kan faa en Kasket, — De ved nok, Adolf, min Søsters!"

„Ja Jomfru Petersen, skal De ha' Kasket til Drengen, saa maa De min S'æl ha' en Lap til, siden det jo alligevel er Lappedag," og han rækker hende en Femrigsdaler til.

„Gud Hrr. Kaptajn! sikke god De dog er! — Herren i Himlen vil lønne Kaptajnen. Han lader jo sin Regn strømme over Kaptajnen, der saa igen lader den drippe fra ham a og til os andre. Gud lønne Dem nu og i Evighed!" — Amen.

„Sit Dem ned," siger Jomfru Ane, „og faa en Kop Sokkerlade."

Hun tager om den store Sølvkande: „Den er varm endnu, find selv" — og hun rækker hende Kanden.

„Ja skoldenes," siger Jomfru Petersen, og giver sig til at spise og drikke.

„Saa siger jeg saa mangfoldig Tak" —

„Er De mæt? — ikke en Taar til? — en halv?" —

„Overmæt Jomfru! — Tak — ikke om det saa kuns var en kvart Taar! — næ — mange Tak — nu vil jeg sitte mig ind paa Forhøjningen i Spisestuen og tage fat paa Arbejdet, og kigge ned paa Vorherres de dejlige Høns, og paa Søren der strigler Kaptajnens Heste."

Noget efter kommer Jomfru Ane ind med en stor Bakke Mad. „Gud Jomfru, skal vi nu virkelig spise igen?"

„Ja, Jomfru Petersen, her er immer Mad og immer Appetit — spis og drik gør Dem det bekvemt, men tag Fingerhatten af mens De spiser."

Jomfru Petersen ser ondt til hende idet hun tænker: at nogen ska' ha' saa meget og en anden en saa lidt — og hun snapper et Andelaar og et blødkogt Æg som hun i en Fart stikker i sin rummelige Silkepose.

Kaptajnen kommer ind: „Tag De den bare med Ro, Jomfru Petersen — her er jo Geburtsdag, — slid da ikke Fingrene krumme for min Skyld!"

„Jo, Hrr. Kaptajn, det er jo den eneste Gengæld, som a' et fattigt Menneske kan give foruden Bøn til den Evige for Kaptajnen, og for Jomfruen. Gid jeg en Gang kunde vise Dem min Taknemmelighed — Aa saa tænke sig den skidt Julle, der tjente her, a hun kunde bestjæle Dem! — jeg siger: Fy! — Selv om det saa kuns havde været en Synaal eller en Knappenaal, saa ku' jeg aldrig ha' ta'et den fra Kaptajnen."

Nu er det omsider blevet Aften, og Jomfru Petersen skal gaa hjem. „Pak saa en Kurv til Jomfru Petersen," siger Kaptajnen.

„Ska' jeg ha'e mer endnu? Vorherre gav, Kaptajnen gav, og Herren være lovet, Amen!"

„Ane", siger Kaptajn Holbech, „der ligger saa megen Frugt, tag Jomfruens Pose og fyld den."

„Gud nej! nej!" skriger Jomfru Petersen kridhvid i Ansigtet, og holder Posen ind til sig „nej ikke mere! ikke mere!"

Men Ane som er stærkere, snupper i et rask Tag Posen fra hende, aabner den med Magt, og Andelaaret viser sig i sin fede Skønhed sammen med det knuste blødkogte Æg. Ane svinger Posen i Vejret, men ser bestyrtet paa sine diamantprydede Fingre der flyder af Æggeblomme, som drypper ned paa hendes silkebrokades Kjole.

Jomfru Petersen giver et Skrig fra sig og begynder at hulkgræde, griber efter en Stol og vil til at besvime. „Hæld hende over med Vand" siger Kaptajnen, men Jomfru Petersen slaar skrækslagen Øjnene op og raaber: „Min Kjole kan ikke taale Vand!" og derpaa: „Hrr. Kaptajn! — kan De tilgive det Andelaar? — jeg tog det — det var kuns et og ikke mer!" — „Rejs Dem op, Jomfru, og gaa saa ind til Ane og faa vasket Kløerne og lad hende stoppe Posen med Proviant. Men De skal dog ikke komme paa Onsdag, foreløbig siger vi stop til Stoppedagen."

„Gud Hrr. Kaptajn, er De saa vred for det ene Andelaar, maa jeg aflægge min dyreste Ed paa, at det var første og sidste Gang jeg stjal." Hun tudbrøler. — „Saa — saa — saa!" siger Kaptajn Holbech, „kom De saa kun paa Onsdag som De plejer, men hold nu op med at vande Høns."

„Aa, tak tak tak! — og om her paa Onsdag ligger tusinde Andelaar, saa besværger jeg den altforbarmende og den højærværdige Hrr. Kaptajn, at aldrig rører jeg et Andelaar mere. Og saa Gudsnat i Herrens velsignede Navn og tak. Adjøs! — og saa kommer jeg paa Onsdag!" —

I Hjemmet i Gothersgade staar min Fader spejdende ved Reflektionsspejlet, og da han faar Øje paa sin Hustru nede i Gaden, jager han ned ad Trappen og iler hende i Møde.

Han ser ængsteligt paa hende, og siger venligt: „Naa, hvordan gik det saa?" — Fru Holbech ser bort fra ham, og Taarer viser sig i hendes Øjne. Hun svarer ham ikke. Tavse gaar de saa til Hjemmet i den reformerte Kirkes Præstegaard. Fru Holbech græder nu lydeligt og siger „Jeg gaar aldrig mere derhen! det skal være sidste Gang! — De var saa taktløse, saa de talte om, hvad intet dannet Menneske taler om eller hentyder til. Jeg gaar der ikke mere!"

Holbech vil trøste, men hans Hustru vil ikke trøstes. For hende er der ingen Trøst „Aa Gud! at være kommet ind i en saadan Familie! Din Mor brugte Opium, hun er fraskilt, og Din Søster var en Kokette."

Holbech siger bedende: „Aa, tal ikke om min Søster Sulla! — det gør mig saa ondt, kære Line, at høre dit Mishag mod min Familie. Jeg nægter ikke, at Far nu omstunder kan være noget plump og maaske jævnlig støder an. Men du maa huske paa, at han er en gammel Ulk, og at Tonen i hans Dage var drastisk i hele Sømandsstanden. Kunde du for min Skyld betvinge Din Aversion imod ham, og vise ham lidt Venlighed og lidt oftere tage lille Marie derhen, saa hjalp det kanske. I Mors Tid omgikkes vi dog Admiral Billes, Peter Norden Sølling, Fisker og Eskildsen. Men jeg indrømmer gerne, at ingen af dem alle i Aand stod Maal med Din Far — aa, men Mor! Gid Du kunde holde lidt af hende."

„Din Far" sagde Fru Holbech, „han er vel en almindelig Skipper eller Kapergast i Tone, vist ingenlunde bedre. Og saa alle de modbydelige Kvindfolk, der er Anes Veninder! — nej, kun som en meget haard Pligt gaar jeg med Barnet til hans Geburtsdag, jeg gruer altid for denne Dag og aander lettet, naar den er overstaaet. Indlade mig i dybere Forstaaelse med det Pak, det gør jeg aldrig!"

— Holbech løber hurtigt hen til Konditor og Gartner og kommer hjem med alskens Foræringer, men intet hjælper. Han opbyder al sin Elskværdighed for at formilde sin Hustru, som

snart hulker og græder, snart skoggerler som i Krampe. Og henad Morgenstunden den 5. Oktober fødtes saa jeg i buldrende Tordenvejr under min Moders afvekslende Graad og Latter, som blev Vuggegaver til mig.

Da jeg blev præsenteret for min Søster Marie som en stor levende Dukke, hun skulde faa at lege med, blev hun højlig fornærmet.

„Smid hende ud paa Gaden" gentog hun ivrigere og ivrigere, og da der blev givet hende Legetøj og Stads i lille Søsters Navn, saa sagde hun: „Det kan altsammen ikke jævlte!"

Koffardikaptajn Holbech havde staaet Fadder til sin Sønnedatter Marie, og havde i Faddergave foræret hende en kostbar Sølvsparebøsse indeholdende en Louis'dor og endvidere fyldt med sjældne Guld- og Sølvmønter. Den femte Oktober op ad Dagen gaar min Far hen til sin Far i Kronprinsessegade for at fortælle ham Nyheden om min Ankomst.

„Hvad! en Tøs igen, — hør ved Du nu hvad, det er min Sæl for vidt at drive min Taalmodighed! Du er den sidste af Slægten Holbech, husk det! Skal den da dø ud med Dig? — Bring hende straks hen til Din Velynder Thorvaldsen paa Charlottenborg, og bed ham fra mig om at lave hende om til en Dreng! — Det maa da vel være ham en smal Sag, og jeg betaler ham gerne derfor med tusind Rigsdaler." —

Kaptajnen brister i Latter over sin egen Vittighed. Han ler sig efterhaanden saa voldsomt op, saa han er ved at blive borte i det. Jomfru Ane farer til, hun giver sig til at dunke ham i Ryggen. Han er blaarød i Ansigtet og ryster af Latter.

Jomfru Ane dunker med højre Haand og holder den venstre paa hans Pande. Det ser et Øjeblik alvorligt ud.

„Niels! — men Niels, saa ring dog" siger hun, og lidt efter viser Trine sig i Døren. „Vand, Vand skynd Dig, Trine,"

og Jomfru Ane tyller Vand i den rystende Kaptajn. Saa lægger Anfaldet sig og alt bliver godt igen. Ane retter paa Haaret og siger „Jeg er immer saa bange, at Kaptajnen skal blive appoplix. — Niels det var da ogsaa kedeligt, at det kuns blev en Pige, naa, kanskes bedre Lykke næste Gang."

Holbech trækker resigneret paa Skuldren og sukker.

„Se saa, Kaptajn, skal det saa være Rhinskvin og Selser eller en Botelje af den hvide Portvin, for vi skal da vel drikke Pigebarnets Skaal," spørger Ane.

„Hendes Skaal! Nej Pokker skal vi! Saa har jeg da bedre Brug for min Vin! — Og var saa da den Tøs kommet i Gaar paa min Geburtsdag, saa kunde vi maaske endda have taledes ved, — men ikke engang det!"

Kaptajnen giver sin Søn nogle faderlige Anvisninger iblandet med Skænd, som Sønnen stiltiende tager imod.

„Niels, Du ved jeg gav Marie Faddergave, men hils Du denne Bytting, at hun kan kigge i Vejviseren efter Sparebøsse fra mig. "

„Men ikke sandt Far, du vil da nok staa Fadder til hende?"

„Næ gu min Sæl om jeg vil. Ta' mig Fanden om jeg vil, for mig kan hun ryge og rejse!"

„Vi vil opkalde hende efter Søster Sulla," siger min Far i spagfærdig Alvorstone.

„Niels dog" hvisker Jomfru Ane, „Kaptajnen kan ikke taale at du taler om hans afdøde Datter. Han bliver syg for mig."

„Sulla! — Ja det var Synd det," siger Kaptajnen. „Hun var en smuk, en god og en rig Pige, og saa gaar hun hen og gifter sig med en Løjtnantspjalt og har vel faaet at føle, hvad det er at ha' Smalhals til Køkkenmester trods det, at hun trak sin Mor med ned til Rendsborg. Jeg havde bestemt at lade Politiet trække hende i Land, da hun rejste, men sandt at sige saa glemte jeg det. Aa ja — ja. — Du min Ven, du skulde med Tak have taget imod, at jeg vilde forære dig en god Gaard paa Nørregade og indrette den for dig til Ma-

lerværksted, derfor kunde du jo ha' malt Portrætter alt det, du gad. Men det var vel ikke fint nok for din fattigfine Gamborre-Familie. Dit Medlemsstykke til Akademiet blev sat hen fordi det forestillede Ane, — det var vel ogsaa dens Skyld, Din Bror Karl vilde jeg have givet en god Bagergaard. Heller ikke! — Officersnykker havde han, — det voldte hans Død."

Kaptajnen ler grimt idet han tilføjer: „Jo Tak! — jeg blev en lykkelig Far, Svigerfar og Bedstefar."

Kaptajnen stak af og til 100 Rigsdaler til sin Søn, men sagde altid „Sørg for, at Ane ikke mærker det. Pas paa min Dreng, vi har levet i en god Tid, det bliver værre og værre for dem der kommer efter."

Jomfruen er kommet ind ved Samtalens Slutning. „Ja, du kan tro, at det er sandt Niels, vi har jo saa mange Bøjer, og en af dem er Sybilles Spaabog og deri staar det for vist og sandt." —

Mismodig sagde Niels Holbech Farvel og gik langsomt hjemad. Det smertede ham igen at erfare, at Forholdet mellem hans Kone og hans Far var uforandret daarligt. Det var jo kun en ringe Trøst for ham at vide, at hendes Brødre fandt godt Behag i at besøge Kaptajnen og glædede sig over hans belevne og fornøjelige Væsen — og i hans fine Vine. Nylig havde hans Svoger, Politiassistent Georg Gamborg fortalt ham om et saadant Besøg, Kaptajnen havde indledet med et „Ih se Goddag Hrr. Tyvetrækker — jeg haaber, De har det godt" Hvortil Svaret lød „Jo, Tak i lige Maade Hrr. Sørøverkaptajn."

Hjemkommen sagde Holbech til sin Kone „Det gør mig ondt at maatte sige dig, at Far ikke vil med til Daaben, saasnart du derfor har bestemt Dagen, er det min Hensigt at indbyde Thorvaldsen, der har tilbudt at staa Fadder til vor lille Pige."

„Thorvaldsen" farer Mor op, „taler Du i Spøg eller Alvor? — En Person, der har et Barn uden at være gift! Gud-

skelov at din Far undslog sig, saadan Liv som han fører, og dernæst Thorvaldsen med uægte Børn! Hvor tør du byde mig sligt Selskab! Stille dem ved Siden af anstændige Mennesker!"

„Kære lille Line, Thorvaldsen er den reneste, den prægtigste Mand, helt bortset fra ham som Kunstner. Det er en Aftale at han skal være Gudfar, om jeg nogensinde fik et Barn, og han var kommet hjem til Kjøbenhavn, — jeg kan umuligt forbigaa ham."

„Wenck er her i Byen, og Eberlin, vi vælger de to Faddere og lader Daaben foregaa snarest muligt. Den tegner jo virkelig til at blive rigtig fornøjelig!" sagde Mor.

Fra det Øjeblik af, da min Far kunde holde paa et Blyant tegnede han pæne smaa barnlige Billeder, der foranledigede Kaptajnen til at tiltænke sin Søn en Fremtidsstilling som Malermester, hvad han ansaa for en god og indbringende Stilling. Da Tid kom blev han derfor anbragt i Malerlære hos Tilly, dog med den Betingelse, at han ikke paa Gaden maatte vise sig med Trillevogn eller med Bøtter paa Hovedet. Samtidig blev han „Akademidreng" — i de Dage antoges Læredrenge som Elever paa Kunstakademiet. Han kom til at tegne hos Eckersberg, og da Thorvaldsen 1819 gæstede Kjøbenhavn, sendte han ham hen til den berømte Kunstner med Forevisning af sine Tegninger. Thorvaldsen fik Interesse for Drengen, og laante Øre til hans Klage over, at hans Far intet vilde høre om hans Kunstnerlyster, han underholdt sig med Drengen om dette Tema og endte med at love ham, at han vilde besøge hans Far og plaidere hans Sag. — Dette skete. Længe holdt Kaptajnen paa sin Beslutning og stillede Sønnen i Udsigt en Gaard paa Nørregade til fremtidig Virkeplads. Tilsidst sagde Thorvaldsen „Er det pekuniere Grunde, der gør sig gældende ved Deres Vægring, saa træ-

der jeg gerne til, Deres Søn har et umiskendeligt Talent — Eckersberg er af samme Mening."

Kaptajnen svarede, at for ham spillede Pengene ingen Rolle i dette Tilfælde, men at han dog gerne vilde se sin Søn i et selvstændigt Erhverv med Fremtiden for Øje.

Saaledes talte de frem og tilbage om Sagen, og det endte med, at Thorvaldsen tilbød Drengen foreløbigt Ophold hos sig i Rom, han fulgte saa med ham, og Thorvaldsen afholdt selv Halvdelen af Udgifterne. Den øvrige Sum stillede Kaptajnen til hans Raadighed og ligeledes en Sum til Bøger, Smaarejser, Modeller etc. Niels Peter Holbech var henrykt, og han levede de syv lykkeligste Aar af sin Tilværelse i Thorvaldsens ideelle Kunstnerhjem i Rom, der jo bød paa alle mulige Fordele. Her traf han i Aarenes Løb mange unge Mænd, der senere blev Kunstens Koryfæer og tildels hans Venner: Freund, Rørby, Blunck, Martens, Monies, Küchler, Bendz o. m. fl.

Da saa endelig efter syv Aars Forløb den praktiske Far ønskede at se noget positivt Udbytte af de mange Aars Arbejde, og forlangte at Sønnen skulde komme hjem, maatte denne jo bryde op, og medførte ved sin Hjemkomst mange skønne Sager, deriblandt Foræringer som Thorvaldsen, hans Velynder, havde givet ham.

Tiden gik. Far var jernflittig og føjede Moder i alt. Hun havde stor Familie og Venner i Hobetal. Major Klenau med Hustru og Børn, og Kaptajn Eibes Familie saa de dagligt, og de tilbragte skiftevis Aftnerne hos hinanden. Mor var den pynteligste af de tre Fruer, hun gik forud for sin Kreds i smagfulde Dragter, hendes Bolig var den bedste og hendes Servering den mest udsøgte. Den Lejlighed mine Forældre beboede var smuk og velmonteret. Mor havde som Professordatter faaet Holbergs Brudeudstyrs Legat.

Omsider blev jeg saa da døbt i Trinitatis Kirke med Wenck og Eberlin som Faddere efter Mors Ønske. Jeg fik Navnene Ursula Signe Sofie Holbech. Da min Moder imidlertid ikke kunde udstaa Navnet Ursula, og da hun under sin Rekonvalescens havde læst en Roman hvis Heltinde hed Lili, kaldte hun mig Lili og skrinlagde fuldstændigt Navnet Ursula. Far havde købt en brunmalet Bliksparebøsse og havde puttet nogle Penge i den. Som Modsætning til min Søsters Sølvsparebøsse kaldtes min for Fattigblokken.

Min Søster Andrea Marie Holbech blev rationelt opdraget, Mor vilde vise, at et Barn er et Stykke Voks, der kan antage enhver Form. Barnet maa føle sin fuldstændige Afhængighed af Moderen, se op til hende, lyde hende blindt og elske hende. Moders Opdragelsesmetode var yderst streng, og Følgen var at Marie blev en lille stiv indesluttet Egoist, lydig fordi hun var tvunget ind under Dressur.

Da jeg var 2½ Aar gammel fik Far mange Bestillinger paa Portrætmalerier. Han skulde male en hel Cyklus for Kammerherre Benzon til Christiansdal paa Fyen, og da Kammerherren hørte, at Far havde Hustru og to smaa Piger der hjemme, indbød han os alle tre til Christiansdal. I disse aristokratiske Kredse, hvor der ingen andre Børn var, blev jeg en lille Afgud med mit frimodige Væsen. Vi var bl. a. til en Soiré i „Fruens Bøge" hvor der blev danset. „Men hvorfor er der ingen af de smaa Kaffelerer, der vil danse med mig" spurgte jeg Mor. „Det er du meget for lille til" svarede hun. Kadet v. der Recke hørte det og kom hen til mig: „Jeg vil danse med dig, men saa skal du have Kavejkaen paa." Kavejkaen er et lille russisk Overstykke af Fløjl broderet med Guldtraad. Derpaa dansede vi ud til stor Moro for Tilskuerne og mig selv.

Da Far var færdig paa Christiansdal havde der samlet sig en Mængde Bestillinger fra Herregaardene paa Fyen, af den Grund lejede han for en Tid Bolig i Odense.

Naar Far rejste, hvilket ofte skete, begyndte hans Rejse fra Postgaarden i Deligence. Om Vinteren var han udrustet med Søløveskindshue med Øreklapper, Kavaj samt lange Støvler forede med Lammeskind. Vi tre fulgte ham altid til Vogns, jeg lirkede gerne Pebermyntekager eller Lakrids ned i hans Lommer. Naar Mor skrev til ham skrev jeg altid med, Prikker og Streger som min kærlige gode Far saa godt forstod.

Maleren N. P. Holbech. Paa Staffeliet Portræt af Ursula og Marie. (Fotografi.)

Far oprettede ved Tilbagekomsten til Kjøbenhavn en Tegneskole, men da han ikke kunde overkomme at passe baade den og Bestillinger paa Portrætter, saa overlod han den til Helsted.

Mor var meget gæstfri og excellerede i smukke og stilfulde Anretninger. Flere Gange om Sommeren gjorde vi Skovture og havde Theselskaber baade hos Josty i Frederiksberghave, hos Korup eller i Charlottenlund. Saa maatte Pigerne, hver med sin store fuldtpakkede Torvekurv, spadsere forud og ordne alt indtil Mor kom og kronede Gildet. Jeg erindrer engang i mit fjerde Aar at mine Forældre havde stort Theselskab i Frederiksberghave. Det var ved Efteraarstide og tidligt mørkt. Børnene skulde jo

vente og gaa lydløst om, indtil de voksne havde spist. Det kedede mig, jeg tridsede af Sted paa egen Haand, fo'r vild og kom op paa Frederiksbergbakke. Jeg græd, men intet Menneske hørte mig. Til sidst kunde jeg ikke mere, jeg var træt, og Søvnen overvældede mig.

Jeg vaagnede ved at blive trukket frem fra den Busk under hvilken jeg var krøben ind. En Mængde Mennesker stod omkring mig, Far trængte sig frem, tog mig paa Armen og bar mig bort. Haven skulde for længst have været aflukket, men Menneskesværmen færdedes der endnu for at søge efter det forsvundne Barn. Hver Gang jeg senere har været paa Frederiksbergbakke har jeg gennemlevet min Rædsel fra den Aften.

Naar vi var ude eller havde Besøg, og Mor vilde more Gæsterne, skulde jeg synge eller deklamere. Det var min Skræk — man lo ad mig — jeg følte mig som en Nar. Men al Modstand var forgæves: „Du skal! Har du forstaaet mig!" Jeg maatte begynde:

„Man sitter derhjemme og gapper
af Kedelighed man dør,
sit Perlefumør man tapper,
hvis ej man har tabt det før
Tralala, Tralalala la, la"

Der var Forbavselse over min Englestemme. „Fortæl saa hvor du er døbt" sagde Mor. „Paa runde Taarn" svarede jeg og følte, at jeg skulde les ud, hvad jeg ogsaa blev. „Syng saa videre!"

„Paa Bukken sad en Postbullion i Frakkerød,
han var saa sød, han blæste, han blæste
Ruida, Ruida, Ruidadada".

At udvise mine Kunster blev mig imidlertid mere og mere forhadt, og et Par Gange gjorde jeg Oprør.

„Jeg vil ikke have at de ler af mig" og jeg græd og tog heftig paa Vej. — Mor forbausedes, da jeg ellers altid var glad og let at lede, men min indestængte Harme gav sig Luft. Jeg græd saa jeg dirrede, stampede og skreg i Raseri. „Der maa ingen le af mig" brølte jeg. Efter en alvorlig Afstraffelse, der til sidst slog koldt Vand i mit hede Blod, kom Reaktionen. Jeg bad, tiggede og tryglede om Forladelse.

Caroline Holbech, f Gamborg.
(Maleri af N. P. Holbech.)

„Træk saa en Stol hen til det store Spejl, kryb op og se, hvor hæslig du ser ud. Du ligner en stor Rødspætte med det rødskoldede Ansigt" sagde Mor. Jeg gjorde som forlangt, men lukkede Øjnene til — jeg beordredes til at lukke dem op straks! — Skænd og Knubs vankede paany. Jeg maatte lystre. Døren til den mørke Garderobe blev aabnet, jeg blev skubbet derind, og saa stod jeg der og angrede, og i Bøn om Tilgivelse faldt jeg i Søvn paa Gulvet. Ved Thetid blev jeg trukket ud, og efter mange Angerstaarer fandt Forsoningsscenen Sted. —

Undertiden hændte det dog, at Mor alligevel maatte bide i det sure Æble, og tage paa Tur med Bedstefar og Jomfru

Ane. En Søndag var Mor, min Søster og jeg i Besøg hos Bedstefar i Kronprinsessegade. Jomfru Ane siger: „Jo, Fru Holbech, De skal ha'e en lille Køretur i Dag ud under Bøgens Kroner, det er jo saadan dejligt Vejr, — jo — ingen Kopplementer! Fru Holbech". — Det ringer, og ind træder Jomfru Skaarup, afskediget Figurantinde fra det kongelige Theater. „Goddag i Stuen" siger hun. „Goddag, Goddag" siger Kaptajnen, „— maa jeg præsentere dem Danserinden med de daarlige Ben, ha, ha, ha," — Kaptajnen bliver altid rød i Hovedet naar han ler af sine Vittigheder, Jomfru Ane staar parat til at dunke ham i Ryggen. „Hrr. Kaptajn" siger Jomfru Skaarup, „jeg kunde saamænd have danset omkaps med Lucilie Grahn om det ikke havde været de Knyster — ja vi Danserinder faar jo allesammen Knyster, det kommer af at staa paa Taa og paa Negl — men ser De, Hrr. Kaptajn, i mine gik der Information, den ene efter den anden, og der var saagar en Professor der sagde: „Jomfru," sagde han, „de mange Informationer kan volde, at De maa a' med begge Benene," sagde han, og saa blev jeg bange og bad om min Afsked som jeg fik med Pension." — „Er det sandt, Jomfru Skaarup," siger Kaptajnen, „at De laante Pyntekonens Gebis og Skurekonens Paryk, da De dansede som den unge Havfrue?" „Aa, Hrr. Kaptajn! den gir De mig hver Gang, det er rigtignok ikke pænt af Dem, Hrr. Kaptajn!" „Ane — skænk Jomfru Skaarup et Glas til af den ekstra Portvin." — „Nej, ikke om det var aldrig det!" — „Jovist, nu er de tre forrige Glas svedet ud, drik De bare!"

„Ja, det smagte jo guddommeligt, Hrr. Kaptajn — og saa siger jeg paa Kaptajnens Velgaaende!"

„Malle," raaber Kaptajn Holbech, „sig til Søren, at han spænder for til en lille Køretur — til en ganske lille Kaffetaar — ud til Sorgenfryd — kanske vi saagar faar Dronning Karoline Amalie at se."

Vi gaar ned, meget shevaleresk hjælper Kaptajnen Mor op i Kaleschevognen.

„Danserinde," siger Kaptajnen, „et lille Spjæt — og op paa Kuskesædet, ikke sandt?"

„Det tror jeg, Hrr. Kaptajn, den allersombedste Plads — først ser jeg paa Hrr. Kaptajnens dejlige Heste," og saa begynder hun syngende: „Sikken Udsigt der man nyder, hør fra Kronborg, hvor det skyder. Kaptajnen fortsætter „fra et Dampskib Sangen lyder." Ane, Jomfru Skaarup og Kaptajnen hver i sin Tonart synger: la, la, la — Jomfruen synger hen til os: syng med!

Min Søster og jeg ser paa Mor, om vi skal synge med, Mor: „Nej!"

Vi kommer omsider til Bellevue af den friske landlige Strandvej. Jomfru Ane og Jomfru Skaarup staar af Vognen og rækker Kusken Kurvene med Fortæringen, og de forsvinder alle tre ind i Traktørstedet. Vi bliver siddende i Vognen og skal „nyde Udsigten".

Omsider pifter Jomfru Ane i Fingrene. Kaptajnen siger „se saa, nu er Kaffen færdig," og vi gaar hen til det sirlige og luxeriøse Bord.

„Nu skal vi op med Sølvtøjet," siger Ane. „Sølvske til Kaptajnen, Sølvske til Fru Holbech, Sølvske til Marie og Lilli — og til Jomfru Ane selv. Og her — Tinske til Jomfru Skaarup og Tinske til Søren."

„Aa, Jomfru," skraller Jomfru Skaarup op, „jeg elsker at røre med Tinske, jeg er saamænd ikke vant uden til Tinske."

Trods Situationens Humor forstod Mor dog ikke at more sig over den. —

Hver Sommer tog Far et Par Vogne, og medtog til Skoven saa mange af Moders Kreds, som der vel var Plads til. Man kom da paa Dyrehavsbakken og saa Mester Jakel, kørte i

Karussel, og hvert af os Børn fik en Slump Smaamønt, som vi anvendte efter eget Forgodtbefindende.

Til Bedstemoder Gamborg var der Landauer, til os andre Holstensvogne. Paa Dyrehavsbakken var der mange morsomme Telte, hvor løjerlige Folk holdt til, et af dem var nu særlig interessant, men det var vistnok ikke passende at gaa ind efter hvad Reklamebilledet fortalte. En Impressario stod udenfor og sang: „Her ser I Doktor Knorifax — hej ditlom, ditlom dej. Han bruger Kniv, Lancet og Saks — hej, ditlom, ditlom dej!" — „Han lader de Blinde gaa igen — hej, ditlom, ditlom dej — og lader de Døve se igen. Hej, ditlom, ditlom dej!"

I Køge tog han fra en Madam
En Orm saa lang — det var en Skam,
Den var syv Tusind Alen lang —
Den fo'r herud med Sang og Klang —
Hej, ditlom, ditlom dej!

Far havde en Gang paabegyndt et stort Billede, som forestillede Dyrehavsbakken med alle Teltene, Mester Jakel, Frederikstens Fæstning, hvor alt var i Bevægelse, et Slot med hvide Mus, Vaffelbageren, Karusellerne etc. . .

I Forgrunden spillede en Italiener paa Lirekasse og en ung Fyr paa Tamburin. Den unge blev hentet af Politiet, han havde stjaalet paa Bakken og blev arresteret. Politidirektør Bræstrup lod ham imidlertid, ledsaget af en Betjent, komme hjem i Atelieet. Da Italieneren hørte dette, vilde han dog ikke staa sammen med ham, han blev rasende, trak sin Kniv og vilde skære Billedet itu, hvad Holbech dog fik forhindret, men Billedet blev aldrig færdigt.

Mine Følelser overfor mine Bedstemødre var ganske forskellige, ligesom Bedstemødrenes Ydre og Indre var det. Bed-

stemoder Holbech var ualmindelig høj, dertil slank og stærkt præget af den Skæbne, hun havde haft. Hun var født i Flensborg, var tysktalende, talte kun daarligt Dansk — kaldte sig selv en Tysker. Bedstemoder havde været nødt til at forlade sit og Bedstefaders Hjem. —

En Dag, jeg var i Besøg hos Bedstefader Holbech, spurgte han: „Hvordan har din Bedstemoder det?" Glad svarede jeg: „Hun har det godt, hun er saa sød, hun fortæller mig Historier fra den Tid, da hun sejlede med dig, og de er bedre, fordi de er mere sande end de Historier, der staar i mine Bøger."

„Ja, min Pige," sagde Bedstefar. „Du kan tro, jeg synes rigtignok ogsaa, at Bedstemor er sød, og nu skal jeg fortælle dig lidt om hende fra dengang, hun var ung. Hun var en rig Købmands eneste Datter og saa friede jeg til hende, men hun vilde betænke sig et Aar, saa skulde jeg komme igen. Da jeg efter Aarets Forløb kom, sagde hun: „Ja, jeg skal sige Dem, Holbech, hvorfor jeg vilde vente med at svare. Jeg vilde nemlig ikke være saadan en Sømandskone, hvis Bestilling var at sidde hjemme i Angst for sin Mand og længes efter ham. Nej Tak! — jeg vilde følge med paa hans Rejser, Og ser De nu, i det Aar, De har været borte, har jeg lært Sømandsskab hos min Onkel, og vil De nu ha'e mig, kan jeg godt tage Hyre." — Og saa giftede vi os og sejlede om i Verden i syv Aar. Baade din Far og alle hans Søskende er saamænd født ombord paa mit Skib. Og du kan tro, Bedstemor var en dygtig Sømand! Hun var altid i Matrosdragt, og hun var baade Matros, Styrmand og Kaptajn! — Hun har ført Fregatten „Maria Constantia" gennem mangen Storm, hun styrede fuldt saa godt som jeg, og hun kunde saamænd ogsaa bande og bruge Skraa. Men i Land var hun saa fin en Dame som nogen."

Bedstefar faldt hen i Minderne. Saa sagde han: „Kan du tænke dig, en Gang var der Mytteri ombord, da sprang Bed-

stemor overbord og svømmede i Land med Skibets Papirer i sin Mund, hun bragte Politi til Veje, der ordnede Forholdene. Saa forsonedes jeg med Besætningen, og alle Mand sang:

Hu — hej — vi hejse og vi hale!
Og alt, hvad vi drikker,
Kaptajnen vil betale!

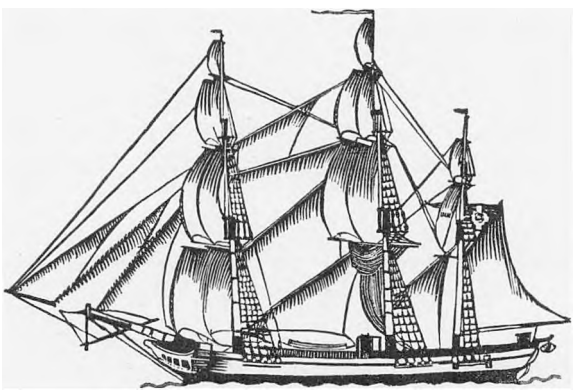
„Bedstefar, kan du huske den Gorilla, som Bedstemor har fortalt mig om?" spurgte jeg.

„Ja, min Pige, det kan du rigtignok tro, jeg kan! Da vi sejlede paa Ostindien, du ved, det er Abernes Land, havde vi faaet en stor Gorilla om Bord. Saadanne Aber efterligner gerne Mennesket, og vor gamle Styrmand Jens, der i mange Aar havde faret paa de varme Lande, havde megen Kendskab til disse Aber, og det var lykkedes ham at opdrage denne til at gøre en Del Nytte. Den kunde slibe Knive, vaske op og var ogsaa flink til at vugge vor lille nyfødte Dreng, som den tydeligt nok holdt meget af. Bedstemor roste den som Barnepige, men overfor hende selv kunde den godt være trodsig. En Dag, da den havde været ulydig, gav hun den et Rap med en Stump Tov. Dyret blev rasende. Pludselig sprang den hen til Vuggen, den snappede Barnet og en, to, tre var den med Barnet i Armen højt oppe i Masten. Det var den Dag Stormvejr, og Skibet befandt sig ude i rum Sø. Bedstemor blev forfærdet, dog uden at ænse Faren, gav hun sig til at klatre til Vejrs.

Har Bedstemor ikke vist dig det dybe Aar, hun har paa højre Arm? Den Dag fik hun det, thi Tovet skar hendes Arm til blodigt Kød.

Da traadte Styrmand Jens til: „Maa jeg, Madam Holbech — la' mig komme til, men jeg maa være alene om det," sagde han. Nu hentede han i en Fart to Barberknive, og mens han lavede sig til at barbere sig med den ene, sendte han Skibs-

drengen op i Masten med den anden. Gorillaen tog rolig Kniven fra Drengen, og da den var vant til at lære af Styrmand Jens, begyndte den ogsaa at barbere sig. Styrmanden gjorde nu en Bevægelse, som vilde han skære Halsen over paa sig. Gorillaen gjorde den samme Bevægelse. Med Ryggen af sin

Fregatten „Maria Constantia".

Kniv gjorde Jens nu kraftige Snit over sin Strube. Gorillaen eftergjorde dem og skar Halsen over. Blodet flød, og den tabte Barnet af sine Arme. Bedstemor sprang til og greb det. En Kugle gjorde Ende paa dens Liv."

Saadan fortalte Bedstefar det samme, som jeg kendte fra Bedstemors Fortælling, naar hun viste mig det dybe Ar paa sin Arm.

Bedstemor Holbechs Pigenavn var Maria Thayssen, om sin Fader, Storkøbmand Thayssen i Flensborg, fortalte hun mig følgende: Han havde en Dag ved Middagsbordet faaet et Klipfiskeben i Halsen. Han fik Kvælningsanfald, en Læge maatte hentes, han maser med ham, men forgæves, Thayssens Aandedræt bliver svagere, og han dør mellem Lægens Hænder. Der blev stor Sorg i Huset.

Ude i Forværelset stod Snedkeren og ventede med Kisten, da meldes det, at der er en gammel Jøde derude, som be'r om at maatte se salig Herren, han har haft saa megen Handel med Hrr. Thayssen og er helt forfærdet over at høre, at han er død. „Ja," siger Thayssens Hustru, „han kan gaa ind med Snedkeren."

Jøden kommer ind, staar noget og ser paa Liget, saa rejser han den døde Mand op saa vidt, at han kan komme til at lange ham en voldsom Kindhest, Fiskebenet farer ud af Thayssens Mund, og lidt efter lidt vender Livet tilbage.

Thayssen præsenterer sig som levende og levede i ti Aar efter, frisk og lykkelig. Han var en rig Mand og gav Jøden en stor Sum Penge.

Jeg har tidligere fortalt, at Samlivet mellem Kaptajn Holbech og hans Hustru var afbrudt, og at Bedstemor efter megen Sorg og Nedværdigelse havde maattet forlade sit Hjem. Jeg skal nu fortælle nærmere om denne Tragedie.

Mine Bedsteforældre viedes i Aaret 1800 og Bedstemor fulgte sin Mand paa hans Rejser med Fregatten „Maria Constantia".

Det var et aarelangt Liv paa Havet, disse Farter mellem Ostindien og København. Fire af sine Børn fødte hun om Bord, saaledes saa min Far Dagens Lys paa Rejsen fra Calcutta til København ud for Isle de France i den bengalske Bugt. —

De sejlede i syv Aar paa fjerne Have. Saa kom Krigen mellem England og Danmark, og i 1807 blev de taget til Fange af engelske Krydsere. Fregatten førtes til England, og de tilbragte to Aar i Prisonen i en lille By Asbuton i Nærheden af Plymouth. Skibet bar en kostbar Ladning ostindiske Varer, det var assureret for 1 Million Rigsdaler og tilhørte Kaptajn Holbech kvit og frit.

Omsider blev de frigivne og kom tilbage til København.

Træt af Sølivets Besvær købte Kaptajn Holbech den store Ejendom Nr. 397 i Kronprinsessegade (nuværende Nr. 32).

Troligt havde Bedstemoder delt Livet paa Søen med sin Mand, nu skulde Rejserne opgives, og de ønskede at leve med og for deres Børn i det smukke og velhavende Hjem.

Bedstefar havde som Udbytte af tidligere Rejser deponeret store Pengesummer hos Rydberg, saa han var efter Datidens Anskuelser en rig Mand. Han havde to Køre- og to Rideheste, flere Vogne, Kusk, Husholderske og to Tjenestepiger.

Kronprinsessegade 32
(Fotografi.)

Familien Holbech levede lykkeligt med deres tre Børn, hvoraf den lille Ursula var Forældrenes og de store Brødres Afgud.

Da hun var fem Aar, og min Far fjorten, omstyrtedes det lykkelige Familieforhold.

I Baghuset boede en Enkemadam Battier. Hos hende tjente en ung Nyboderpige ved Navn Ane Eichløw. Hendes Far var som Matros faldet 1801 og laa begravet i Heltehøjen paa Holmens Kirkegaard. Ane havde ikke nogen god Kondition hos Madam Battier. Bedstemor kunde inde fra Stuen høre hendes Trætøflers Klapren mod Gaardens Stenbro, naar Ane fo'r frem og tilbage i Madammens utallige Ærinder. Frisk

og tiltalende saa hun ud, og Bedstemor tilbød hende Plads som Barnepige. Kaptajn Holbech kastede sine Øjne paa hende, og længe varede det ikke, før Bedstemor opdagede, at Ane havde faaet for stor Plads i Huset. To Gange forlod Bedstemor for Anes Skyld sit Hjem for atter at vende tilbage paa Kaptajnens indtrængende Bøn, men den lovede Forandring udeblev. Anes Magt over Kaptajnen viste sig at være urokkelig. Tredie Gang pakkede Bedstemor sine Sager, og hendes Datter Ursula byltede sit Legetøj sammen. Bedstemor græd stille, idet hun for sidste Gang tog Afsked med det Hjem, som var Lønnen for de besværlige Aar paa Søen.

Bedstefar kom til og sagde:

„Skal det saa være?"

„Ja," sagde Bedstemor, „det kan ej være anderledes. To Gange kom jeg her tilbage og lod mig igen forjage af hende. Sidste Gang svor jeg, at skulde jeg atter gaa, maatte det blive for bestandig. Aldrig vilde jeg misunde Dig nogen Lykke her paa Jorden, men Arnen her i Hjemmet maa holdes hellig, og der maa ikke ske noget for vore Børns Øjne, der kan krænke."

„Marie," sagde han, „prøv mig endnu en Gang —"

„Det er forbi! — jeg har mistet min Tro paa Dig, og jeg gaar for mine Børns Skyld."

I dette Øjeblik kommer Ane ind i Stuen. „Bliv Frue," siger hun, „bliv hos Deres Mand og Deres Børn — jeg flytter hjem til min Mor."

„Gaa Du ud i Køkkenet," siger Fru Holbech stolt, „endnu har jeg ikke forladt Huset her, og lad aldrig mine Øjne se Dig mere."

„Gaa ud, Ane," siger Kaptajnen.

„Naar jeg nu forlader mit Hjem efter dette Aars Krænkelser, saa spørger jeg Vorherre: Hvorfor, — ak hvorfor? — — Husker Du, Peter, da vi var i Havsnød, — da Masten var knækket, og en Matros var skyllet overbord? Skibet svajede

hjælpeløst omkring, vi var forberedte paa at finde vor Grav i Bølgerne. Kan Du huske, Peter, at jeg prøvede at sætte nyt Mod i os begge og sagde: „Du er den Klippe, som jeg bygger paa," og Du svarede mig: „Marie, jeg kaldte Skibet, som skulde være vort Hjem, op efter Dig — og „Constantia" — Trofasthed. — Og da vi kun øjnede Døden — ventede, at den næste Bølge vilde knuse os, da tog Du vore to smaa Drenge op af deres Senge og bandt Niels til Dig og Carl til mig. — Aa — Peter! Gud havde været god, om han havde ladet os forgaa! — Tilsidst surrede Du os alle sammen med eet Tov — — — — — — Husker Du Miraklet, da Stormen med et stilnede. Hvor var vi taknemmelige, da vi løste de Baand, der havde bundet os sammen til Døden! Dengang følte vi andre Baand, som vi mente aldrig kunde løses! — og saa nu!" — og hendes bitre Taarer faldt.

Niels og Carl stod tavse som Vidner til denne sørgelige Afsked, fulgte saa deres Moder og Søster til Vognen. Kaptajnen sad længe og stirrede frem for sig.

Endelig kom Ane ind med sin Kat paa Armen. Hun havde pyntet sig, hun drog Kaptajnen med sine Øjne og med sin unge Person.

„Ane," sagde han, „hvad bruger Du for Heksekunster? — Staar Du i Ledtog med Satan selv? — Gud, hjælp mig, hjælp mig tilbage til Marie."

Lydløst forsvandt Ane med sin Kat, men næste Dag havde hun atter faaet Magt over den stærke og dog saa svage Mand.

Bedstemoder Gamborg var en lille, ret svær Dame med Masser af forlorne Krøller og rigeligt pyntet med Kniplinger og Kapper, som hendes Døtre altid var beskæftiget med at lave i Stand og pudse op. Hun var Datter af Præsten, Dr. theol. Clausson og havde ægtet den fjorten Aar ældre Profes-

sor Gamborg, skønt hendes Hjerte nok egentlig var andersvo engagiert, men et saa godt Parti kunde man ikke lade gaa fra sig. Gamborg var Professor i Filosofi ved Universitetet, han var en i sin Tid frugtbar og omdebatteret Forfatter af Bøger med saa forskellige Emner som f. Eks.: „Jesu Moral" — „Om Selvmord og Selvmordere" — „Forslag til at forbedre Fuglenes Sang i vore Skove" o. a. Som Botaniker avlede han i en Have paa Nørrebro nye Arter af Nelliker. Liden Hjælp havde Bedstemor nok kun haft af ham til Opdragelse af sine 10 Børn, han mente i sin filosofiske Optagethed, at hvad Børnene lod komme for Dagen af uheldige Egenskaber nok efterhaanden rettede sig af sig selv. Han var et ædelttænkende Menneske, maaske lidt naiv. Da han selv levede i meget smaa Kaar, var han den første, der fandt paa at give fattige Studerende gratis Adgang til Forelæsningerne.

— Som Professorenke følte Bedstemor sig stærkt, og Folk viste hende Respekt. Hun led ej, at nogen lo, sagde: „Paa Latteren kender man Tossen." Selv formaaede jeg aldrig rigtig at slutte mig til hende, jeg kan endnu skrækkes ved Tanken om, da jeg engang slog et Ølglas itu hos hende. Mor udbrød: „Lilli dog, hvad har Du gjort!"

Skræk var ved at kvæle mig. „Aa, Mor, jeg tabte det, om Forladelse, det var ikke med Villie."

Mors Søster, Tante Andrea, traadte til: „Blæse med det! et Otteskillings Glas! det er til Børnene til at slaa i Stykker." Far tog mig paa Armen. „Vi to køber et til Bedstemor, langt større og pænere, du vil da ikke græde?" Mor siger: „Jo Tak! i Stedet for at sige: Hold paa, hvad du har i Hænderne, søger I at rive ned, hvad jeg i min Opdragelsesmetode bygger op."

I stor Beskedenhed bebrejdede Mors Søstre hende af og til hendes Strenghed imod os. Man maa da virkelig se en lille Smule igennem Fingre med Børn, sagde Tante Sofie. „Nej, absolut ikke," svarede Mor. „De skal føle, at hver af

deres Tanker er gennemskuede, at der altid holdes Øje med dem, man maa aldrig gaa paa Akkord, og om man i Tankeløshed har sagt nej, hvor man ligesaa godt kunde have sagt ja, saa skal det udtalte nej være uomstødeligt. De skal føle den uoverstigelige Skranke imellem Forældre og Børn."

Professor Anders Gamborg.

„Synes du, at vor Far havde den Teori?" spurgte Mors Søster.

„I min Børneopdragelse taaler jeg ingen Indblanding, den er lagt til rette for min og Børnenes Levetid."

Man sagde, at vi ikke alene var velopdragne, men ogsaa veldresserede. Vi maatte kun tale, naar Mor forlangte det, ellers havde vi kun at besvare de Spørgsmaal, der rettedes til os. Hun selv havde, indtil hun blev stor, kun betjent sig af følgende 3 Svar: Ja! — nej! — jeg véd inte!

Min Søster og jeg var saa artige, at vi skulde med til Bords baade til daglig, og naar der var fremmede. En Dag, jeg var dengang tre Aar gammel, sagde Kammerherre Benzon til mig: „I Dag skal du tage en Bordkavaller."

Resolut gik jeg hen og tog fat i den gamle gallonerede Tjener.

„Ja, Anders," sagde Kammerherren, „det kan der vel næppe blive noget af," straks svarede jeg, „ja, maa jeg ikke faa Anders, saa tager jeg dig, for I er saamænd lige søde."

„Fan lyne, Fan bygge Rede i min Nakke," hørte Mor mig

en Dag sige. „Sig aldrig nogensinde det," skændte hun, „aldrig, hører Du."

Min Søster kunde faa mig til alt. Naar jeg fik Presenter ved Juletid eller paa min Geburtsdag, var de alle hendes, inden det blev Aften. Men naar jeg saa næste Dag saa min tomme Forhøjningsskuffe og hendes fulde, ønskede jeg jo at faa lidt af det igen, men det var udelukket.

Mor formanede mig til at holde paa, hvad jeg havde, men den Kunst lærte jeg aldrig. Jeg kaldtes den glade Giver, og Mor tilføjede: „Gud elsker en glad Giver."

„Behold dog nogle af dine Ting selv," formanede hun mig, „og lad os være fri for dit Tuderi, naar Marie intet vil give dig tilbage."

Men Formaningerne hjalp aldrig.

Undertiden, naar der var fremmede, tog Mor dem med ind i vort Soveværelse, hvor Marie og jeg laa og sov i vore smaa Senge.

„Nu skal I se," sagde Mor med Stolthed, „de er ikke alene lydige, naar de er vaagne, men ogsaa naar de sover."

„Marie," kaldte Mor, „rejs dig op." Straks rejste Marie sig. Hvilke Lektier har du til i Morgen," Marie svarede.

„Fortæl, hvad Lektierne handler om; har Du Vers, saa fremsig dem, regn denne Opgave."

Mor gav hende et Regnestykke.

Hun besvarede det alt korrekt.

„Læg dig saa ned. Lilli, giv mig et Kys." Jeg stak Munden frem. Flere Spørgsmaal og Svar fulgte. Alle Gæsterne lo, men Mors Søster sagde: „Jeg tror nu ikke, de har godt af det." „Gud ved, hvad det skulde skade," svarede Mor.

Jeg havde hørt, at man kunde fange en Fugl, naar man kastede Salt paa Halen af den. I Haab om Fangst gik jeg altid med Salt i min Lomme. Paa den Tid legede jeg ofte alene paa Kirkegaarden ved reformert Kirkee, og ustandselig kastede jeg Salt efter Fuglenes Haler. En Dag saa jeg en

Fugl sidde helt stille oppe paa Stakittet. Jeg listede mig derhen, stak Haanden i Lommen efter Salt og vips, en to tre kastede jeg Saltet op paa Fuglen. I det samme kom en Kone forbi, og Saltet faldt i Øjnene paa en lille Pige, som hun holdt i Haanden. Barnet begyndte at tude, og Moderen at skænde. Jeg blev skrækkelig bange. Konen truede mig, hun skulde nok komme ind og give mig Salt paa min Hale. Jeg forklarede, at jeg vilde fange Fuglen, men Konen var lige bøs. Gudskelov, Laagen var laaset. Jeg stod derinde stiv af Angst uden at røre en Fod. Der kom Folk til, der blev ligefrem Opløb. Nu græd jeg. Pastor Hamburgers yngste Datter Mathilde var omtrent paa min Alder, men en Del tilbage i Udvikling, hun rystede altid paa Hænderne.

Til sidst sagde en behjertet Mand: „Saa, saa, lille Madam, Deres lille Pige har jo ingen Skade taget, og hun derinde er Pastorens Datter, hun er Indiot."

„Er hun," lød det fra alle Kanter, „saadan en maa man da se. En Kone spurgte: „Indiot, hvad er en Indiot." „Aa," svarede en anden, „det er lignende med en Saføjdanser."

Med disse Ord skiltes Forsamlingen, og jeg slap og løb op.

Jeg var fire Aar og alene hjemme med Pigen, da Portklokken lød. Vi boede i Stueetagen i tysk-reformert Præstegaard i Gothersgade hos Pastor Hamburger, hvem jeg kaldte Papa og hans Hustru Mama, ligesom deres egne Børn gjorde.

Vi løb ned for at lukke op. En høj, smuk Mand stod derude og spurgte paa mangelfuldt Dansk efter min Far. Far havde saa ofte talt om sin Ven, Maleren Martens. De havde begge tegnet hos Eckersberg paa Akademiet og senest boet sammen hos Thorvaldsen i Rom. Da Far rejste hjem efter syv Aars Ophold i Udlandet, forblev Martens endnu nogen Tid i Rom, men bosatte sig derefter i Hamburg, hvor han blev Hofmaler for en eller anden Fyrste. Han tjente store Penge og

levede som Grand Seigneur, holdt Tjener, Ridehest, og bevægede sig i de fornemme Kredse. Først efter Hamburgs Brand tog han til Danmark, nærmest for at besøge sin Ven, med hvem han i alle disse Aar havde korresponderet. Far havde ofte talt om denne sin Ven, og jeg havde fra min Fantasis første Opvaagnen følt, at han var Ønskeprinsen, der engang maatte komme. Nu stod han der! Han tog mig paa sin Arm og sagde: „Du er ja et lille sødt Pige! Hils dit Far fra Martens. Jeg kommer Morgen wieder."

Forældrene kom hjem.

Pigen havde ikke formaaet at faa mig til Sengs, jeg vilde selv fortælle Nyheden til Far og Mor.

„Martens er kommet! han er saa pæn, og han har kaldt mig for en lille sød Pige, Martens er kommet!"

Han kom næste Morgen og fremdeles hver Dag. De to gamle Venner omfavnede og kyssede hinanden paa begge Kinder ved Gensynet. Han fortalte, at han ved Hamburgs Brand havde mistet meget, men han var dog velstillet og ved ypperligt Humør. Han var klædt efter sidste Hamburgermode: sort Dragt, Kniplingsmanchetter og Kniplingskalvekryds, deri var stukket en stor Brillantbrystnaal, blaa Atlaskesvest indvævet med sorte Fløjlsblomster, Blanklædersko med Sølvspænder, sort Cylinderhat. Et broget Silkelommetørklæde hang lidt ud af Lommen.

Far og Martens var uudtømmelige i at opfriske Minder og Oplevelser fra Eckersbergs og Thorvaldsens Tid.

„Husker Du hos Eckersberg, Martens, da Frøken Meldola sagde: „Vidste jeg, at jeg i Kunst ikke naaede Rafael, saa vilde jeg ønske, at een vilde stikke mig ihjel, — Du fo'r op og lod, som Du vilde jage Din Paletkniv i hende. Hun besvimede, og vi lo alle."

Taarerne randt fra Martens Øjne ved disse Mindelser. „Ja Du, og naar Prinsessen kom paa Besøg, og Thorvaldsen sagde: Nu kommer Charlotte — og naar vi bagte Æbleskiver

hos ham Juleaften, og de blev saa haarde, at vi maatte hente Meisel og Hammer for at slaa dem itu! —"

Jeg lyttede uhyre optaget af deres Samtale, den lød for mig som et morsomt Eventyr.

Martens var Student, men da Frederik d. VI en Gang besøgte Kiel og gæstede hans Far, der var Præst, saa benyttede man Lejligheden til at vise Kongen den unge Students Billeder, og han syntes saa godt om dem, at han tilbød ham frit Ophold og Undervisning paa Akademiet for at uddannes til Kunstner. Kong Frederik blev naturligvis Martens Helt, og hvert Aar paa allerhøjstsammes Fødselsdag traktere-de han med Portvin og Kager. I de sidste trange Aar dog kun med Kirsebærsaft, som han lavede til Lemonade. Dog lige bevæget løftede han Glasset og hilste: „Til Ære for højsalig Kong Frederik den Sjette!" — han bød alle rejse sig og klinke.

Maleren Dillev Martens.
(Selvportræt.)

Efter sin Ankomst hertil søgte Martens straks Audiens hos Kong Christian den Ottende, der naadigt tog imod ham og bestilte et Maleri af Marmorkirkens Ruiner for 1600 Rigsdaler. Han gik glad og lykkelig i Gang med Arbejdet, umaadelig flittig var han, og Billedet blev smukt, tro og nøjagtigt, næsten til Pedanteri, thi han talte Brædderne i de Stabler, der laa paa Tomten. Imidlertid døde Kongen, førend Billedet var færdigt, men Betalingen fik han af Frederik den

Syvende. Flere Bestillinger lykkedes det ham at forskaffe sig, han blev efterhaanden velset, hvor han viste sig, hans Humør var ypperligt og smittende, og som en fornøjelig Akvisition modtoges han overalt i vor Kreds. Han havde en mægtig Silkeparaply, som han slog op, naar han malede ude. Han havde stoppet paa den i en Uendelighed, saa den tilsidst var et rent Kunstværk i Stopning. Drengene raabte tit efter ham: „Hej, du gamle, gale Maler!" Saa lo han og sagde: „Jeg vil ikke bytte med Kejseren! naar den gale Maler maler, saa morer han sig herligt. Jeg vil gerne leve længe og male mange Billeder og nødig dø. — Evigheden kan vare længe nok!"

Martens yndede at indvie mig i og fortælle mig om Kunsten og dens Herlighed og Hellighed. Som de fleste Børn klippede ogsaa jeg Dukker og tegnede Personer, ofte hele Skarer, og digtede lange Historier om dem. Disse mine Fremstillinger havde Pigen hver Dag puttet i Kakkelovnen, ingen regnede dem for noget, indtil Martens kom. Saa sagde han: „Hier damit! lad mig dog faa Dine pæne, lange Madammer."

„Lilli, tegn!" det var hans første og sidste Ord. „Du har et rasende Talent og kan blive til noget." Men Mor modsatte sig bestemt, at han foregøglede mig sligt. En lille Pige var kun til for at glæde sine Forældre ved Lydighed og Artighed.

Noget af en Mystiker var Martens, umaadelig overtroisk. Mødte han først en gammel Kone, naar han gik ud i et betydningsfuldt Anliggende, saa vendte han om, han troede bestemt, det betød Vanheld. Han mente ogsaa at kunne læse Menneskers Skæbne i deres Hænders Linier, og han udtydede Drømme. Med sit let bevægelige Sind brast han i Graad, naar han saa paa mig, der var saa barneglad, saa lys og lykkelig. Han havde set Skæbnelinien i min Haand, den strakte sig udefter, og det betød Ulykke og Sorg. „Og om

jeg saa vilde dræbe hende, og derved lade mit Hoved trille paa Amagerfælled, — hun blev dog ikke dræbt. Disse Skæbnelinier *maa* fuldbyrdes, og det bliver i den allerstørste Sorg. Saa ønsker jeg og beder til Gud, at Lilli ikke maa blive gift, og dog bliver hun det."

Dog lykkelig var jeg, naar Martens kom. Han saa mine Tegninger og Dukker, og hjalp mig med at give dem Farve. Far havde i sit Atelier en stor Glieder-mand, som han havde bragt hjem fra Italien, — „Klittermand" kaldte jeg ham. Den var i naturlig Størrelse, og alle Ledene var bevægelige. Vi klædte „Klittermand" paa med Fars Tøj, høj Hat og Silkelommetørklæde. Ogsaa et Skabilkenhoved havde Far, „Therese", hende klædte vi ud. Martens hjalp til og førte an med sin Fantasi. Kærligt aabnede han mine Øjne — er der noget ved mig, skylder jeg ham det. Ja, kærlig imod mig var han. Jeg kunde ikke lære at strikke. Martens sagde til Tante Andrea: „Vil De lære mig det, Frøken Gamborg?" Han lærte saa selv at strikke, og jeg lærte det af ham paa en halv Time. —

Fra min Fødsel havde vi boet i den tyske Præstegaard hos Pastor Hamburger. Vi var som een Familie med dem. Far havde der et godt Atelier mod Nord og iøvrigt en meget smuk Beboelseslejlighed med stort Pigekammer med Kakkelovn. I det havde vi som oftest liggende Gæster, Pigen sov da i et Kvistværelse. Vi havde en Del af den dejlige Have, der staar for min Fantasi som meget stor. Den blev passet af Slaver, der kom med en Opsynsmand. To og to Slaver var lænkede sammen, naar de i deres halvt graa, halvt brune Dragt gik paa Gaden. I Haven løsnede Opsynsmanden Lænken, og de gik da hver for sig. Der var en Lindeallé i Haven, hvorfra der var Indgang til Kirkegaarden.

Da jeg var seks Aar og lige kommen i Skole, fik jeg ondartet Skarlagensfeber. Tante Andrea flyttede ind til os, og

hun og Martens hjalp mine Forældre med at passe mig. Jeg skallede meget, og alle Neglene løsnede sig, under dem skød nye frem. „Slipper hun med at faa to-tre grønne Klumpnegle, kan hun være glad," sagde vor Læge. Der blev støbt Voks over Neglene. Derover blev trukket Handskefingre, og jeg fik Ordre til at holde mine Hænder stille. Martens paatog sig dette besværlige Arbejde. Han bragte mig ogsaa hver Dag Vindruer, der var det eneste, jeg maatte nyde. Da jeg var blevet rask, bragtes mine Sengklæder til Bageren og blev efter den Tids Skik bagt ud i hans Ovn. —

„Mama", Fru Hamburger, født Ballin, havde været Lærerinde for Pastor Hamburgers mange Børn i hans Hustrus Levetid. Efter hendes Død overtog den fyrretyveaarige Frøken Ballin Husets Styrelse. Fyrretyve Aar var jo den Gang en høj Alder, Frøken Ballin gik værdigt med Kappe og Silkeforklæde. Hun var Vid og Skæmt fra Top til Taa. Hun beundrede særligt Holberg, og havde altid Citater paa rede Haand af denne hendes Yndlingsforfatter.

Efter nogen Tids Forløb giftede Pastor Hamburger og Frøken Ballin sig.

Et Aarstid efter hørtes Jammer og Skrig fra Pastorens Lejlighed, og Mor gik derop. Fødselshjælperske hentedes. Pastoren listede paa Taaspidserne ind til sin Kone. „Kære Hansine," sagde han, „nu opnaar Du den skønneste Lod, Gud kan skænke en Kvinde, snart bliver Du Mor."

„Aa, hold op med det Vrøvl! Kan Du hjælpe? ellers kan Du gaa."

Mor blev der Natten over, saa endelig fødtes en lille Pige. Fru Hamburger brød sig ikke om hende, men Pastoren var henrykt. Han beskuede kærligt sit lille Barn og sagde bevæget: „Mein Maüschen." Det kaldte han hende altid. —

Der skulde være Bryllup i tysk-reformert Kirke. Pastoren skulde vie et Par ved Aften i oplyst Kirke. Han sagde: „Marie, tag Lilli med til Brylluppet, det kan sikkert more hende at se." Lydig, som hun var, sagde hun om Aftenen til mig: „Kom saa!" — Jeg følte Angst og vilde holde i en Flig af min Søsters Kjole, men hun vrissede mig af. Vi kom ind i en Stol tæt ved Altret. Der var tyst og stille, man gik paa Taaspidserne. Ventetiden var lang, paa en Gang sloges den store Kirkeport op, Orgelet brusede, og ved sin Fars Arm gik en i Kniplinger og Atlask indhyllet ung Pige. Paa en Gang gav Damen sig til at græde. Jeg spurgte Marie: „Hvorfor græder Damen?" — „Hys!" — „Marie, luk Laagen op, jeg vil hen og trøste Damen." „Hys, hvor er Du dog uartig," og hun gav mig et Knubs. Nu begyndte jeg at græde og raabte højt: „Papa er ikke vred, han mener det slet ikke, han er ikke vred paa dig!" Saa tog min Søster mig haardt i Armen og trak mig hjem. I Munden paa hinanden fortalte vi om Brylluppet. „Mor, jeg vilde bare op og sige til hende, at Papa slet ikke var vred, fordi han raaber højt. Damen græd, hun troede, Papa var vred og skændte." Saa forklarede Mor mig om Brudens Taarer. En Brud havde nok at græde for.

Til den ene Side af vor Bolig var Kirkegaarden, og til den anden laa Asylet, hvorfra man ofte kunde høre Børnene synge. Det var mig en stor Fornøjelse.

Pastor Hamburger var god, men meget hidsig. Saaledes var en Gang Knappen til Fugleburet bleven borte, da Pigen rensede det. Vi søgte alle som een, men forgæves, borte var den. Saa sagde Pastoren: „Om jeg saa skal lade hele Præstegaarden rive ned, saa skal Knappen findes!" Alle var bange for Pastorens Vrede, og alle følte sig smigret, naar hans Venlighed var overgaaet dem. Saaledes en Pige, der kom og sagde: „Jeg har i Dag nydt en stor Ære, Pastoren rakte mig selv Lokumsnøglen." —

En Dag kom Mor til Skuffen, hvor den Sparebøsse, „Fat-

tigblokken", jeg havde faaet ved min Daab, havde sin Plads, den var borte. Tyveriet rygtedes til Fru Hamburger, der sagde, at ingen anden end Karl, Pastorens Søn, havde kunnet komme derind. „Jeg skal nok tale med ham derom." Mor bad hende, om ikke at gøre det, men hun var ubønhørlig. Det kunde jo tænkes, at nogle af Pengene var i Behold. Karl nægtede haardnakket. Stedmoderen truede med Politi, og til sidst med, at hans Far skulde faa det at vide. Fru Hamburger kom ned til os. „Karl nægter og er fræk, men ingen anden kan jo have gjort det. Nu har jeg ordnet Sagen, De skal ikke bo i Hus med en Tyv. Der søges efter Frivillige til Krigen. Jeg har forlangt, at Karl skal melde sig. Han skal sige til sin Far, at det er hans Ønske at gaa i Krig. Længe har han gjort Modstand, han er angst, men jeg har tvunget ham, og han har lovet at melde sig i Dag." Karl kom til os, han græd og forsikrede om sin Uskyldighed. Mine Forældre trøstede ham det bedste, de kunde, sagde, de var slet ikke vrede og ønskede Sagen dysset ned. „Men jeg sværger ved min Mors Minde: jeg har ikke taget den!"

Saa kom Pastoren og fortalte med Stolthed om sin modige Søn, der ikke var til at holde hjemme. „Han vil med de andre til Lejren." Jeg saa Karl i Uniform, dødbleg, vi havde hørt ham hulke hele Natten. Aldrig glemmer jeg Afskeden. Den glade Karl havde faaet Oldingens Tungsind i sit Blik. Vaklende forlod han os og drog af Sted.

Karl var tapper og indlagde sig Ære. Han blev forfremmet til Løjtnant og blev alvorlig saaret.

I vort Hjem var, da Fattigblokken blev stjaalet, en Gæst, Veninde af Mor. Hun var af fornem Familie, og ingen mistænkte hende. Hun var vidende om Karls Tragedie, flere Gange forærede hun mig en gul Lergris med et Par Tremarkstykker i, og sagde: „Jeg tænker saa tit paa Dig, der mistede Dine mange Penge."

Mange Aar efter blev hun syg, og da aabenbarede hun, at

hun havde taget Bøssen, og købt sig Kjoler og Smykker for Pengene. Hun havde kastet den i Retiraden i Gaarden. Mor ansaa det længe for en Umulighed og sagde: „Du taler i Vildelse." Men saa beskrev hun det hele saa nøjagtigt, at der ingen Tvivl kunde være. Hun havde altid haabet at kunne samle Penge paany, men havde altid selv faaet Brug for dem. Karl døde uden at være retfærdiggjort, stakkels Karl. —

Det var tidlig Morgen den 13. Maj 1847, Bedstemor Holbech kom løbende hen til os. „Niels," raabte hun, „styrt hen til Din Far, jeg drømte ikke, jeg saa ham tydeligt! Han sagde: „Marie, jeg skal dø nu, kom med mig."

Far løb hen i Kronprinsessegade. Kaptajn Holbech havde faaet et apoplektisk Anfald og døde i sin Søns Arme.

Bedstefar var altsaa død, og blev begravet paa Holmens Kirkegaard i det Gravsted, han havde købt paa Hundrede Aar.

Min Far mente nu, at være Enearving og altsaa Ejer af sin Faders Rigdom. Kaptajnen havde i sin Tid skrevet til ham: „Lov mig at sørge godt for Ane, hun har jo i mange Aar styret mig Hus og Hjem," hvad Far ogsaa lovede ham.

Men Forfærdelse! — Et Gavebrev vistes Far, og det bestemte, at Ane Eichløw var foræret og tilskødet alt, hvad Kaptajnen ejede. Det var behørigt dokumenteret med Vidners Underskrift. Jomfru Ane var Kaptajnens Arving.

Hun foreslog Far, at de skulde dele halvt, men paa min Mors Fætter, Assessor i Højesteret, Eberlins Tilskyndelse, lagde Far Proces an. Under Processen døde Eberlin. Far fik den ene Sagfører efter den anden, — tilsidst faldt Dommen: Far idømtes til at betale 1200 Rigsdaler i Sagsomkostninger, og Gavebrevet stod ved Magt. Kun Kaptajnens Chatol og Gangklæder tilkendtes ham. Han blev paa vore Vegne fortvivlet, og der kom svære Timer mellem Far og Mor.

End ikke min pæne Sørgedragt kunde hos mig forjage den

sorte Skygge, der saa brat var faldet over mig og vort glade Hjem. Ane, der havde anden Prioritet i Ejendommen i Kronprinsessegade samt Stueetagen paa Livstid, tilbød at nøjes med halv Rente, hvis Far vilde overtage Ejendommen, hvilket han gjorde meget mod Moders Ønske. Vi tog da 3. Sal i Ejendommen i Brug. Mor kaldte Huset „Bleak-House" og følte de Holbechske Penge som en Forbandelse.

Lidt efter lidt fandt hun sig dog i det uundgaaelige.

I alle disse Trængselens Dage var vor Slægt og vore Venner utrættelige i at søge at trøste og opmuntre os. De indbød os og besøgte os, og da Jernbanen til Roskilde var færdig og skulde indvies, kom Mors Kusiner Lise og Marie Eberlin med Adgangskort til Indvielsen. Adolf v. der Recke, deres Nevø, havde som Journalist faaet en Del Billetter, og Mor og vi to Søstre skulde have denne Fornøjelse. Det var en straalende Sommerdag den 26. Juni 1847, at Banen aabnedes i Majestæternes Nærværelse. Paa Indvielsesdagen var Varehuset dekoreret med Flag og Blomster og her begyndte Højtideligheden. Tanterne Eberlin, Mor, min Søster og jeg var der i god Tid. Vi var saa stille, saa stille. Højtideligheden tyngede os næsten i Knæ. „Lad os alle for Sikkerheds Skyld slaa Parasollen ned," sagde Tante Lise. „Man kan aldrig være for forsigtig, og skade kan det jo ikke. Der er jo ganske vist ikke Heste for — men alligevel." Tante Lise saa paa mig, da jeg slog min lille sorte Knækparasol ned. „Ja, det er godt, Lilli, det er rigtigt."

Da Klokken var tolv, kom Hans Majestæt Kong Christian d. VIII. og Dronning Karoline Amalie. De hilstes med Salut. Talen holdtes i de allerunderdanigste Vendinger, og Kongen takkede med sit vanlige affable Smil. Majestæterne tog Plads i den smykkede Vaggon, lidt blege og ængstelige, men med

de bedste Miner, de ejede, til dette Vovespil. Saa satte Toget sig i Bevægelse, idet der intoneredes „Beskærm vor Konge, store Gud."

Og saa — kørtes der altsaa paa Jernbane.

Lørdag før Fastelavn stillede Farmor Aar efter Aar med Fastelavnsris gnistrende i Sølv og Guldpapir, store Glimmerblomster uden Duft. Mit blev anbragt til Pynt paa den høje gammeldags Kakkelovn, min Søsters skulde tages i Brug Mandag Morgen til Oppiskning. De første, som skulde rises op, var Bedstemor Gamborg og Tante Andrea paa Nørrebro. Kl. 5 stod min Søster op, og vor Pige, store Marie var parat med The, som blev nydt i Huj og Hast, hvorefter de to Marier satte sig i Bevægelse. Den store bar en mægtig Kurv til at indsamle Boller i, og den lille holdt sit Ris. Bedstemor Gamborg stod op Sommer og Vinter Kl. 6, derfor maatte de der først. Det gik i strakt Karriere til de naaede Nørreport, der var lukket om Natten, og først blev aabnet Kl. 6. I Lukketiden maatte der betales Bompenge for at komme igennem, Taksten var fire Skilling for voksne og to for Børn. Paa Vejen siger lille Marie. „Har De Bompengene?" „Nej, dem tog Du! Herren lagde dem i Aftes paa Spisebordet."

Marie ransagede alle sine Lommer, men ingen Penge havde hun. De dundrede Bommanden op og gjorde mange Undskyldninger. De skulde snart være der igen med Pengene. De bad begge „Aah, hvad?" „Nej," lød det ubønhørlige Svar. „Pengene eller jeg slaar Porten i." Tilsidst rørtes dog Bommandens Hjerte. „Du kan stille dine Bælgvanter i Pant. Naar du kommer med de 6 Skilling, skal du faa dem igen." Resolut trak Marie Bælgvanterne af, og pustende i de blaafrosne Fingre naaede hun Bedstemors Hjem, hvor Piskningen gik for sig under Lystighed og Glæde. Store Maries Kurv blev fyldt med hjemmebagte Boller, og lille Marie fik Penge til

Indløsningen af Vanterne. Derfra gik Rejsen videre til andre Tanter og Bekendte.

Endelig var hun færdig paa Nørrebro og stod igen foran den bøse Bommand. Han fik sine Penge og hun sine Vanter. Bedstemor Holbech havde lovet at blive i Sengen, om det saa var til Middag. Marie skulde have Fornøjelsen af at rise hende op.

Bedstemor Gamborg boede i Stens Bygning ude paa Nørrebro. Naar vi havde besøgt hende, og det var Aften, skulde vi passere gennem Alléen, Nørre Allé. Der var ret øde og ganske mørkt, ingen Tranlygter lyste mellem de store Træer, man maatte selv have en Lygte med, naar man skulde vandre igennem den. Intet Hus fandtes der undtagen ved dens ene Ende en lav Hytte, hvori der var en simpel Beværtning, paa den Side af Alleen gik man derfor ikke. Det hændte næsten hver Gang, at man derovre fra hørte Skrig og Skraal og Slagsmaal, og man kunde være Vidne til at en beruset Mand eller som oftest en Kvinde blev smidt paa Døren. En Dag saa jeg det Optrin, en Vægter kom til, han lod sin Vægterpibe skingre og andre Vægtere kom til Undsætning. En Stige blev skaffet til Veje i en Fart, Reb havde de i Lommen, og Kvindfolket blev surret fast paa Stigen. Derefter løftede de den paa Skuldrene, og ledsaget af Gadedrenge og Skomagerdrenge med Skødeskind og Messingring om Forhaaret drog hele Optoget til Politistationen, hvor hun antagelig har faaet sovet Rusen ud til næste Morgen.

I Glaciet stod en lille gammel, halv hvid- og halv sorthaaret Mulat og solgte Fyrsvamp og slog Ild med en Sten, saa Folk kunde faa tændt deres Pibe for en Skilling. Først senere opfandtes Tændstikken, det var Rohmel — Far til Professor Rohmel paa St. Hans Hospital — der solgte den. Han boede i et skummelt Lokale paa Kongens Nytorv, omtrent hvor Uret nu er, og man købte en Tut af dem i Begyndelsen.

Dog hans Forretning svang sig sig hurtigt i Vejret, længe var han den eneste Tændstikforhandler her i Landet.

Krigen 1848 optog alles Sind og Tanke. Folk fandt hverandre, Uvenner og Venner, Broderskabet blev drukket. Det var bevægede Dage. Der samledes ind, Familier bortspillede deres Smykker, Malerier og andre Herligheder til Fordel for de saarede og faldnes Efterladte. Folk, der raadede over Haver, foranstaltede Fester, saaledes arrangerede Bedstemor Gamborg ude i Stensbygning en storartet Havefest, som Martens ordnede for hende. Han lavede ogsaa den dejligste Krone med indlagte Stene, den bar min Søster paa Hovedet, da hun i Tableau forestillede Dronning Margrethe. Hele den store Have var illumineret, og der solgtes alle mulige Ting, som var skænket til Festen. Min Mor gav Æbleskiver, tusind Stykker, som Folk fik varme lige fra Panden.

Marie Gamborg. f. Clausson.

Ved Festen var Martens og mine Forældre i deres Es. Han var uudtømmelig i Paafund og forsikrede altid Far, der jo var Kassemesteren, at det kostede „saare liden Penge".

I Skolen pillede vi Charpi og syede og strikkede Strømper til Soldaterne, hjemme havde vi flere Gange Indkvartering, de indkvarterede fik deres fulde Forplejning hos os, og den sidste Dag før deres Afrejse spiste de ved vort Bord, og vi sang alle-

sammen fædrelandske Sange ved Desserten og Punchen. Da vi kom til Verset: „Og kommer jeg ej hjem til min gamle Far og Mor," rejste vi os alle op, og med Taarer i Øjnene klinkede vi med hinanden og sagde: Farvel.

Bedstemor Holbech var saa flittig. I sin beskedne Bolig i Rosenborggade sad hun og spandt det fineste Linnedgarn paa sin spinkle lille Rok, ligesom hun syede og broderede vort Undertøj og strikkede vore Strømper.

Efter sit Livs mange Storme sad den gamle Sømandskone nu og virkede alt, hvad hendes Hænder formaaede. Jeg besøgte hende gerne, saa hyggede vi os godt sammen, og jeg hørte begejstret paa hendes mange Fortællinger fra Livet om Bord i Fregatten, og fra de fjerne Lande, hun havde besøgt paa sine Rejser. En Dag sagde hun til mig: „Lili, du er jo nu saadan en stor og fornuftig Pige, og du forstaar jo nok, at der er gaaet Sorg over mig og over os alle. Du ved ogsaa nok, at det var for Anes Skyld, jeg mistede min Mand og mit Hjem. Jeg har hadet hende siden da, og jeg har baade tænkt og sagt, at Satan vil engang ta'e hende, for Vorherre vil ikke ha'e hende for alt det onde, hun har gjort imod mig."

Bedstemor tav en Stund og faldt hen i dybe Tanker. Saa fortsatte hun: „Jeg dør snart. Skulde hun, naar hun hører det, og føler Anger og taler til dig om mig, saa sig til hende, at paa Jorden som i Himlen tilgiver jeg hende *alt,* hvis hun vil gøre godt imod Jer, hvad hun gjorde ondt imod mig."

Jeg kunde ikke holde mine Taarer tilbage, jeg holdt jo saa meget af Bedstemor.

„Du maa ikke græde, Lili," sagde hun. „Jeg dør glad, for saa faar din Far alt, hvad jeg har, og han behøver ikke at nære Frygt for Fremtiden. Jeg synes, jeg har levet længe nok — snarere for længe."

Bedstemor døde 2 Aar efter. Der kom Bud hen til Skolen til min Søster og mig, at vi fra Skolen skulde gaa hen til Mors Venner, Kaptajn Eibes, og blive der, til vi blev afhentede. Budskabet, at Bedstemor var død, greb mig umaadeligt, jeg græd stærkt. Tilsidst blev Lærerinden, Frk. Kaufmann vred: „For et Par Dage siden sad du og skraalede, fordi din Tante var rejst, nu er det galt igen, fordi din Bedstemor er død. Tror du, vi her vil se dit evige Flæberi, — vask dine Øjne og stil dig hen i Skammekrogen, og naar du saa er færdig med at tude, kan du gaa paa Plads igen."

Marie Holbech, f. Thaysen
(Malet af N. P. Holbech)

Jeg sørgede saa inderligt, saa da jeg endelig kom hjem i min lille Seng, laa jeg og bad for Bedstemor, som havde været saa god imod mig altid. Nu kom hun ikke mere paa Besøg hos os, hendes Plads ved Bordet stod tom.

Bedstemor Holbechs Grav laa langt borte paa Assistentskirkegaard, den fik ingen Sten, kun en Mærkepæl, og kun sjældent eller aldrig en Krans. I Aaret 1869, da Far havde arvet, sagde han straks: „Nu skal Mor flyttes til vort Familiegravsted og indtage sin Plads hos sin Mand." Men ak! Graven var kun købt paa 20 Aar, den var lige sløjfet.

En Dag kom jeg ned til Jomfru Ane for at hente Avisen til Far. Jeg blev lukket ind i Kabinettet, hvor hun sad hulkende og vuggede frem og tilbage som i Angst og Jammer.

„Gaa, Lili! gaa, jeg vil ikke se et Menneske." — Jeg trak mig forskrækket tilbage, men næppe havde jeg lukket Døren efter mig, førend hendes Pige kom løbende op ad Trappen og kaldte: „De maa endelig ikke være vred, men komme ned igen! Jomfruen er saa fortvivlet." Jeg gik da igen ned til hende. „Aa Lili, Lili! — Har jeg ikke før fortalt dig, at der er en Aandeverden til? — Det var da min Broder døde — han forliste ved Yartmouths Banker — da saa jeg ham her for mig i den samme Time — lige saa tydeligt! — Og nu for lidt siden — jeg sad, hvor jeg nu sidder — har jeg ikke en Gang før vist dig Revnen her i Bordet, som din Bedstemor slog, da jeg havde sat mig i Sofaen her? Hun huggede sin Haand saadan i den svære Bordplade — og hun løftede Bordtæppet og viste mig den dybe Revne. Og nu før — jeg sad og spiste, saa vælter min Vinflaske ved at støde paa Revnen — og pludselig staar Fru Holbech der, hvor du nu staar, saa livagtig — og hun sagde: Ane, Ane, Ane! — og truede med sin knyttede Haand. Det var med det samme Øje, som da hun dengang slog i Bordet, og det vil staa for mig, naar jeg skal dø — aldrig faar jeg Ro i Graven. — Aa — Gud, Gud, ingen kan trøste mig. Jeg har tænkt, om en Præst kunde — men jeg er bange for de sorte Mænd. Bliv en god Pige, Lili, saa du aldrig skal komme til at græde, som jeg gør nu."

Jeg klappede hendes vaade Kind og sagde: „Jeg kan maaske trøste Dem, Jomfru, skønt jeg kun er et Barn. Bedstemor har taget et Løfte af mig, før hun døde — hun bad mig aldrig glemme det, og bad mig stadig gentage det i mine Tanker."

Saa fortalte jeg hende, hvad Bedstemor havde bedt mig sige. Hun blev med et saa stille og inderlig rørt — hun omfavnede mig. — Saa sagde hun: „I Dag giver jeg dig ikke Penge til din Far. Jeg har givet dig, hvad der er bedre: Mine Angerstaarer." —

Min Klassekammerat Jeanette Ricards Forældre ejede den store røde Ejendom paa Hjørnet af Kongens Nytorv og Store Kongensgade. Hendes Far var som ganske ung indvandret hertil fra Frankrig, han var Savoyard. Hendes Mor var derimod dansk. De var dygtige og flittige. Snart startede Fruen en Modehandel, som hurtigt svang sig i Vejret. Pynt blev snart kun regnet for noget, saafremt det kom fra den nydelige Madame Ricard, der kort efter blev kongelig og Hof — og pyntede Aristokratiets Damer, og ogsaa gav Bourgeoisiets Damer et fransk Tilsnit. Madame Ricard var en sirlig lille Dame med smukke Ansigtstræk, hendes Haar var strøget bort fra Panden, over hvilken hun bar et Pandebaand med Agraf.

I det Hus, hvor de havde deres første Butik, boede Frøken Nanna v. Kauffmann med sin gamle Mor. Ricards havde faaet deres første Barn, Sofie, og den ikke ganske unge Nanna fattede stor Kærlighed til den lille Pige. Da hun var fire Aar begyndte Frk. Nanna at læse med hende, og hun blev snart klar over den lille Sofies gode Evner, men hun var jo saa alene uden Kammerater, og derfor oprettede Frk. Nanna en lille Skole for saadanne ganske smaa Piger. Skolen voksede til Anseelse og kulminerede som Københavns Eliteskole under Navnet „Frk. von Kauffmanns Institut". Min Søster Marie kom der i Skole og senere jeg. Ligeledes Jeanette Ricard.

Da Frk. Kauffmann blev gammel, overtog Sofie Ricard Skolen, og dens gode Renomé bibeholdtes saa længe den eksisterede, vi er sikkert mange, der med Taknemlighed mindes dens gode Aand.

Jeanette Ricard var af os alle den mest opvakte og opfindsomme, Mutterwitzen sprudlede af hende, og hun holdt Klassen i Aande ved sine mange Paahit. Vel var hun ikke blandt de øverste i Klassen, og hendes Spilopstreger bragte hende jævnlig i Skammekrogen, men det ødelagde ikke hendes Humør, thi hendes Far skrev gladelig Karakterbogen un-

der, hvis Indhold den lille Franskmand ikke forstod. Hun var en god og hjælpsom Kammerat, altid parat med *sit,* naar en havde glemt Lommetørklæde, ligesom hun resolut knækkede sit Griffel over, saa snart nogen var i Forlegenhed for et saadant. Hun var egentlig smuk med sit røde sprælske Haar, hvis Trefletninger vejede til, omend paa en anden Maade end Søsteren Sofie, der var mørk og billedskøn, og havde en dyb Altstemme, der lød som Ekko fra et fjernt Klippedrag.

Jeanette havde Børnebal, hendes Broder Frederik havde nogle Venner med, de var lige ved at blive Studenter og morede sig kosteligt over os Unger. Peter Plum, Frederiks senere Svoger, sagde: „Se saa, lad os nu komme af Sted, nu kan det være nok med dette Fedeskue — Farvel." „Vent lidt, du," svarede Frederik, „nu bliver det først rigtig morsomt, nu skal alle de smaa Slanger fodres." — De store Drenge var for vigtige til at ville lege og danse med os, og under alt det gik den lille Hrr. Ricard og snakkede Fransk. Den glade Jeanette sprang op paa Ryggen af ham, kyssede og knugede ham, idet hun raabte: „J'aime mon cher, cher petit Papa!"

Jeanette blev omsider en stor Pige, hun skulde med til det første Studenterkarneval. Hendes Hund, Boy, der saa ofte havde fulgt hende til og fra Skole, og saa pænt bar hendes Skolepose, den havde hun saa kær, og den blev hendes Skæbne. — Der var Syjomfru, som det dengang hed. Hun var ivrigt beskæftiget med at arrangere Jeanettes Dragt. Boy laa under Bordet og gnavede paa et Kødben. Syjomfruen taber en Trisse Garn, og Jeanette løber hen for at tage den op, den var faldet lige ved Hundens Kødben. Rasende farer den imod hende og skambider hendes Ansigt. Der blev intet Karneval for hende. Lægen, der syede hendes Ansigt sammen, saa godt det lod sig gøre, forlangte Hunden skudt, men Jeanette modsatte sig det bestemt: „Boy skal leve. Jeg har tilgivet dig, min kære Hund." Og saa blev der Forsoning.

Der gik nogle Aar efter dene Hændelse, Jeanette bar sit vansirede Ansigt med Sindsro, men saa gentog Boy sin Udaad og bed hende igen i Ansigtet. Da det var godt syet sammen, sagde Jeanette: „Tak, kære Boy, nu har du bidt mit Ansigt kønt igen, og ingen skal faa Lov til at tage dig af Dage." Og virkeligt! det sidste Bid havde givet hendes Ansigt dets oprindelige gode Facon. Jeanette mente, at den kloge Boy havde gjort dette for at udslette sin første Udaad.

Hun og jeg tabte hinanden af Syne i adskillige Aar, som det jo gaar med de fleste Skolekammerater, men som gifte Fruer og Mødre til smaa søde Børn traf vi hinanden en Dag i Kongens Have, hver med sin Barnevogn, og snart var vi i Tankerne Børn igen, der sad paa Moster Nannas lange Træbænke. Vi talte om vore Lærere. Vi havde Rudolf Bergh i Botanik og Naturhistorie, han øvede i al sin Grimhed dog et bedaarende Indtryk paa os 14—15-aarige Smaapiger. En og anden sad lidt duknakket, straks var han der med Linealen i sin smukke Haand og gav os et lille charmerende Knubs, idet han sagde: „Ret de smaa Pukler!" Og vi mindedes Oberstløjtnanten, Skrivelæreren, gamle Hrr. Gustmejer, som de modige trakterede med en Blækklat paa hans skallede Isse, naar vi i Flok stod bagved hans Stol og skulde have vore Fjederpenne skaaret, og Hrr. Gregersen, som vi alle mer eller mindre fandt „yndig". Jeanette kom en Dag med en Buket Roser, som hun lagde i Protokollen, vedføjende en Billet, hvorpaa der stod: Hil være dig blandt Roser, selv en Rose saa skøn. Liden Tauber, vi har elsket dig længe i Løn. Den var til Hrr. Imanuel Tauber Gregersen.

Ak, Jeanette og jeg mødtes aldrig mere, thi kort efter døde hun i Barselseng, 34 Aar gl., efterladende sig fem smaa Børn. Blandt dem er Datteren Agga Journalist, og en Søn er Admiral Georg Amdrup.

1853 kom Koleraen til København, og Jammer og Fortvivlelse lød overalt. Min Far tilbød sin Hjælp ved Kontortjeneste og kom træt og udslidt hjem om Aftenen. En Dag fortalte han, at der til Bureauet var kommet Bud efter en Læge til en 16-aarig Pige, der laa for Døden. Imidlertid, alle Læger var optaget, og Budet, Pigens gamle Barnepige, græd og klyngede sig til Far og vilde absolut have ham med sig hjem, skønt han sagde, at han ikke var Læge. Han fulgte dog med hende, men paa Vejen var de saa heldige at møde en Læge, men da denne kom tilbage, sagde han, at det var for sent, den unge Pige var død. Det var en frygtelig Tid, man saa daglig Døde i Massevis blive kørt gennem Gaderne, undertiden paa Møbelvogne. Varmen var den Sommer stærk, og træt af at hjælpe og medtaget af at bivaane al denne Jammer, rejste mine Forældre med os Børn ned til Roskilde, Mors Fødeby.

Da Epidemien stilnede af, kom vi hjem igen til Kronprinsessegade, og Livet tog igen sin gamle Gang med Skole og Musikundervisning, Børneballer og Selskaber.

Da Vinteren kom, holdt vi selv Børnemaskerade. Min Far, der i Italien havde set den rigtige Casorti som Pjerrot, kopierede ham komplet. Han stod ved Indgangen til den af Martens saa festligt dekorerede og oplyste Lejlighed og modtog alle Gæsterne. En lille Pige blev saa bange for ham, at hun gav sig til at græde og blev lagt ind paa en Seng, hvor hun græd sig i Søvn og først vaagnede i sin Maskeradedragt, da Festen var forbi, og hun blev baaret ned til den ventende Vogn.

Der var ikke Ende paa min Fornøjelighed, jeg jublede i Tilværelsen og bragte Humør med overalt. Mor og Far holdt jo af mig, og fremkaldte end en eller anden lille Dristighed af mig Mors Vrede, saa tilgav hun mig snart. Naar jeg har

fortalt om min Mors Opdragelsesmetode, saa maa jeg dog tilføje, at Opdragelsesmetoden i det hele i min Barndom bar derhen, at Døtrene skulde holdes nede, og i Tro som i alt andet skulde have Moderen til Mønster, — efter hende skulde de i beskeden Ydmyghed stile, men dog føle at til hendes høje Stade kunde de aldrig naa. Jeg husker et Optrin imellem min Mor og min Søster, det eneste, tror jeg, der har været af den Art. Det bragte mig til at ryste af Skræk. Hvor var det muligt, at Marie turde sige Mor imod? — Mors Far, Professor Gamborg, havde iblandt andre religiøse Anskuelser udtalt den, at de reformerte havde det rette Syn paa Altergangen, idet de sagde: „Dette betyder," i Stedet for Protestanterne, der siger „Dette er". Min Søster var orthodox religiøs, hun følte sig overbevist om, at hele Bibelen var indblæst af Gud, og at ingen Tøddel af den kunde forgaa. — Det var efter hendes Konfirmation, at hun ønskede at gaa til Alters. „Ja," sagde Mor, saa bliver jeg jo nødsaget til at gaa med, ihvor lidt Lyst jeg end har dertil. For det er ikke passende, at en ung Pige gaar til saadant alene. Marie tog Mod til sig. „Du kan ikke gaa med," sagde hun, „du tror ikke fuldtud, og da æder og drikker du dig selv til Doms." Mor lo: „Dumt Pjat! Vin er Vin, og Brød er Brød." „Nej," sagde min Søster, „foran Altret er det forvandlet til Kød og Blod." „Jeg betakker mig for raat Kød og Blod," sagde Mor.

Marie var indigneret, hun talte, hun græd og bad. Mor haanede. „Saa gaar jeg altsaa ikke, thi jeg kan ikke forsvare, at du uden den sande Tro gaar med." „Jeg gaar ogsaa kun med, fordi det er upassende, at du gaar alene," gentog Mor.

Ordene tog hinanden og faldt skarpe, der blev ingen Altergang, og i lang Tid maatte min Søster finde sig i Mors vedholdende Vrede.

Naar Mor sagde, at Børn aldrig maatte tænke paa at naa op til Forældrene, endsige overgaa dem, saa følte jeg stærk Lyst til at sige, at man da vel efter tre-fire Generationers

Forløb i Krebsegang var naaet til Abernes Udviklingstrin, men jeg vogtede mig vel.

Martens var den eneste, der vovede at modsige Mor i al Forsigtighed og Høflighed.

I Kronprinsessegade udstyrede Martens Fars Atelier og gav Tegning til forskellige Møbler. Værelset havde tre Fag Vinduer, det midterste var en stor Spejlglasrude til at lukke op. De andre to var blændede med rødt Fløjl, derunder stod hvidlakerede og forgyldte Skabe, fyldte med gamle, herlige Kobberstik, Raderinger og Haandtegninger, og paa dem stod forgyldte Pilastre, der bar Thorvaldsens Valkyrie og Hebe. En Mahognisekretær, indlagt med kulørte Fugle og Ornamenter, en tilsvarende Sofa og Stole og to høje Pillespejle med Konsoller møblerede det smukke Rum. Paa Kakkelovnen stod en mægtig Malmmorter, i dens Rand stod støbt Aarstallet 1607. Ved Fester tændtes i den Rødlys og Blaalys. I en Skuffe laa en trekantet Hat, Skæg, Næser, Masker m. m. Naar Far malede Børn, klædte han sig ud for dem for at faa dem til at se paa sig. Han formaaede ogsaa udmærket at efterligne Hundens Gøen, Kattens Mjaven, Koens Brølen og Hestens Vrinsken. Det morede de smaa Portrætmodeller, Børn elskede ham, han fortalte dem ogsaa Historier, medens han malede. Med barsk Stemme sagde han: „Hvem er det, som banker?" — med blid Barnerøst: „Det er to smaa Børn, der er sultne!" Eller han sagde: „Mus, Mus, kryb ind i dit Hus — nu kommer Katten."

Jeg var ofte inde i Atelieret, naar Far malede Børn paa min Alder eller yngre, saaledes hos den lille Grev Raben Levetzau og hans to Søstre, Magda og Fritze, lille Grev Christian Scheel og Søsteren Maria, senere Hofdame hos Dronningen Louise, o. m. a. — vi legede da sammen.

Naar vi var ude, og Martens var med, bar han mig altid hjem, til jeg var saa stor, at han ikke orkede det mere. Jeg

sad saa trygt paa hans Arm indsvøbt i hans „Tøffel", det var hans Dyffels-Overfrakke, som han kaldte saaledes, og sov, lige til han satte mig af i vor Stue. Han elskede, ja forgudede mig paa sin mandige, geniale Maade, uden Kærtegn, Kys eller Kæleri. — Med store Bogstaver i Bladene læste man om Luftskipperen Tardinis forestaaende Ballonfart, det var en Begivenhed af Rang i denne paa Begivenheder saa fattige Tid. Martens forebragte os ogsaa Nyheden med Tilføjelsen: „Der skal vi to hen, Lili," og jeg glædede mig. Han gik saa med mig op paa Volden, da Tardini steg op i sin Ballon. Ubarmhjertigt skubbede han til Folk for at skaffe mig en Plads, og løftede mig op i stiv Arm op over Hovederne af alle. Tardini havde sin lille 4-aarige Datter med i Gondolen. Jeanette var i blegrød Kjole, hun kastede Blomster ud til Publikum. Dagen efter indløb Meddelelsen om, at Tardini var styrtet ned og forulykket. Barnet var reddet, Deltagelsen var umaadelig.

Instruktør og kongelig Skuespiller N. P. Nielsen boede i mange Aar paa vor første Sal i Kronprinsessegade. Blev han spurgt, hvor han boede, svarede han: „Hos de tre Gratier, de ni Muser og de syv Vise". Nr. 397 (gl. Nummer). Hakon Jarls geniale Fremstiller saa jeg paa med store Øjne, han var en smuk, kraftig, noget massiv Mand, venlig og imødekommende. Naar han fra sit Vindue kaldte paa sin store Hund, „Tartar", der drev om i Gaarden, lyttede alle med Begær, hans vidunderlige dybe Stemme gjaldede af Skønhed. Huslejerestance var en almindelig Ting for ham, naar han løb paa Far paa de Kvartaler, saa omfavnede han ham med stor Gestus: „Kære Hrr. Holbech! at Mænd af vor Betydning — at Mænd som vi —" o. s. v., o. s. v. — Omsider blev det dog ordnet saaledes, at Lejen blev hentet paa Teaterkontoret.

Nielsens kom ofte til os, og vi til dem, jeg erindrer Anna

Nielsens alvorlige, ædle Ansigt. Der mødtes vi med Hultmann, Michael Wiehe og Hoedt og mange andre af Tidens Skønaander. Höedt, den smukke, fint dannede Mand fremsagde en Aften sit satiriske Digt „Amor" .Jeg tror aldrig, det har været trykt, jeg meddeler det derfor her:

„AMOR"

„Et ældre Par Forlovede, hvis Kaar
ej svarede til deres Hjerters Flammen,
er endelig saa lykkelig et Aar,
at Kæresten ved megen Søgen faar
et lille Brød, og nu skal Parret sammen.
Blandt meget andet Pilleri og Nips,
som Jomfruens Kommode bar til Skue
(Beviser paa Hr. Jensens Elskovslue),
var og en liden Amor, kun af Gips,
men ellers sød med Vinger, Pil og Bue.
Den skulde bæres nu til Parrets Bo,
men hvilken Tjener tør man vel betro
saa dyb en Skat, og efter megen Snakken
beslutted' de omsider begge to
at bringe selv den hen i Fred og Ro,
og Jensen stak den lempeligt i Frakken.
De kom derhen, med Spidserne af Fingrene
tog Jensen nu forsigtigt Guden op,
men grumme Skæbne! Nu var den kun Krop,
ved Flytningen den havde mistet Vingerne.
Der stod de begge, Jensen foreslog at klinke den,
det syntes Bruden dog var ikke værd.
Hun foreslog som Lindring
at gemme Krøblingen til en Erindring.
Saa var de gifte, alle Venner kom,
lykønskte Brudeparret, saa sig om,
holdt, som jo Skik er, Ret og Dom
og gennemgik nøjagtigt hvert et Stykke.
Tilsidst faldt en Madammes Øje paa den lille Elskovsgud,
der stod og saa helt traurig ud
i al den Stads og Lykke.
„Aa Herregud, nej, se den lille Amor.

Han er jo knækket," sagde hun med et Suk.
„Det var da Skade, for han er saa smuk,
som om han kunde have været af rigtig Marmor.
Hvordan gik det til? Undskyld, at jeg spør."
— „Jeg ber," sagde Jensen med en Smule Stammen.
„Den gik itu, det Juks, da vi kom sammen.
Den var af Gibs og følgelig lidt skør."
„Ja vist," sagde Bruden, „det var en Malør. —
Men," føjede hun til med megen Gammen,
„det er jo noget, som saa let kan ske,
og vi er saamænd lykkelige for det."
„Ja, det forstaar sig," svarede Madammen.
„Ja, det forstaar sig," sagde de allesammen.

I Vimmelskaftet hos Konditor Kromayer kom mange forskellige Mennesker, det var et af disse gammeldags Hjem, hvor Bordene bugnede med Kæmpestege, Skinker, Gæs og Ænder, Kager, Tærter og god Vin i Overflod. Klokken fem, naar Maaltidet var sluttet, sattes Spillebordene frem, og Kaffen og Likøren blev nydt der. Vært og Værtinde straalede af Elskværdighed, og Gæster savnedes aldrig. Som Skik og Brug var den Gang, slæbtes min Søster og jeg altid med, jeg husker vi blev placerede i den store Skabssofa, medens Herrerne spille L'hombre til Kl. 2 om Natten. I dette Hjem traf vi blandt andre Forfatteren Poul Chiewitz, som vi saa godt kendte fra Pastor Hamburgers. Chiewitz var dødelig forelsket i den skønne Emilie Hamburger, han tilskrev hende det ene glødende Frierbrev efter det andet, men hendes Svar lød: „Min Agtelse kan De faa, men ej min Kærlighed."

„Saa er hun altsaa en Kokette," tænkte han, „men hun skal faa det betalt." Han skrev da den meget omtalte Bog „Fra Gaden" og sendte hende den.

Stadige Gæster var ligeledes Dr. Krohn og hans Broder Medaljør Krohn, samt dennes mange Sønner og hans Slægtning, Maleren Købke.

Aar henrandt, stadig var der Underskud i Kromayers Regnskab, Falitten var uundgaaelig, og det besluttedes, at Ejendommen skulde sælges. Som et fortvivlet Barn, der ikke vil afgive sit kæreste Legetøj, klamrede Kromayer sig til Huset, han blev syg, fik Gulsot, der angreb hans Organisme, og døde. Enken fik ikke straks solgt Huset, derimod nedlagdes Konditoriet. Fra Kromayers Vinduer vis a vis Tuteins Ejendom har vi ofte set de kongelige Optog, som den Gang alle førtes den Vej. Fra disse Vinduer kastede vi ogsaa Blomster til Soldaterne, der kom hjem efter Treaarskrigen.

Min Barnefantasi sattes stærkt i Bevægelse af de Italienere, der paa den Tid færdedes i København. Paa Hovedet bar de et Bræt med Gibsfigurer, som de falbød paa Gaden. Italieneren kunde snuble, stødes til, men aldrig hændte det, at nogle af de skøre Sager gik i Stykker, de stod støt i flere Etager paa hans Hoved. Der var altid øverst et højt Slot med smaa kulørte Ruder, Spir og forgyldte Balustre. Saa snart Mørket faldt paa anbragtes et Lys inde i Slottet, og alle de smaa Ruder illumineredes. Ak, hvem der bare en eneste Gang turde kigge ind i dette Eventyrslot. Det maatte da være beboet af Lilleputter, Nisser, Dværge og Tommelider — blot en eneste Gang se derind og aldrig glemme det. Men at paanøde Far eller Martens en saadan Udgift nænnede jeg ikke. Jeg stirrede op efter Gibstingene, Italieneren løftede Brættet ned, og jeg købte en lille Gibspige, der knælede med foldede Hænder og saa op mod Himlen. Som Kunstværk var det vist daarligt, men mig var det saare kært. Hjemme flyttede Martens den fra dene ene Stue til den anden, idet han sagde: „Her har du dit lille Knælende." Hos en af vore Venner traf jeg senere Billedhuggeren Bracony. Fattig var han vandret her op til det høje Nord, han gik rundt og solgte Gibsfigurer paa Gader og Stræder. Til sidst lykkedes det ham at blive Elev paa Akademiet. Hans kendteste Arbejde er en italiensk Tamburinspillerske, der beskuer sin ødelagte

Tamburin. Den er reproduceret i mange hundrede Eksemplarer. Bracony blev gift med en dansk Dame og fik Sønnen Albetto, der blev en kendt Lærer i Mandolin og Guitarspil.

Ved mine Forældres Selskaber var Frøknerne Saxild næsten altid til Stede. Fru Saxild var en rig Enke med fire Døtre. De tre forblev ugifte, den fjerde, Elisa, blev gift med Maleren Gurlitt, men døde tidligt. Lina, Frederikke og Nanna var forud for deres samtidige i Dannelse. De talte perfekt de tre levende Sprog. Nanna sang saa smukt, skolet og med sjælfuldt Foredrag. Da hun kom op i Tyverne, syntes man jo, at hun ikke burde synge mere. Det passede absolut kun for de ganske unge, og naar hun lod sin Stemme høre, lød det i de andre Stuer: „Skal du ikke ind og se, Frk. Saxild skabe sig? det er dog rædsomt, som hun skærer Ansigter." Skønt jeg var Barn, lyttede jeg til hendes Sang med Andagt. Hun holdt sig nu beskedent tilbage og lod sig kun med Nøden overtale til at synge. Frøknerne Saxilds yngste Broder, Peter, var udpræget Selskabsmand. Han spillede Guitar, sang og improviserede. I et Selskab hos os slog han til Lyd: „Maa jeg bede alle høre efter, jeg siger en Gaade og beder Selskabet prøve at gætte den:

„Mit første er et nyttigt Instrument,
mit andet er et farligt Element,
mit hele er en maadelig Student,
der næppe nogensinde faar Eksamen endt."

Man gættede, men forgæves. „Giver De fortabt, alle? Vil De ikke prøve videre?" — Altsaa fortabt?" — „Ja!" — Peter Saxild gaar midt ud paa Gulvet, bukker omkring, slaar sig for Brystet og siger: „Min Ringhed, Student Saxild!"

Da jeg var fjorten Aar, sagde min Mor, at hun var utilfreds med mine Fremskridt i Pianospil. Jeg havde haft Læ-

rer i mange Aar, men følte altid Træthed i Armene. Mor sagde, at enten skulde jeg spille flittigt eller ogsaa lære at synge. Jublende glad modtog jeg dette Tilbud, og Skuespillier Sahlertz, der var første Tenor ved Operaen, blev antaget som Syngelærer for min Søster og mig. Den Dag, jeg fyldte femten Aar, skulde vi begynde, det var jo egentlig for tidligt, sagde han, men han vilde dog gerne have mig til Elev. Søster Marie var en flink Klaverspiller, og med en noget tør Sangstamme gjorde hun dog god Virkning baade som Akkompagnatør og Understemme i Sammensang. Vi indøvede mange Duetter, og vi sang saa sammensmeltet og kønt, at man maatte tro, der var større Sympathi og Forstaaelse imellem os, end der virkelig var. Jeg vilde gerne vise min Søster Kærlighed, men hendes kølige Natur afviste mig. Kun i eet var vi ganske enige: vi elskede og beundrede vor Mor, som vi ansaa for ganske ufejlbarlig, og det er først i de senere Dage, at det efterhaanden gik op for mig, hvor stort et Ansvar, hun uden at forstaa det, tog paa sig, ved saa ganske at underkue alt, hvad der hed Personlighed og Selvstændighed hos os, og altid betragtede os som Børn, der blindt havde at lyde og tænke med hendes Tanker, langt ud over den nu tilbagelagte Barnealder.

Mor var stadig misfornøjet med at bo i Kronprinsessegade, og der blev derfor lejet en Villa med Have til os overfor „Sorte Hest" paa Vesterbro. Derude boede Assessor Mørch, som havde to Døtre, Axeline og Emilie. Axeline blev gift med Maleren F. C. Lund. De to Søstre malede paa Bing og Grøndals Fabrik, hvor havde jeg dog Lyst til at male med og prøve Kræfter! Engang, da jeg ymtede derom, svaredes mig: „Naa, saa du vil være Fabrikstøs? — hvad blev der af dig, om man ikke holdt dig strengt? — Skam dig dog!"

Det blev imidlertid Far altfor besværligt at have Atelier i Kronprinsessegade og bo ved Sorte Hest, Befordringsmidlerne var jo dengang meget mangelfulde, hvorfor vort Op-

hold derude kun blev for et Aar. Vi flyttede da tilbage indenfor Voldene, jeg begyndte at gaa til Præsten, og blev konfirmeret i September, som jeg fyldte femten Aar i Oktober. Jomfru Ane indbød mig til en Køretur, hun lod holde udenfor Brandes paa Østergade. „Her skal vi to ind," sagde hun. Der vistes os et fransk Sjal til 100 Rigsdaler. „Hvad synes du om det?" spurgte Jomfruen. Beundrende nikkede jeg. Hun lagde det til Side. Saa rekvireredes Silketøjer a 4 Rigsdaler pr. Alen. „Vælg nu selv." Og jeg valgte sort Silkebrokadeskjole, og ganske lys, blaa og grøn Silkechangentkjole til Andendags. Derfra kørte vi til Modehandel og valgte hvid Silkehat med blegrøde Roser, Salmebog med Spænder o. m. a. Da jeg vilde takke hende, rystede hun paa Hovedet og sagde: „Det er fra din Bedstefar." Saa blev alle Herlighederne bragt op til mine Forældre, der var glade over at spare de store Udgifter.

Jeg var lige fyldt femten Aar, da „18. November" holdt sit første Kunstnerkarneval. Far var Medlem, og det blev bestemt, at vi skulde deltage. Martens var i sit Element ved at købe ind og arrangere vore Dragter. Han satte to Syjomfruer i Gang og syede selv med venstre Haand hele min Søsters Husarpigetrøje med Sølvbroderier samt Huen. Far var Pjerrot og gjorde stor Lykke. Under Masken sagde en til ham: „Nej, Volkersen, i Aften overgaar du dig selv!" Han antoges for at være Tivolis daværende Pjerrot. Mor bar en original sjællandsk Bondepigedragt og talte udmærket sjællandsk Dialekt. Jeg havde en hvid Tullsdragt besat med Sølvkniplinger og Blomster — den kaldtes af Martens „Fantasidragt" — og bar en stor forgyldt Blomsterkurv med levende Blomster. Martens var henrykt, da han saa sit Værk, og vi var straalende glade af Forventning. Martens tog ikke selv med.

Gamle Loria, der var en af Københavns Originaler, for-

fulgte mig i overstrømmende Beundring. „Ma belle Mademoiselle, vous ressemblez a une Rose pres de sourir" — „Jeg er en gammel Eg, men var jeg en ung Birk, saa laa jeg tilbedende for Deres Fødder." En Munk gav mig et Afladsbrev saalydende: „Afladsbrevet skal du faa, men mit Barn først skrifte maa, dine Synder, selv de smaa, ingen maa du holde paa, hver og een fra Fod til Hæl, ærlig du for mig udtale. Luk saa op dit Hjertes Pose, skønne Knop bliv til en Rose."

En Domino rev et Blad ud af sin Lommebog og skrev paa staaende Fod: „Hvad den ene holder af, vil den anden maaske vrage, din Uskyldighed alene maa alle behage." Han rakte mig det. En anden ung Kavaller gav mig en Gave, hvorpaa han skrev: „Et Baand og en Strimmel kan rumme en Himmel." I de Tider dansede man kun med hvem man kendte, og vi kendte mange. Saa var Karnevallet forbi, og vi kørte hjem, hvor Martens sad i Stuen og ventede os. „Na, Piger, hvormange Erobringer har I nu gjort?"

„Aa, Hrr. Martens, i det uendelige!"

„Det kan jeg lide vel," sagde han og gned sine Hænder.

„Jeg forbyder Dem paa det bestemteste at foresnakke Marie og Lili noget om „at se godt ud" og om at tegne og male," sagde Mor en Dag til Martens, „se paa Væggene her, de er jo skjulte af Malerier. Alle Skuffer i Holbechs Stue er fulde af Studier og Skitser, vi ligefrem vader i Billeder! De unge maa lære at forstaa, at de kun skal live op i Hjemmet og se at gøre sig nyttige der. Det er hele deres Opgave."

„Men kære Fru Holbech — hvorlænge er de unge? — og naar de saa ikke er unge mere, hvad saa?" svarede Martens.

„Ja, hvad saa? vel det samme som andre! Der bliver vel ogsaa nok en Plads til dem."

„Tal dog ikke saadan! der kan jo ligge en glimrende Frem-

tid for de to Piger! de har jo dog et Talent. Nu gaar de bare og bliver melankolske. De vil begge kunne blive dygtige, men naar de ikke maa have et Maal for Øje, som de jo ønsker, hvad fører det saa til?"

„Børn maa aldrig tænke paa at naa op til Forældre eller Lærerne! Jomfru Ane efterlader vel noget, og vi spiser vel heller ikke alting op," sagde Mor. „Og om vi gør det, saa maa de som saa mange andre gamle Piger søge Legater og Friboliger."

„Legater og Friboliger," gentog Martens harmfuldt. „Se til Deres Søster Andrea, hvorledes lider hun ikke ved at være henvist til et saadant Liv, hækle og filére Smaating, som afkøbes hende som Almisse, og som hun selv siger, spise Naadsensbrød hos Slægt og Venner! — kære Fru Holbech, De er ellers saa klog, men forstaar De det dog ikke, at disse to Piger er ikke Dusinpiger."

„Nej, desværre," sagde Mor, „Marie kan jeg holde nede, men ikke Lili, og det er Deres Skyld!"

„Gudskelov," svarede Martens, „at De ikke formaar det."

„De maa ikke tale saadan, Martens, og hvor i Alverden skulde vi gøre af Børnenes Billeder? — hold dog op med den Snak! — De ser jo, vi bruger Holbechs Skitser til at tænde op i Kakkelovnen med, vi river og klipper dem i Stykker dertil. Farver koster ogsaa Penge, og der er rigelig med Terpentin- og Fernislugt her i Huset."

Skønt en Kunstners Hustru havde Mor i ualmindelig Grad ringe Sans for Kunst endsige Respekt og Kærlighed til den. Ofte havde vi Besøg af fremmede Slægtninge og Venner, som bad os ledsage dem paa Thorvaldsens Museum. Det var Mor langtfra glad for. Hun fandt dette Museum i høj Grad umoralsk og anstødende, og forcerede Tempoet stærkt gennem Skulptursalene, idet hun vendte sig til os og vinkende med Arm og Haand sagde: „Skynd Jer — saa skynd Jer dog!" —

Naar den kære Martens kom, blev jeg altid saa lykkelig, han angav for mig vort Hjems glade Tone. Han lærte mig Kærlighed til Kunsten, han aabnede mine Øjne for dens Verden. Ofte tog han et stort Papir og tegnede for mig de store Mestres Kompositioner med faa orienterende Streger. „For ser du, Lili, naar du engang kommer til at rejse udenlands, saa faar du dobbelt Glæde af disse Billedskatte, saa kender du dem jo herhjemme fra gennem disse Udkast, og du forstaar hurtigere at glæde dig over dem."

Mangen engang har jeg givet Martens Ret, naar jeg i de store Gallerier stod foran berømte Værker. Og i min Glæde mindedes jeg ogsaa ham, om hvem Erindringen altid vil leve i mit taknemmelige Hjerte. Med Sorg tænker jeg ofte paa, at jeg ikke var modig nok til at gaa den Vej, han den Gang anviste, dejligt, om jeg havde trodset Hindringerne.

Undertiden var han hos os fra Morgen til Aften og bistod Far i hans Malersager. En Dag sagde han: „Du er melankolsk, Lili, men jeg kan ikke hjælpe dig. Din Mor lader sig ikke rokke. Græd ikke, Lili, du har fældet Taarer nok og maa fælde flere. Skæbnelinien, du har i din Haand, den er ubarmhjertig. Der ligger Sorg for dig, og ingen kan hjælpe dig, Skæbnen er ubønhørlig, men blev du Kunstner, saa havde du Trøst for det altsammen. En Kunstner bliver aldrig gammel — om end af Aar — saa ej i Hjertet, og du kunde altid forblive det glade tillidsfulde Barn, du er." —

Naar Mors Veninder og Slægtninge var hos os, gjorde Martens ofte lidt Nar af dem, naar de var gaaet. „Kære Fru Holbech! saa siger disse gamle, lange sorte og hvide Colonner, saa Farvel da! og vær Gott med Dem! und hav det godt! und bli' gott, und bekom dich godt! — ak, hvad er det for et Kram und alt det! — det skal de to Piger høre paa, og det skal være dem en Fornøjelse!"

Martens vilde gerne forære os Malerier, „Paris ved tidlig Morgen" til Mor og „Hamburgs Brand" til mig. Far mod-

satte sig det bestemt. „Kære Martens — vi har jo ikke en Gang Plads til mine Billeder, du ser jo, at Pigerne bruger Skizzerne til Optænding — ønsker du, at dine skal faa samme Skæbne? — Sælg du dine Malerier og se at skaffe lidt Afdrag paa din Gæld til mig."

„Nej," sagde Martens. „Jeg sælger ikke mine Billeder for Schmutz. Her er hverken Interesse for eller Forstand paa Kunst. Min Kiste med mine kostbare, gamle Billeder skal ikke aabnes her. Og min Brystnaal er et Familiestykke, den skal min Søster arve. Jeg rejser til Hamburg og aabner Kisten der og sælger, men først skal jeg have sultet i tre Døgn her."

„Du er urimelig, Martens," sagde Far, og de mundhuggedes lidt.

Fru Skolebestyrer Melchior havde kendt Martens, førend han forlod Akademiet her og rejste til Udlandet. Da hun hørte, at han var kommet tilbage, lod hun ham vide, at hun meget gerne vilde opfriske deres gamle Bekendtskab, om han vilde besøge hende. — „Nej Tak," var Svaret, „da jeg saa Dem sidste Gang, var De en yndig ung Pige, nu maa De jo altsaa efter de mange Aars Forløb være blevet en ækel gammel Asen. — Lad mig dog beholde Erindringen om Dem fra den Gang." Fru Melchior skrev: „Kære Martens, De er vel heller ikke blevet kønnere." Hun opgav ham dog ikke og fik tilsidst overtalt Martens til at komme, og han tilbragte mange glade Stunder sammen med hende i hendes lykkelige Hjem.

„Besinne dich liebe Frau," sagde Martens ofte i den mest lakoniske Tone.

„Hvorfor siger De altid det, Hrr. Martens?" spurgte jeg.

„Det skal jeg sige dig," og han fortalte:

„Min Far var, som jeg har sagt dig, Præst, og saa rolig og flegmatisk som noget Menneske kunde være. Min Mor derimod var meget hysterisk og opfarende, særlig naar det

gjaldt min yngste Broder. En Dag kom hun aandeløs ind til sin Mand: „Polizei — Polizei! geschlagen! Blut! Artz! laufe baldigst!"

„Besinne dich, liebe Frau," sagde Far. Afbrudt fortalte hun nu, at Franz Hirsch havde slaaet hendes kære Dreng, og hun raabte endnu højere paa Polizei og Artz. „Besinne dich, liebe Frau, und rufe unseren Ludvig." Han kom flæbende ind med en blodig Næse.

„Na, Ludvig," begyndte Fader, „dass ist ja nicht so gefährlich, — und wer hat dich denn geschlagen?" — „Franz Hirsch!" var Svaret. — „Was! der Junge! — drei-vier Jahre jünger als wie du! — deswegen sollst du jetz Prügel von mir bekommen." Far gav ham nogle Klø. Moder stod og saa til, fingerede at besvime, men Fader sagde henvendt tli hende: ,Besinne dich, liebe Frau!"

Da der blev Tale om Portenes Sløjfning og Voldenes Planering, og Bebyggelse af de derved indvundne Arealer, var Martens rasende. „Holbech, er du dansk, er du Kunstner, at du vil finde dig i det? De er jo gale! Portene og Voldene sløjfes!"

Far svarede: „Jeg har nok med at forsørge Hustru og Børn, gør du din Mening gældende."

„Herr Gott!" sagde Martens. „Kommer jeg til Tyskland, saa er jeg „den dumme Däne", er jeg her, er jeg „den forrykte tyske Maler".

Martens indsendte Projekt til en hel anden Udvidelse af København, naar en saadan blev nødvendig. Byen skulde anlægges udenom Portene, de skulde skaanes for enhver Pris. Han henvendte sig til Autoriteterne, men Barbariet blev fuldført. Hver Gang, jeg nu hører Ordet Nørreport, dukker Minderne frem, jeg tænker paa de dejlige grønne Volde, de gamle ærværdige Træer og de skønne monumentale Porte, jeg kan endnu høre Tordenen, naar Vognene kørte igennem

dem. Og Akciseboden, hvor man visiteredes! Den, der har staaet oppe ved Møllerne paa Volden, og set ud over Voldgraven og Glacierne med det rige Fugleliv, kan aldrig glemme det.

Martens havde indgivet adskillige Projekter til Marmorkirkens Opbyggelse og Byens Forskønnelse. Han havde sat sig store Maal, men maatte tilsidst opgive Haabet om at se dem realiserede. Og saa gik det i rivende Fart ned ad Bakke for ham. Han vilde søge Enkedronningen og indsendte nogle Billeder med Anmodning til hende om at købe et af dem og blev henvist til Dronningens Hofdame, Frøken von Rosen. „Dronningen vil ikke købe Deres Malerier, men her er 20 Rigsdaler som Gave fra hende. Men kom saa ikke oftere," tilføjede hun.

„Nej," raabte Martens. „Jeg er ingen Tigger, fordi jeg ønsker at sælge mine Malerier! Giv De Deres Dronning hendes Penge tilbage." —

Martens kaldte en Dag paa mig. Dirrende af Harme rakte han mig en stor Pose fyldt med brugt Tøj. Den indeholdt alt fra yderst til inderst, pænt stoppet og lappet, Fodtøjet forsaalet. „Hvad synes du, Lili? Og se et Brev." Der stod: „Fra en, der mener Dem det godt." „Tag det hele Kram og lad jeres Pige smide det paa Skraldevognen!" „Hrr. Martens, vi kan jo give det bort," sagde jeg. „Nej, paa Skraldevognen skal det! Jeg maatte dræbe den, der har budt mig gammelt Tøj, om jeg vidste, hvem det var." Og det kom paa Skraldevognen.

En Dag spurgte jeg Far, om han ikke vilde fortælle mig et og andet om Martens, og Far fortalte, at han en Gang nede i Italien var ude i Bjergene for at tage Studier. Paa sin Vandring var han kommet til et Bjergskred og ser ud, det var et forunderligt dejligt Motiv. Peterskirken i Baggrunden, en dyb Hulvej, et Bjergfremspring og et herligt Landskab i

Forgrunden. Men der førte kun et farligt, smalt Pas til det Punkt, hvorfra det skulde males. Der var dybe Afgrunde til begge Sider, og en gammel Kvinde, der havde faaet Øje paa Far, advarede ham: „Gaa ikke derud, Herre, mange er fra denne Sti styrtet i Afgrunden og omkommet!" Martens, som Far havde truffet i Rom, fulgte ham paa denne Tur, siger til ham: „Holbech, hørte De ikke, hvad den gamle Kvinde sagde? Agter De Dem derover?" — „Tør De gøre Forsøget, tør jeg ogsaa," svarede Holbech. „Godt," siger Martens, „jeg gaar." „Saa gaar ogsaa jeg," svarede Holbech, og tavse begynder de Vandringen ud paa den farlige Sti. Martens forrest, Holbech lige i Hælene paa ham. Et Par Gange var Faren overhængende, de snublede, men hagede sig fast ved Sten og Grene, og hjalp hinanden fremad til de omsider naaede banet Vej. Martens aabnede sine Arme og omfavnede Holbech. „Vi to har for vor Kunst trodset Livsfare, fra dette Øjeblik er vi Venner for Liv og Død. Vi siger Du til hinanden og vil som rette Venner hjælpe og støtte hinanden altid." Og trofast holdt de det Løfte, de i den bevægede Stund gav hinanden. Men lidt svært var det jo undertiden for Far, thi det gik efterhaanden saa smaat for Martens. Hans ydre Person tog Mærke deraf, ikke alene hans Garderobe, men hans Tænder mistede han, og hans ranke Skikkelse blev bøjet. Særlig straalende gik det heller ikke for Far, hans Stjerne var begyndt at dale. Fotografien tog nu al Interesse. Bestillinger indløb sjældnere. Jomfru Ane sagde til mig, at jeg gerne maatte faa det Kvistværelse, som hørte til hendes Lejlighed, om jeg kunde ønske at give det til min Ven Martens, som hun syntes begyndte at se noget elendig ud. Han flyttede saa derop. Jomfru Anes Pige holdt det rent og sørgede for Lagner og Haandklæder. Snart var Martens Omkvæd: „Jeg ejer intet, Holbech, du maa hjælpe," hvad Far ogsaa beredvilligt gjorde, som saa ofte tilforn. Hans

Skomager- og Skræderregninger gik nu til Far, som ogsaa forstrakte ham med rede Penge.

En Dag, da jeg vilde gaa ud, kom Martens til mig paa Trappen, dødbleg rakte han sin skælvende Haand imod mig. „Lili," sagde han, „jeg har staaet her og ventet i to Timer i Haab om, at du skulde komme, saa at jeg kunde endnu en Gang tale med dig, og se paa dig, og sige dig mit sidste Farvel. Jeg har nu sultet i tre Døgn. Min Kiste er allerede sendt bort, nu gaar jeg til Hamburg, for der at gøre Auktion med alle mine Sager. Jeg har forsøgt at sælge nogle af dem, men er blevet vist af overalt. Man har budt mig 20 Rigsdaler som Almisse! — Hvis Gud vil det, saa kommer jeg igen, vil han det ikke, saa dør jeg med Bøn for dig. Jeg kan aldrig glemme dig. Farvel, lille Lili! Hils din Mor fra mig og tak hende for hendes Godhed mod mig i min Sygdom, og Tak du, Lili, for al den Glæde du har skænket mig i de mange Aar." Med en kraftig Beslutning vendte han sig bort fra mig.

„Nej, Hrr. Martens, alt kan endnu blive godt. Gaa ikke fra mig! — De maa ikke gaa," og jeg vilde holde ham tilbage. Jeg syntes mit Hjerte maatte briste. Martens, fattig, gammel og nedbrudt, venneløs vandre bort ud i den vide Verden! Men hurtig var han borte.

Da jeg kom ind og fortalte mine Forældre det, sagde Far: „Aa, tag dig ikke det nær. Hvor tit har han ikke sagt det. Vi har ham saamænd i Morgen igen."

Men næste Dag var Stuen tom. Saa blev Far frygtelig bedrøvet og henvendte sig alle mulige Steder for at faa Rede paa, hverhen han var taget, men al hans Søgen var forgæves. Der gik flere Aar, men omsider fik vi opspurgt, at han udmattet og forsulten var styrtet om bag sin grønne Kiste og fundet død paa Landevejen tæt udenfor Kiel, hans Fødeby, hvorfra han som Yngling var draget ud med lyse Drømme om Sejr. Hans Lig var blevet bragt ind til Byen og begravet paa Fattigkirkegaarden.

Tak for det Solskin, der igennem din klare Forstand og dit kærlige Hjerte lyste op for mig. Hav Tak, Ditlev Martens, for alt det, der ligger imellem dit første Smil til mig og din Taare, da du sagde mig det sidste Farvel.

Livet, som det nu arter sig, uden og inden Dørs i København er meget forskelligt fra, da jeg var Barn. Vægteren raabte hver Nattens Time, hvad Klokken var slagen. I bedre Hjem gav man ham Portnøglen og blev lukket ind af ham, naar man havde glemt sin egen Nøgle. Naar der meldtes Ildløs med Klemten af Kirkeklokkerne, raabte Folk ud af Vinduerne: „Hov, Vægter! hvor er Ilden?" og Herrerne gik ofte til Brandstedet for at iagttage dette Skue. — Koner sad paa mange Trapper og rev „Rødsten" (til Skurepulver), de saakaldte „Rødstenskjællinger". Paa Gader og Stræder raabtes Varerne ud. „Alle de mange Ræddiker for een Skilling! alle dem". „Rejer er godt, tyve Skilling en Pot!" „Skal I ha' Skrupper, skal I ha' Sletter, skal I ha' levende Rødspætter? skal I ha' Holstens Sild, skal I ha' Flækkesild, skal I ha' store, levende Rejer? Piger!"

Langs Fortovet var Rendestenen forsynet med løse Rendestensbrætter, de svømmede bort ved større Regnskyl, saa fik Gade- og Skomagerdrenge travlt med at løbe efter bortsejlende Brætter for at faa Findeløn, 8 Skilling eller en Rigsort for Tilvejebringelsen. Paa saadanne Bygedage lavede Far smaa Skibe med en Snor paahæftet, saa de ikke kunde flyde bort. Jeg stod ved Vinduet, holdt godt fast i Snoren og iagttog det muntre Skib.

Dragten for velklædte Damer var i min Barndom Kapothat, Spenzer (kulørt, stramt Kjoleliv), Skørt, Berta, Salop, Kamalje, Mantille, og i Haanden „Ridikylle", Taske. I mit Øre ligger ogsaa gemt Betoninger og Udtaleformer som lød i almindelig daglig Tale, f. Eks. sagde man: „Fly mig det — for ræk mig det, kuns for kun, inte for ikke, Fivelin for

Violin, Doggement for Dokument, losere for logere, immer og ømmer for altid, Komfyr for Komfur, Kyd, vos, Syster, Kissebær, Bøjer, arbede, nysselig for nydelig, Ævler, Bassel, Velbekoms, Kakkeloonen, Morningen, Aftningen, Lommeklud, Tallerkning, Gu'da, Gu'aften, Fruentømmer, Jav for Hastværk, Ammeral og Poggerater for Admiral og Prokurator, Vindve, Kerregaard, Sokkelade, Tevand, Kantøfler, Medekament, Bøfsteg, Komedjehuset for Teatret, Badutspringer for Danser.

Man sagde ogsaa Frøken Holbekkerne for Frøknerne Holbech. Mor sagde en Dag til min Søster, der sagde „Vindue" — „saa du mener at ville forfine Sproget! dumme Tøse!" — Marie: „Læreren i Skolen siger, at vi skal tale saadan." — Mor: „Saa tal saadan i Skolen, men her hjemme taler du, som jeg taler, forstaar du!"

Vi Børn kunde mange Ramser, jeg vil nedskrive et Par:

Der præker en Præst i Danas Park,
Han tabte en Skilling, men vandt en Mark,
Saa købte han sig en Vibe,
Den kunde saa herligt pibe.
Pipip, pippip i Per Madsens Gang.
For der gaar Piger til Aftensang,
Og der gaar Store, og der gaar Smaa,
Og der gaar Piger med Bukser paa
Og Drenge med Mammeluker paa.

Elle belle, mig fortælle —
Skivet gaar til Aabenraa,
køber for en Skilling Skraa.
Deler den i fire Dele — 1 2 3 4 —
Katten spiller paa Lire.

Elle kaldelle — Kadi! Kado! —
Sjette Far blev Fibelfo! —
En Mark og to — Pølsen er go! —

Tjenestepigepladsen i vort Hus var bedre end i de fleste andres. Det viste sig ved, at vi havde vore Piger i mange Aar. I Professor Gamborgs Hus var en Pige fra ganske ung og til sin Død som gammel. Børnene sagde: „Ved du, vi har tre Forældre, Far, Mor og Maren!" Lønnen var omkring fire Rigsdaler maanedlig. Alt vaskedes hjemme. Stuerne var varme og rengjorte, inden Herskabet stod op. Der sagdes Du, og selv Gæster sagde Du og altid Fornavn.

Tanterne Eberlin var hos os. Der boede Vognmand lige omkring Hjørnet af Dr. Tværgade. Far lod vor Pige hente en Vogn, Vejret var saa slemt. Tante Marie sagde til Kusken: Lad mig nu forklare Dig, hvad Vej du skal køre."

Ofte maatte Pigen hente os, naar vi var i Selskab, og sidde og vente, til vi nu fandt for godt at bryde op. De maatte slæbe disse tunge, fulde Torvekurve og slæbe op ad de stejle Køkkentrapper med dem. De maatte hente Vand i Gaarden. De skulde, naar de havde haft Fridag være hjemme inden Kl. 10, ellers var det Herskabets Ret at sætte Hængelaas for deres Dør (hvad den var indrettet til) og lade Pigen staa udenfor, og hente sit Tøj maatte hun ikke da, og fik ingen Løn selvom det var lige op imod den 14. Mor vækkede en Gang vor Pige Kl. 2, efter at vi havde haft stort Selskab. Hun havde lagt Vrangen ud paa et af Mors Lagener, det skulde hun vende.

Pigerne sov i Kvistværelser uden Kakkelovn, det var ofte lige under Tagsten, Sneen føg ind. De havde Frost i Hænderne, og ofte i Øre og Næse med. Vasken begyndte Kl. 4 om Morgenen, der var lagt under Kedlen om Aftenen i Forvejen. Tændstikker kendtes ikke. Pigerne laa foran Kakkelovnen og pustede for at faa Ild. Rugbrød skar de med løs Kniv op imod Brystet. Oftest var der Stengulv i Køkkenet. Skudsmaalsbog havde de, og mangen ondskabsfuld Husmoder skrev ondt i den.

De maatte sidde oppe og vente, naar Herskabet var ude

og have varmt Værelse og varm Te, til det kom hjem. Tykt Rugbrød med Fedt, som smurtes tyndt, blev dem givet. Nøglen til Spisekammeret havde Fruen i Forvaring, maalte og vejede ofte Kvantiteten. Naar vi hjemme fyldte 8 Aar, skulde Pigerne sige De til os, og vi De til dem. Forældrene sagde Du selv til gamle Piger. „Husk, hvem du er, og hvem jeg er," sagde Herskabet.

Dengang brugte alle at spytte. Ved Spillebordet sattes altid fire Spyttebakker. Vore var af blankt, poleret Messing, de hvilede paa Løvefødder, og i Bunden var lagt udtunget hvidt Papir og hvidt Sand med lidt fintklippet Grønt i.

Vi havde i min tidligste Barndom en meget smuk og stilfuld Plat de menage. Den stod i et af vore Vinduer i Gothersgade, da vi boede i den tyske Præstegaard. En Dag var Ruden knust, og vor Plat de menage var borte.

Der gik 20 Aar, saa kom en Dag en Politimand op til Mor, og idet han devilloperede Plat de menagen, spurgte han:

„Kender De denne?" — „Ja, tilvisse," svarede Mor, „den er i sin Tid paa en uforklarlig Maade forsvundet fra vor Vindueskarm, trodt det at Vinduet var lukket. Ganske vist var Ruden knust, men alligevel!"

„Rigtigt," sagde Politimanden og tog et gammelt, forkrøllet Brev frem og læste: „Gerningsmanden havde for 20 Aar siden set denne sjældne Genstand i Vinduet, og skønt han aldrig havde stjaalet eller haft Tyvenatur, saa var Lysten til den uimodstaaelig, og han stjal den. Hvor ofte havde han ikke staaet udenfor Huset med den og villet give den tilbage, men havde alligevel ikke formaaet det. Hvor ofte havde han ikke staaet med den udenfor Politistationen — han kunde ikke." Den var blevet hans Livs Skæbne. Nu var han død paa Hospitalet, død med den indpakkede Plat de menage i sin Seng. I Brevet fortalte han sit Livs Tragedie,

som begyndte med dette Tyveri, og forlangte, at saa snart han var død, skulde Pakken tilstilles Portrætmaler Holbech. Brevet maatte Mor ikke faa, da Tyven deri navngav sig.

Plat de menagen er endnu i vor Families Besiddelse.

I min Barndom blev Lægen ikke hentet hvert Øjeblik, Masser af Husraad var gængse rundt om i Familierne. Jeg hørte, at Vorter kunde fjernes ved at bestryge dem med Flæsk og 3 Gange sige: hier ist nichts und da ist nichts, aus nichts has Gott die Welt geschaffen" — og ogsaa, at Livlægen, Geheimeraad Oluf Bang besøgte Dronning Caroline Amalie, der klagede over Smerte og Svie i Øjnene. „Ja, Deres Majestæt, mit Raad lyder ganske vulgært i Deres Øren, men prøv at spytte Dem selv i Øjnene! Det er Skade, at dette herlige Middel, som man jo altid har ved Haanden, og som er saa billigt, at det kun bruges saa lidt. Der er nemlig en ypperlig Lægedom i Spyt, dog mest i det fastende. Vi bør alle tage Lære af Dyrene, der slikker sig selv og deres Unger, og jeg har Eksempel paa, hvorledes en Hunds Slik har gjort Underværker, ogsaa paa Saar hos Mennesker."

Da min Far havde malet sin Forlovede, Line Gamborg, siddende ved Pianoet til sig selv, malede han et Selvportræt og forærede hende. Det var et fint og følsomt opfattet Billede, han sidder med Paletten, hvorpaa Farverne er sat op efter Eckersbergs Farveskala. Han er klædt i sin folderige drapfarvede Silkekittel, lukket med en Guldhalskæde.

Far var mild og hensynsfuld til Overdrivelse, han elskede Børn og forkælede dem med Gaver. Han var altid meget velset i de fornemme Kredse, hvor hans Virkefelt laa. Hos Baron Reedtz-Thott, Gaunø, og Kammerherre Benzon, Christiansdal, stod begge Steder Værelser til hans Disposition. Han kunde komme der uanmeldt, saa ofte han vilde. Han spillede godt Kort og holdt af at gaa paa Jagt. Ved Efteraarstide blev der ofte sendt os Vildt og Frugt.

Af Væsen var Far frmiodig og beskeden, og hans Kunst skaffede ham mange Venner.

Far udstillede stadig paa Charlottenborg, men Medlem af Akademiet naaede han til sin Sorg aldrig at blive. Undertiden karakteriseredes han i Aviser som Garderobe- eller Barnemaler. Han talte altid anerkendende om Akademiet og elskede at fortælle om Eckersberg og Thorvaldsen, hvem han begge forgudede. Monies, Sonne, Skovgaard, Edvard og Ludvig Lehmann besøgte os af og til, Billedhuggeren H. V. Bissen var Fars gode Ven og Dusbroder. Men Mor var ikke meget for disse Bekendtskaber, forstod slet ikke det ærefulde og lærerige i dem, hun kaldte dem „Løsgængere" og sagde: „Vi har jo allerede for megen Omgang og skylder først min Familie alt Hensyn."

Maleren N. P. Holbech. (Selvportræt.)

Far malede en Gang en General i fuld Uniform med Stjerner og Baand, Mor og vi alle var meget ængstelige, da Far til Lettelse for sin Model udstoppede en Figur, som fik Uniformen og al Staffagen paa. Generalen stod in effigie i Atelieret, da vor gamle Syerske, Jomfru Kugel, kom til os. Paa Grund af Rengøring i Lejligheden maatte Mor bede hende gaa gennem Atelieret. „Rør den for alting ikke, Jomfru Kugel! — gaa forsigtig udenom — De maa ikke — De tør ikke, De tør ikke," raabte Mor mere og mere aandeløs. „Tør ikke! — hvad tør jeg ikke? — sku jeg være bange for saadan et Gespenst?" Og dermed gav hun „Generalen" et Dask, saa han

røg hen ad Gulvet, og Indmad, Ordner og Baand laa i vild Forvirring.

Mor var meget ulykkelig, men Far gjorde „Generalen" i Stand igen og tog det hele med et elskværdigt Smil.

Naar Far var bortrejst gik min Søster Marie rundt med Mandtalslisten, og hun morede sig altid, naar hun kunde sætte Jomfru Ane i Forlegenhed med Spørgsmaal, som hun ikke ret magtede at besvare.

„Naa se, Goddag Marie, værsgod at sidde ned — maa jeg by' dig en lille Femdalers Seddel forud — og her er en til Lili ogsaa!"

Marie: „Vil Jomfruen skrive selv?"

Jomfruen: „Tak, — men det er saa længe siden — men skriv du — først et stort A, saa lille a." — Ane Eichløw, skrev saa Marie.

Marie: „Vil De sige Deres Alder?"

Jomfruen: „Hm, hm, hm — — — —"

Marie: „Vil De da hellere sige mig hvornaar, i hvad Aar De er født?"

Jomfruen: „Ja, Marie — det er noget med Hundrede — det er saadan noget med runde Tal! —"

Marie: „Saa maa det vel være 1800?"

Jomfruen: „Ja — jeg tror saadan noget."

Marie: „I hvilken Maaned og hvad Dato?"

Jomfruen: „Det var i August, det huser jeg — vist den 33."

Marie: „Der er inte 33 Dage i August."

Jomfruen: „Ja, saa var det den 32."

Marie: „Der er heller inte 32."

Jomfruen: „Saa lad det staa blankt til Hrr. Holbech kommer hjem!"

Marie: „Deres Rang, Stand og Næringsvej?"

Jomfruen: „Hm, hm — Rang, Stand og Næringsvej!" — — hun ler — „ja, det ved jeg da, jeg er Jomfru! —"

Marie: „Det kan man ikke skrive!"

Jomfruen: „Ja, skriv saa bare „Pattekolarinde"."

Marie: „Deres Trosbekendelse?"

Jomfruen: „Li'som din Fars!"

Marie: „Det kan jeg jo ikke skrive! Hvad er De, Protestant? — Katholik?"

Jomfruen: „Gud, Marie, er da ikke alle Kattelukker Monke?"

Marie: „De maa sige, hvad De troer!"

Jomfruen: „Ja, det er saamænd paa den eneste sande Gud! — Hun ringer, Stine og Laura kommer. „Naa," siger Jomfru Ane, „hvad troer saa I?"

Pigerne ler i Munden paa hinanden: „Ganske som Jomfruen!"

„Ja, det kan vi ikke skrive," siger Jomfruen — „Hvad! fnisser I — det er Alvor — og ikke til at fnisse af! — Svar: Hvad troer I?"

Laura svarer: „Jeg tror paa Jesum!"

Stine leende: „Ja, og jeg troer paa Mutter Marie!"

Jomfruen gravitetisk: „Troer du paa Mutter Marie, saa er du Katteluk! Kaptajn Holbechs Sønnedatter, vil du skrive: Stine Isbrandsen, Katteluk. Kald saa ned efter Søren!"

De tre var nu kommet i Latterhjørnet og kunde ikke holde op. „Nu vil jeg ikke mere, det maa staa blankt til Kaptajnens Søn en Gang kommer hjem, men jeg bli'er saamænd nok mulleteret for jeres Skyld! — Sit saa Kaffekedlen paa og kom ind og sig til mig, naar Katøflerne begynder at koge!"

Jomfruen kunde nu og da være noget lunefuld, og ofte talte hun haardt om Moders store Familie og Omgangskreds, ogsaa til Far kunde hun stikle. Saaledes sagde hun en Gang:

„Ja, Lili, din Far har kostet os mere i Sølv, end han vejer i Skidt. Han skulde aldrig ha' lagt Proces an imod mig, men vær du rolig, Lili, hvad de Store har gjort, skal ikke komme til at gaa ud over den Lille!"

Saa gav jeg mig til at græde og vilde gaa. „Du skal aldrig komme til at mangle," sagde hun og gik hen til Skuffen, tog en stor Pengeseddel eller Obligation og tørrede mine Øjne med den. „Græd nu ikke, Lili, jeg mente det ikke saa slemt. Giv nu denne til din Far, men fra dig selv, du har fortjent den med dine Taarer," og hun pakkede en Kurv med gode Sager, og lod sin Pige bag efter mig bringe den op.

Undertiden kneb det for Far, naar Jomfru Ane skulde have Renten af sin Prioritet. Saa blev jeg sendt ned og skulde spørge, hvad Far kunde slippe med, og somme Tider kvitterede hun helt eller halvt efter først at have sagt: „Det er da ogsaa Satans, er du nu der igen, din Plageaand — se og glo godt paa mig — æ du skal vel tælle Rynkerne i mit Ansigt."

Hestene og Vognen solgte Jomfruen og tog „stille Hyre", som det kaldtes, hos en Vognmand. I flere Formiddagstimer hver Dag holdt Wienervognen i Gaarden. Undertiden kørte hun ud med nogle af de mange Venner og Veninder, der snobbede for hendes Penge, Køreture og gode Mad.

Jeg gik netop i mit attende Aar. Vi tre var hos Tante Sofie: Mor, Marie og jeg, og Far kom til Middag. „Hvad nyt fra Byen?" spurgte Mor. „Store Nyheder! Jeg har lejet de tre Værelser ud paa 1. Sal til to særdeles vakre, unge Herrer, Godsejersønner fra Præstøkanten." „Det var ikke morsomt," sagde Mor, „nu har vi lige haft Uheld med den sidste Lejer, der snød os for Lejen, saa den svenske Grevinde, der blev hentet af Politiet og afsløredes som Dampskibsjomfru, — to unge Herrer, siger du? saa skal vi vel nu have Kurmageri. Er det aldeles afgjort?" — „Aldeles, de sender

deres Pianoer op i Morgen, men kommer først noget senere selv, da de vil tilbringe Resten af deres Ferie paa Landet," svarede Far.

„Jeg er slet ikke glad for det Arrangement," sagde Mor.

Naar jeg var ganske alene hjemme, elskede jeg at recitere. Jeg havde saa let ved at lære Vers udenad og sang da ogsaa gerne mine improviserede Melodier. Det var nogle Dage efter, at de unge Herrer havde flyttet Pianoerne ind i Lejligheden, at jeg benyttede min Ensomhed til at recitere. Jeg begyndte paa Alma Stjernes Sonetter, som jeg havde lært i Skolen, og omfattede med Kærlighed. Jeg stillede mig op foran det store Spejl og saa mig deri: Har mon Alma Stjerne set ud saa omtrent som jeg? — og idet jeg ganske gav mig hende i Vold, begyndte jeg:

At ret jeg lever, skylder dig jeg kun,
af alle Mennesker kun dig alene,
før i min Tanke boede jeg saa ene
som en Delfin paa Havets stille Bund.

Da hørte jeg din Røst en Aftenstund,
da Stilhed syntes Havet at forstene,
og Røsten lokked mig med Toner rene
paa Bølgefladen op, saa stor og rund.

Da hørte jeg pludselig en Akkord, en Toneklang. Hvor i Alverden kom den fra? — — — „Din Stemme klang for mig i Luftens Sale, for Livet klart i Toner frem at stille, og gennem dine Ord blev Verden min."

Rhytmen af mit Hjertes fulde Slag fulgte Ordene:

O, vedbliv altid saa til mig at tale,
du er min Sanger, som jeg hører spille,
jeg er din tro, din lyttende Delfin.

Svagt, ganske svagt lød Toner igen derinde fra og ganske dæmpet Sang. — Hvordan dog — de var jo ikke her i Byen! — Var det en Drøm, et Gøglespil? — men Sangen lød jo nu igen! Hvad var det, han sang? Hvordan saa vel Sangeren ud, der ejede denne skønne Røst? Aandeløs lytter jeg. Det ringer, jeg lukker op, det var Mor og min Søster. Nu begynder Musikken derinde igen med Kraft, herlig Sang og Klaverspil, ikke dæmpet som før, og ikke som et Svar. —

Vi spiste til Aften. „Hvor du paa engang er blevet stille, Lili," sagde Mor.

Jeg kendte fra lille de Linier:

Stille Glæder kun henrykke,
stille er jo Salighed.

Stilhed, ubrødelig Stilhed maatte følge paa denne Oplevelse.

„Jeg synes, min lille Lili ser saa træt ud, vil du ikke gaa til Sengs, lille Skat?" „Ja, Far, det er jeg ogsaa. Godnat."

Saaledes fødtes min evige Kærlighed. Jeg havde end ikke drømt om Kærlighed indtil da. Den udfoldedes som paa et Trolddomsbud i een Time.

Dagen efter kom de to unge Herrer ind og gjorde Visit, Præsentationen lød: Kavalleriløjtnant, stud. polit. Christian Wolff-Sneedorff til Engelholm og stud. jur. Peter Collet til Lundbygaard, begge 22 Aar gamle. Collet havde et Nodeblad i Haanden, han rakte det til mig: „Widmung" af Schumann. „Det var, hvad De sang i Gaar, da jeg øvede mig i Deklamation til min Lærer," sagde jeg.

„Det er den skønneste Sang, jeg kender," sagde Collet med sin klangfulde norske Stemme, „den er mit Sprog, mit Liv og min Kærlighed, „mein besseres Ich"."

Min Søster satte den paa Pianoet og spillede den igennem, og vi fornøjede os sammen en Stund.

Da vi igen var os selv, tog Mor Nodebladet og læste den danske Tekst, hun ytrede Mishag over de svulstige Ord og sagde: „Lad Pigen bringe den ind til Hrr. Collet igen." Jeg tog i Hast Nodepapir og skrev den af.

Vore Musikvenner kaldte indbyrdes vort Hjem for „Die heiligen Hallen". Der gik nogen Tid, saa gjorde Herrerne os igen Visit. Hrr. Collet bragte mig „Ich grolle nicht". Mor læste den, hurtigt skrev jeg den af, for Mor forlangte ogsaa denne sendt ind med Tak. Collet sagde: „Frøkenen har skrevet den af? De vilde altsaa ikke beholde den?" Jeg smilte vist noget kejtet, for hvad kunde jeg svare? Jeg havde jo ingen Vilje. Mor var som vi begejstret over de to Herrers Musik, og saa blev de omsider indlemmet i vore musikalske Matineer.

Ursula Holbech.
(Fotografi)

Mors Instinkt fejlede imidlertid ikke. Var Lili paa engang forhekset? Hvor var Barnet Lili blevet af? Mors vævre, lille Føl? — Jeg var jo sangbunden, fra Morgen til Aften hørte jeg, omend kun en Strofe plukket ud hist og her, „Widmung," afbrudt eller samlet, naar han gik ud, og naar han kom hjem. For hver en Gentagelse gjorde den mig mere lydhør. Jeg var den lyttende Delfin. „Widmung" blev Sproget, der førtes, „Widmung" spillede han paa vort Piano, saa snart han kom ind til os, og jeg sang den med al nyskabt Jubel. Forlængst havde jeg hos Sahlertz

sunget Schumanns „Frauenliebe und Leben". Jeg bad ham om jeg maatte synge den igen, og begyndte: „Seit ich ihn gesehen, glaub ich blind zu sein". Jeg sang den til Ende, var saa uendelig betaget. Mit Hjerte bankede og stod stille. Var jeg paa Jorden eller i Himlen? Jeg vidste det ikke, før Hrr. Sahlertz havde grebet begge mine Hænder, som han andægtigt førte til sine Læber. Saa saa han længe og indtrængende paa mig, lagde sin Haand velsignende paa min Pande: „Seit ich ihn gesehen?" —

Sahlertz forstod mig, han valgte Musik, som frydede mig til vore Lektioner. Der var kommet Fart over mig. Min Stemme voksede, mit Foredrag forædledes, jeg var oppe paa „Bølgefladen", hvor der hver Dag tilførtes mig Solskin. Var det virkelig den samme Verden, jeg levede i nu, som for en Maaned siden? Var det de samme Farver og Toner, som jeg tidligere havde kendt? —

De unge Herrer kom jævnligt ind til os og fulgte vore Fremskridt, de havde altid nye og interessante Ting med, som vi sang til fælles Glæde. De beundrede vor Musik, som vi deres, de var egentlig fuldt udviklede Musikere. Wolff-Sneedorff aabnede for sit Blod, dyppede en Pen deri og skrev: Jeg vil være Kunstner. Vort Hjem fik en ny Tone og nye Farver. Mor spurgte: „Hvor er min lille, muntre Pige blevet af? Hvor er de vittige Indfald, hvor er det jublende Humør?" Og med mit Hoved gemt i hendes Skød, stammede jeg: „Seit ich ihn gesehen". —

Mor smaalo: „Jeg troede ogsaa engang, at jeg var forelsket, men jeg opdagede snart min Vildfarelse. Det er kun Pjat og Pjank!"

Den Lue, der stadig blev forstærket og forskønnet ved vor Musik, var umulig at slukke. Mor sagde mig allehaande haarde Ting. „Har jeg ikke tydelig sagt Jer saa meget, som jeg kan sige om det nedværdigende og afskyelige Giftermaal? Marie synes at have forstaaet mig, men du ikke."

„Giftermaal — intet Øjeblik har jeg tænkt paa noget Giftermaal! — Aldrig Mor, aldrig — det er et rent Musikforhold, — Musikkærlighed — jeg siger dig, at hvis Collet udvalgte sig en Hustru, vilde jeg kunde tiljuble hende af mit Hjertes Glæde."

„Nonsens, overspændt Snak!" sagde Mor, „Forelskelse kan kun føre til eet: til Giftermaal. Alt det andet er kun Pjank og Pjat." —

Og hun fortalte, som hun sagde, for at berolige mig, at hun saamænd ogsaa engang var forelsket, men Gudskelov hurtigt var vaagnet af den Vildfarelse. Der var omrejsende Skuespillere i Roskilde i hendes Ungdom. En smuk og fornem udseende Skuespiller, Scavenius, havde erobret hendes Hjerte. Hun var hver eneste Aften i Teatret, naar han spillede, og efter gammel Skik indbød Professor Gamborg de sceniske Kunstnere til sig, og de spiste ved hans Bord. Alt var saare godt. Mor pyntede sig i sit bedste Skrud, og den unge Skuespiller nød sin Triumf. Men saa vilde Skæbnen vise Frøken Gamborg, hvad Kærlighed er, hvor lidt der skal til for at forvandle Salighed til Afsky. Der spilledes Hakon Jarl, Scavenius møder frem som Helt i stramme Tricotben. Han sender et varmt Blik til sin Dame, men i samme Øjeblik forstenes hun, hun snapper efter Vejret og lukker Øjnene: paa Tricotbenet var en Maske sprunget lidt over Knæet! Og hun havde set, at hendes Fata Morgana var et Menneske af almindeligt Kød og Blod, „halv Dyr, halv Engel", som salig Frankenau skrev. Hun rejste sig og forlod sin Plads foregivende Ildebefindende. Hun vilde aldrig mere se Mennesket Scavenius i Stedet for Ejnar Tamperskælver.

Hendes Kærligheds korte Tragedie var endt, og med den al Poesien og al Mening om Poesien.

Skønt jeg ofte forsikrede Mor, hvad sandt var, at Collet og jeg aldrig i vor Tale havde nævnt Kærlighed endsige Giftermaal, saa stod Mor fast paa, at Bekendtskabet til ham

skulde bortfalde. „Bliv Lili igen, og med dobbelt Kærlighed skal jeg omfatte dig. Syng dine Sange som før, syng dem uden at sukke, — tænk ene og alene paa Sangene. Jeg haaber nu, at du har forstaaet mig!" —

Og de to unge Herrer flyttede efter at have boet hos os i to Aar, men vedblev dog at komme hos os om Søndagen, og vi musicerede sammen.

I vor Musik havde vi levet et indviet Liv, som for mig er evigt og uforkrænkeligt, levet det i den tidlige Vaar, saa friskt, saa dybt — for mig en hellig Modvægt mod et langt Livs Sorger og Skuffelser.

Ved en Visit hos os fandt Collet Lejlighed til at sige til mig: „Frøken Lili, jeg har i al denne dejlige Tid levet for meget i Nuet. Jeg har forsømt mit Studium, jeg havde ment at vente med at tale derom med Dem og Deres Forældre, indtil jeg havde taget min Embedseksamen. Baade Wolff-Sneedorff og jeg længes efter at komme tilbage til Kronprinsessegade, og jeg vil spørge Deres Far, om han vil overlade mig en fuld Etage her i Ejendommen, som min Mor og jeg kunde benytte som Vinterbolig. Paa Lørdag begynder min Ferie og saa rejser jeg hjem. Jeg kommer til Dem forinden. Dagen bestemt kan jeg ikke sige, men jeg beder Dem være hjemme disse Par Formiddage."

Ifølge min Opdragelse og Dressur fortalte jeg dette til Mor, der sagde: „Saa gaar vi hver Dag ud til Tante Andrea, indtil han har været her." Jeg faldt paa Knæ, jeg græd og bad — alt forgæves.

Vi gik saa hver Dag og fandt om Fredagen hans Kort, da vi kom hjem. Der var ingen Ende paa min Fortvivlelse og paa Mors Skænd. Kærlighed forstod hun jo ikke.

Familierne Gamborg og Saxild havde i Generationer levet i Venskab. Vilhelm Saxild, der i en Aarrække havde været

Læge i Brasilien, var kommet hjem. Som rimeligt var, antog mine Forældre ham som Huslæge. Hurtigt fik vi Brug for ham.

Jeg sørgede ved Dag og ved Nat. Hvad maatte Collet tro om mig — han havde anmeldt sit Besøg, havde bedt mig blive hjemme, og jeg var borte, da han kom. Snart begyndte Blod at pible fra min Næse ustandseligt. Jeg segnede som et skamskudt Vildt, fik Feber, og Tyfus brød ud.

Dr. Saxild blev hentet og satte mine Forældre ind i den store Alvor, min Sygdom var. Han beordrede straks Vinduerne taget af i mit Soveværelse, to Senge skulde redes med Voksdug over. I Isvand blev Lagen opvredet og svøbt omkring mig, og saaledes blev jeg skiftevis lagt i Sengene med Isposer under mit Hovede. Jeg fik spanske Fluer sat hist og her, der kogtes Suppe paa 4 Pund Oksekød, hvoraf der kun maatte fremkomme en Kop Bouillon, deraf fik jeg en Theskefuld ad Gangen. To Sygeplejersker vaagede over mig Dag og Nat. Mine Forældre var fortvivlede, Far opholdt sig mest i Atelieet, han var som sunken i Knæ. Mor forlangte, at Dr. Saxild skulde tage en Læge med paa Raad. „Nej," sagde han, „ingen dansk Læge gaar med til mine Kure. Enten bliver mine Patienter sunde, stærke Mennesker eller dør. Er et svagt Liv værd at holde paa? Vælg en anden Læge, hvis De har mere Tillid til ham."

Min Sygdom havde varet i seks Uger, saa holdt Feberen op. I lang Tid havde mine Øjne været blinde og taareløse. Jeg var saa kraftesløs, og da min Søster en Dag sad ved min Seng, forekom jeg hende døende. Hun rejste sig sagte og kaldte: „Mor, nu er det forbi!" Far blev hentet. „Løb efter Dr. Saxild," bad Mor, og i Løbet af et Øjeblik var Far og Lægen tilbage. Doktoren aabnede mine Øjenlaag. „Her er næppe mere at gøre," og deltagende rakte han Mor Haanden. Han satte en Igle. „Nej, den bider ikke, det er forbi." Tavse stod de alle over mig. „Jeg synes, Lili rører sig lidt,"

sagde min Søster. Lægen satte atter nogle Igler, og omsider begyndte de at bide.

Jeg slog Øjnene op: „Hvor kunde I nænne det? Jeg havde faaet den Fred, hvorefter jeg saa inderligt længtes. Aa, giv mig tibage til Døden! Lad ikke den haarde Strid i Livet begynde paany."

Saa kom Alverden og gratulerede til min Helbredelse. Jomfru Ane kom for eneste Gang i 20 Aar op til os og satte en Diamantring paa min Finger. Hun havde været utrøstelig under min Sygdom, og havde Nat efter Nat siddet oppe ved sit Vindue, hvorfra hun kunde se mit Soveværelse. Hendes Aftale med Far havde været, at Lysene i vor Lejlighed skulde slukkes, saa snart jeg var død.

— Jeg havde gemt det sidste afgørende Visitkort, et Par smaa Papirkugler, som Collet havde trillet mellem sine Fingre, og en vissen Knaphulsrose. Jeg entrede op af Sengen og ind til Kakkelovnen i den anden Stue, kastede mine Skatte paa Ilden og besvimede, da jeg for evigt tog Afsked med dem.

Efter min haarde Sygdom blev det besluttet, at vi skulde rejse for at rekreere og adsprede mig. Mine Nerver var blevet saa lidende. Far vilde kopiere de gamle Mestre i Dresdnergalleriet. Jeg bad saa mindeligt for mig om Lov til at være bedrøvet, og om at maatte blive hjemme.

Efter en frygtelig Søsyge kom vi til Stettin, derfra gik det imod det dejlige Dresden. Vi tog ind i Hotel Bellevue ved Elben. Jeg havde aldrig været paa et Hotel. Hvor dog alt var spændende og livsvækkende! — Allerførst skulde vi se Madonnaernes Madonna (den sixtinske). Da vi kom ind til hende, sad der en Mand og snorksov foran Gudsmoder. Den højeste Betagelse greb os alle, tavse blev vi opløftede i Beundring og Tilbedelse. Derfra gik vi til „Brühlsche Terasse" og drak Kaffe. Saa afmønstrede vi Butikkerne og fik Lyst til Alverdens Ting. Min kærlige, gavmilde Far ønskede

at tømme alle Dresdens Boder til os, han ligefrem straalede af Hjerteglæde over, at vi kunde have denne store Fornøjelse sammen og var utrættelig i at forhøje vor Lykke. Da vi en Ugestid havde boet paa Hotellet, søgte vi et privat Logi. Det fik vi i Oster Allé, i hvad der kaldes „Die Künstlerreihe". Vi boede i Hus med Sangerparret Wächter, Fräulein Sonnenthal og Operarepitør Horn. Han var Dværg og havde en fænomenal Appetit, han fortalte, at hvert Pensionat, han kom i, spillede Fallit. En Pensionatsfrue forsvandt, da han tog den sjette Portion Haresteg, og da de søgte efter hende, fandt de hende hængt i Fadeburet.

Far averterede efter et Flygel, som blev lejet, og alle disse Berømtheder gjorde os Visit, saa snart de hørte os synge. Mine Forældres Gæstfrihed fejrede Triumfer. Det var fagre, lyse Dage. Maleren Schnorr von Carolsfeld besøgte os, og Sangeren Thicatchek red hver Dag forbi og lod sin hvide Hest capriolere udenfor vore Vinduer. Ofte fyldtes Alleen med Folk, naar vi sang. Vi besøgte Operaen, og blev der kendt med Richard Wagners Mesterværker, førend man her hjemme ænsede hans store Navn. I Hofkirken hørte vi hele Oratorier, saaledes Mozarts Reqvium.

Min Søster og jeg morede os dagligt og kongeligt med at faa Tur i Portechaise, den var ganske i gammel Stil, ligesom de gallonnerede Chaisen-Trägers bar Uniformen fra Marie Theresias Dage. „Jahrmarkt", som netop fandt Sted under vort Ophold, var ubeskrivelig morsomt. Selv de almindelige Torvedage og det daglige Detailsalg paa Gaderne og Fortovene var interessante og gav Malerne Motiver til fornøjelige Billeder. Far tog mange Skitser og arbejdede flittigt paa Galleriet, om Aftenen vilde han gerne have det fornøjeligt, og snart var vort Hjem et Samlingssted for Kunstnere af alle Arter. Den lille Horn komponerede Duetter, som han tilegnede min Søster og mig. Vi sang Partier med „The Professionels". Jeg, „Violinen, sønderslaget, atter sam-

menføjet, en bedre Tone gav," dens svage Klang styrkedes i disse ideelle Omgivelser, takket være Musikkens Almagt. I de sidste Ugedage var Galleriet lukket, og vi rejste da omkring og nød Livet i Bjergene.

Dresden var dengang „kleinstädtisch", vi vakte en vis Opsigt, dog paa en god Maade. Ofte havde vi hvide Kjoler paa og røde Livbaand. Vi gik meget paa Strøget, altid ledsaget af Mor, og ofte blev der sagt: „Mach Platz, da kommen die Dänen". Kom vi om Aftenen til Musik i „Grosser Garten" eller lignende Steder, saa hændte det ofte, at Musikdirektøren intonerede „Kong Kristian", som vi staaende hørte, og mange af de tilstedeværende rejste sig op. Far lod aldrig en saadan Opmærksomhed gaa upaaagtet hen, men foranstaltede lidt Festlighed med Traktement, hvori Orkestret naturligvis deltog. Vi tog vor Middag paa Restaurant, ofte hos Helbig, Far var altid splendid, men gik dog ogsaa villig ind paa at give os Kostpenge, saa vi selv bestemte vor Levemaade, og da disse var rigelige, gav det Overskud til Indkøb af mange gode og smukke Ting. Min 20-aarige Fødselsdag indtraf under vort Ophold i Dresden.

En ung Herre var paa Musikkens Vegne blevet indført i vor Kreds: „Tør vi lade ham vedblive at komme?" spurgte Mor mig. „Ja, udmærket godt," svarede jeg. „Jeg har forlængst fortalt ham, at Musik er *min* Kærlighed, og jeg har i Valget af, hvad jeg har sunget for ham, tydeligt sagt: „Ich habe gelebt und geliebet". Han har fuldtud forstaaet mig."

Da jeg om Morgenen kom ind i vor Dagligstue, blev jeg højlig overrasket: en Gartner havde i den tidlige Morgen forvandlet Stuen til en Blomsterhave, og vi og vore tyske Venner tilbragte en smuk Aften sammen.

Saa kom Afrejsen. Vi skulde atter hjem. En dejlig Tid var Slut. „Tillader De, at jeg sender Vognen, der skal køre Dem til Banegaarden," spurgte vor musikalske Gæst. Og Vognen kom, smykket med Blomster, Hestene ligesaa, vi sad som i

en kørende Blomsterhave. Det gav ligefrem Opløb udenfor vort Hus, Gaden kunde knap passeres. I Vognen laa et Digt i Konvolut til mig, saalydende:

Es ist nun einmal so gekommen,
ich bleib allein, du gehst von hier.
Halb wird das Leben mir genommen,
doch leben werd ich, glaub'es mir.

Ein dünner Faden ist das Leben,
doch aber zäh, unglaublich zäh.
Er über dauert Lust und Beben,
er überdauert Wonn und Weh.

Sieh jenen Vogel dort im Bauer,
man grub ihn beiden Augen aus,
und dennoch lebt er, lebt in Trauer,
und horch: Er singt in seinem Haus.

Tritt hin, vergrössere seinem Jammer,
brich ihm die Flügeln auch entzwei,
er lebt doch, hüpft im finstern Kammer,
und singt ein Schmerzenlied dabei.

Und so gedenk auch ich zu leben,
beraubt zwar deines Augenslicht,
zu schwach die Flügeln mehr zu heben,
ich werde leben — fürchte nicht.

Und so gedänk auch ich zu singen
ein Schmerzenslied, ein Lied von dir,
du mich ersetzte Licht und Schwingen,
ich werde leben — glaube mir.

Vi kom tilbage til København og genoptog vor vanlige Levevis. En Vinter igennem gik vi ugentlig paa Universitetet og hørte Carsten Hauchs Forelæsninger over klassisk Litteratur. Jeg har hørt ham sige om Holberg: „Holberg har aldrig forført nogen."

Mit Hjerte bliver varmt, naar jeg i Erindringen ser Hauch staaende paa Katedret med det aandfulde af Livet hærgede Ansigt, og hører ham fremsige: „Mit Helved mig en Himmel bliver, naar din elskte Haand mig Døden giver." Jeg husker den brudte Klang, han kunde give Othellos Repliker — en gammel Professor var det vel, der talte, men ogsaa en Digter med evig Ungdom.

Mor fulgte med os to Søstre, det vilde jo have været upassende, om vi to var gaaet der alene. Undertiden fulgte Far med, saa hændte det, at han efter Forelæsningen fik sig en Passiar med Hauch om deres romerske Dage. En Dag hørte jeg han mindede Far om sit Sværmeri for Is; paa en glohed Dag havde Hauch sagt til ham: „Forstyr mig ikke, Holbech, jeg er først ved den tiende Portion." Femten var hans Maal.

Pastor Peter Rørdam i Lyngby gjorde Visit hos Gamborgs, da min Kusine Fanny skulde vies til sin Svoger, den norske Fabrikant Brock. Jeg skulde være Brudepige og bar en vandblaa Silkekjole og en Krans af Forglemmigejer med smaa røde Rosenknopper om mit Hoved. Da Pastoren havde Haanden paa Klinken til Farvel, vendte han sig om og sagde: „Det er sandt, jeg maa da ikke glemme at fortælle Dem, at min Niece er blevet forlovet med en ung Nordmand, juridisk Kandidat Peter Collet. Det er den Slags smaa Ting, der paa en god Maade fremmer Skandinavismen." —

Ved Pastor Rørdams Meddelelse, der kom saa pludselig og af de andre upaaagtet, mærkede jeg en stivnende Kulde fra Isse til Fod. Jeg greb om Ryggen paa en Stol og holdt mig

fast. Saa listede jeg bort, ned i Haven til den sagte flydende Kilde, der førte sin spæde Vandsøjle imod en lille Bæk. Min Læbe var tør, jeg hulede min Haand og fyldte den med Kildens kølige, kvægende Vand. Ilsomt løsnede jeg Kransen af mit Hoved og tog Roserne bort. Jeg lod dem en for en falde ned til de smaa taarelignende Draaber, der rislede i sorgløs Ro mod den lange Vandring, hvor de snart skulde trille som dejlige Perler og snart skumme vildt i deres Flugt. En Taare fra mit Øje blandede sig med Kildens de mange, mange ustandselig rindende Taarer, der evindeligt skulde flyde imod det store Hav.

Saa ofte havde jeg sunget: „Nur die würdigste von allen, darf beglücken seine Wahl, und ich will die Höhe segnen, viele tausend mahl." Kunde jeg nu formaa at synge det ud med samme Troværdighed overfor mig selv og overfor andre? — Mine Taarer var hverken Skinsygens eller Sorgens. De kunde have givet mig Kunstnerdaaben, netop disse kunde være blevet Radiet for hver Bue, jeg tegnede, og Rhytmen i hver Tone jeg sang. Hvor kunde jeg lade være med at misunde disse smaa Rosenknopper? De forskønnedes og forfriskedes af det lutrende Taarebad og foldede sig derfor ud til røde Roser. Jeg fornam deres fine Duft som en sidste Hilsen til min Rosentid, der nu var forbi. —

Saa gik jeg op til de andre, og vi gik til Kirken. „Roserne! — men Lili, hvor er dine yndige Roser?" — „Det syntes jeg ogsaa, de var, — men jeg plukkede dem i Gaar i Solskin, bandt dem til Krans i Dag og satte dem paa mit Hoved i Solskin, der maatte de ikke visne." —

Næste Dag talte jeg med Far. „Kære, kære Far, lad mig dog faa Lov til at studere Kunst, det vil hjælpe mig til at blive „Noget", som Martens lærte mig at længes imod. — Martens sagde: at blive til *noget* i Forhold til sin Kunst er Livet. Kunstnerbegavelse er den største Skat, som Muser og Gratier raader over. Oraklet Ditlev Martens siger: den ægte

Kunstner bliver aldrig gammel, aldrig ensom eller forladt. Bliv saa dygtig, saa al kold Modstand fra Slægtninge og Venner maa forstumme, og giv Talentet, som jeg tror er betroet dig, al Frihed, al Ret til at afkaste Tvang og til at sprænge alle Lænker. Intet Maal ligger for højt for Kunsten. Menneskehaand og Menneskeaand kan i den bygge Bro til Guds evige Himmel.

Saaledes har Martens talt til mig, hjælp mig, Far! lad mig forsøge at indtage en menneskeværdig Stilling i Livet eller gem mig i en Klostercelle! — Du har jo fortalt mig, at du selv engang havde ønsket at finde Hvile indenfor Klosterets Mure."

„Ja, Lili, jeg fulgte Küchler, den allerbedste Ven jeg nogensinde har haft, jeg fulgte ham til Klosteret, jeg var saa fast besluttet paa at følge ham derind, endnu da vi stod udenfor Porten og havde ringet paa, og ligesom han henleve Resten af mit Liv der. Jeg mente, at jeg i Aaringer tilfulde havde prøvet mig selv. Saa aabnedes den tunge Jernport. Küchler tog fast min Haand i sin trofaste Haand: „Nu altsaa, nu!" —

Men med et heftigt Kast slap jeg hans Haand og løb fra ham. En Gang vendte jeg mig om, han stod ubevægelig derinde, han saa med sine rene, alvorlige Øjne efter mig, og Sakristianen med Nøgleknippet stod bag ved ham og den aflaasede Port. Saa vinkede jeg bedrøvet til ham og raabte: „Jeg tør ikke følge dig!" — og skyndte mig bort for aldrig mere at se ham. — Ja, jeg forstaar dig, Lili," sagde Far og tog min Haand. „Du skal forstaa, at den Stund var uforglemmelig for mig. Saa ofte har jeg angret, hvad jeg da gjorde," sagde han.

Han talte med Mor. Forgæves! „Du har jo Navnet, det haarde afskyelige Navn Ursula," sagde hun. „Nu finder du altsaa paa nye Narrestreger. Jeg gentager: Søger du og din Søster Beskæftigelse, hvad man altid kan faa i sit Hjem,

saa kan vi sige Pigerne op. Du har haft Skrivenykker, Kunstnernykker og nu Klosternykker. Hvad bliver dit næste Paafund? Nu skal vi hen at gratulere Lise, det er hendes Geburtsdag, gør jer i Stand med det samme! *I* vil gaa i Rette med *mig!* Jeg har vaaget over jer for at holde alt Smuds langt borte fra jer, jeg har aldrig ladet jer gaa ud alene, aldrig ladet jer læse en Roman, men kun fortalt jer af de Bøger, jeg havde læst, hvad der ikke kunde skade jer. Aldrig har jeg ladet jer se et Skuespil uden selv først at være bekendt med dets Indhold. — Lev som Træer og Blomster, de dør og glemmes. Naar et nøjsomt, hæderligt Liv er til Ende uden oprivende Begivenheder eller store Bekymringer, er det efter min Mening nok. Jeg ønsker at lægge den Sti, I skal betræde, og derfor kan I aldrig være mig taknemmelige nok. Og saa tillader I jer alligevel at have en Mening!" Jeg tog Mod til mig og sagde: „Men tror du ikke, at Bekymringer var at foretrække for et ensformigt, indholdsløst Liv?" -- „Tal dog ikke om, hvad I ikke forstaar, I Tosser," svarede Mor.

„Jamen Mor, du siger I, jeg har jo ikke sagt et Ord," indvendte Marie spagfærdigt. —

Aarene gik. Vi besøgte endnu en Gang det dejlige Dresden og foretog flere interessante Rejser. Sommer afløste Vinter og Vinter Sommer. Engang i Julemaaneden kom Wolff-Snedorff op til Mor og sagde, at han gerne vilde give hendes Døtre en lille Julegave, men han vilde først spørge Moderen, om det gik an. Saa gav han hende en Pakke og bad hende anbringe hans Gave paa vort Julebord, hvad hun saa gjorde. Det var Mendelsohn Bartholdys „Lieder ohne Worte" i Pragtindbinding til Søster Marie og et henrivende lille Syetui til Lili. — Jeg saa kun sjældent Wolff-Snedorff, men han glemte mig ikke. Til mit Bryllup sendte han og hans Mor mig et kostbart Bronze-Taffeluhr. Og hans Arvestykke efter

Marie Holbech, Fars Kopi efter Rafaels Fresco i Vatikanet, sendte han mig, da han erfarede, at min Søster, — paavirket af begærlige Bekendte — intet efterlod mig. Nu og da i de seneste Aar tilskrev Hofjægermesteren mig et Brev, og han udtalte heri altid sin Hengivenhed for os alle fra den Tid, og nævnte sig og Collet som „de to Springfyre, der sprang op af Deres elegante Trapper". Ved hans Død følte jeg Tabet af en Ven fra de unge Aar, hvis Minde vil følge mig udover Gravens kolde Grænser.

Tegneren Knud Gamborg var Moders Brodersøn. Han tilbragte i disse Aar ofte sine Aftener hos os og var en saare elskværdig og pyntelig Gæst. Hans Hu stod fra hans tidligste Ungdom til Kunsten, men hans Fader, der var Præst og ude af Stand til at hjælpe ham paa denne brødløse Bane, ønskede, at han skulde fortsætte Traditionen og blive Vinhandler. Sit Navn, Knud, havde han faaet efter den Vinhandler Knud Gamborg, der omgivet af sin Familie er malet af Carl van Mandern og hænger paa Frederiksborg. Saa blev han Vinhandler, men hans Venner drak Vinen fra ham, og da Faderen døde, fik han lidt Arv og hengav sig i Uddannelsen til Kunstner. Men Maler blev han dog aldrig, derimod en habil og meget benyttet Illustrator af Bøger og Blade. Han var gift med den yndige Mary Yess, med hvem han levede i det mest ideelle Ægteskab. Han døde pludselig i en Sporvogn.

Min Refleksion over Situationen var: Nu er jeg 26 Aar, og min Sang og min Personlighed har endnu Magt, men Indbydelser til Baller modtager jeg ikke mere. Snart at nøjes med kun at være henvist til at synge Fædrelandssange indenfor Hjemmets fire Vægge, det vil være mig en Pine og en Umulighed. Det store „Noget", hvorom jeg i mange Aar har drømt, svinder bort. Snart er der intet af det tilbage, og jeg

er kun et Nummer, der er født og har lidt og skal smuldre bort til ingen Verdens Nytte. Hvorfor lod de mig dog ikke dø, dengang Døden som en Regnbue over Himmel og Jord var ved at opsuge i sig den lille Regndraabe, der er *min* Sjæl, og dengang syntes at faa Lov at komme hjem til Gud? — Hvorfor? — Nu skal jeg maaske leve et langt Liv, et betydningsløst Liv, ikke til Glæde for mig eller nogen. —

Vi sang i Musikforeningen og havde det altid fornøjeligt der, hvor vi traf sammen med interessante Personer som Klara og Emma Hartmann, Jutta Jähnigen, Sofie Hauch, Nina Hagerup, gift Grieg, og m. fl. Alle tilrejsende Virtuoser hørte vi, samt vore egne Musikere, der tolkede Hartmanns og Gades herlige Kompositioner. Der sang Kammersanger Hansen, Julius Stenberg, Fru Zink, Fru Sahlgreen og Datidens øvrige udmærkede Solister. Hvor var vi unge Piger dog glade, naar Kareten holdt for Døren for at køre os til Prøvernes Lykkestunder under I. P. E. Hartmanns og N. W. Gades Auspicier!

Gade var Fyr og Flamme ved Indstuderingerne, ofte slog han i Bordet og raabte „Kinder" — „Drenge!" og nogle vrede Ord, naar han mærkede, at der blev sløjet af, og at ikke alle var med.

Da han engang raabte: „Saa syng for Satan dog ordentlig!" sagde en Stemme: „Hov! hov! vi er da ikke Drenge!"

„Jo, netop," svarede Gade, „I er netop Drenge, og naar I synger under mig, saa er I endogsaa Gadedrenge."

Alle raabte Bravo, og den muntre og glade Stemning indtraadte straks. —

Hjemme lagde Mor Kabaler: „Dør Jomfru Ane snart?" — Det var det sædvanlige Spørgsmaal, det var Kabalernes Omkvæd. Og Jomfruens Svar var: „Herregud, saa gift jer dog!" Klostret var mit eneste Ønske, da jeg ikke fagligt maatte uddanne mig i Musik og Tegning. Ældre Piger var til Spot, mine Kammerater giftede sig. Kom nogen mig særlig fore-

kommende i Møde, saa skammede jeg mig, jeg var jo over 26 Aar. Jeg var dog en gammel Pige, skønt jeg saa langt yngre ud. Flittig var jeg som en Bi med Broderi og lignende Haandarbejde, men det var ikke det. Mine Vinger havde higet mod en ganske anden Flugt. „*Noget*" — men hvad?

Min Søster havde gode Friere og ganske gode Partier imellem. En gentog sit Frieri syv Aar i Træk og paa samme Dag, han spurgte, om han nu ikke havde tjent længe nok for Rachel? — Frierierne til min Søster kom altid overraskende, da hun aldrig viste nogen nogen som helst synlig Interesse. Mit Foredrag af „Ich habe geliebt und gelebt" havde i de fleste Tilfælde den af mig tilsigtede Virkning. At blive „friet" til var min Rædsel. Jeg forstod aldrig dem af mine Veninder, der formaaede at opremse deres Friere og brovte med dem, ej heller dem, der modtog kostbare Gaver og Paaklædningsgenstande af deres Trolovede.

Etatsraad Hargens og Hustru med to Døtre lejede vor første Sal i Kronprinsessegade. Etatsraaden var forhenværende Politimester i et af Hertugdømmerne. Familien kom os meget venligt i Møde, men der var Sorg, deres Datter Ida var syg, meget syg. Kort efter, at de var flyttet ind, ringede Etatsraaden paa vor Dør, han var dybt bedrøvet. „De maa ikke høre det af andre end af mig selv," sagde han, „det er forbi, min elskede Datter er ikke mere." — Familiens Sorg var uden Grænser, det var et lyst og lykkeligt Væsen, der var bukket under for en tærende Sygdom — ulykkelig Kærlighed, sagdes der.

Etatsraad Hargens var god, gammel Ven af Admiral Dahlerups Familie, der kom meget i Etatsraadens Hjem. Især var den unge Baron hans hyppige Gæst, han sad ved Etatsraadens Side ved Datterens Begravelse. Min Far var syg og kunde ikke være med i Følget, derfor bad han min Søster og mig om at gaa i hans Sted. Moder havde sendt et Vidunder af et Anker, hun selv havde bundet, det blev sat fast

paa Fodstykket af Kisten, og een sagde, at det Anker indeholdt mere end hele Sørgetalen. Kirker var jo de største Sladrelokaler, og snart hørte jeg mine to Sidemænds Passiar om Tragedien, der her var udspillet. „Se," sagde den ene, „der er den smukke Baron Dahlerup, som faar alle Kvinder for sine Fødder."

Admiral Dahlerup havde købt Ejendommen „Christiansholm" af Etatsraad Myhlenstedt. Den laa paa Hjørnet af Gammel Kongevej og Nyvej og var bygget i engelsk Stil med Beboelse i Kælder, Stue, første og anden Sal. Etatsraad Hargens lejede den ene Halvdel af Christiansholm, da han flyttede fra os, medens Dahlerups beboede den anden. Haverne stødte op til hinanden, og de to Familier kom meget sammen.

Vi tænkte ikke mere paa Etatsraadens Familie, da der en Dag meldtes: Etatsraad Hargens og Frue. Umaadelig venligt sagde de begge, at de i deres store Sorg havde levet saa indgetogent, men at Livet dog havde Krav ogsaa for deres unge Datter Emilies Skyld, og at de derfor gerne vilde se os alle hos dem. Vi takkede for Indbydelsen og kom. Emilie var en sød ung Pige, hun spillede godt Klaver. Vi revancherede med Indbydelse til dem og fandt gensidig Sympati, Emilie blev min intime Ven. I hendes Hjem kom en ung Mediciner, som gjorde Kur til hende. „Man siger, du er ved at blive forlovet," sagde jeg. — „Aa, du, man siger saa meget, jeg vilde saa gerne til Paris og lære Musik, men mine Forældre vil ikke have det. Jeg havde ogsaa Lyst til at oprette en Systue for kunstneriske Klædedragter, men heller ikke det maa jeg. Jeg ønsker saa inderligt noget Arbejde, som kan give mit Liv Vægt og Indhold. Jeg har det saa godt, altfor godt, men jeg oplever intet, den ene Dag gaar som den anden. Du, Lili, har jo oplevet og oplever stadig noget, som er mere end Mad, Klæder og Fornøjelser, men hvor skal jeg finde dette noget? Spørger jeg Far, henviser han mig til Giftermaal. Det er ikke det, jeg vil!"

Naar vi besøgte Familien Hargens, traf vi ofte Admiral Dahlerup med Datter og Søn. Flere Gange blev mine Forældre, min Søster og jeg indbudt til Admiralen, med hvem vi havde en Del fælles Bekendte.

Det fornemme, aristokratiske Hjem gjorde stærkt Indtryk paa mig, dets Udsmykning var kejserligt.

Da Admiral Dahlerup sidste Gang opholdt sig i Østrig, tilbød Kejseren ham Overtagelsen af et Møblement, som han havde beordret udført til et af sine Slotte. Dette Møblement hjembragte Admiralen til Danmark, da han tre Aar efter med Kejserens Naade og højeste Pension tog sin Afsked fra Østrig paa Grund af begyndende Blindhed. En Salon havde forgyldte Møbler med højrødt Atlask Betræk, en anden var i lyseblaat Silke. I alle Hjørner var der venetianske Spejle fra Loft til Gulv, og i Loftet hang kostbare Lysekroner. Gulvene var bedækkede med ægte Smyrnatæpper, naar man betraadte dem, var det som at træde i højt Græs. En galloneret Tjener, der altid bar hvide Handsker, forhøjede det fornemme Indtryk. Han bød alt om paa Sølvbakke.

Fra det Øjeblik, jeg traf Baron Hans Dahlerup, viste han mig udsøgt Opmærksomhed, hvilket undrede mig saavel som alle andre, da han syntes fuldkommen blaseret og ligegyldig overfor de mange unge Damer, der introduceredes i det pragtfulde Hjem.

Familien Hargens indbød os til den 27. September 1867, samtidig modtog vi Invitation til Baronesse Eggers. Saa delte vi os, mine Forældre og min Søster gik til dem, medens jeg tog til Hargens paa Emilies indtrængende Opfordring. Da jeg kom derud, sagde Fru Hargens til mig med et Smil: „Det er den unge Baron Dahlerups Fødselsdag." Da vi havde spist Middag, kom Ida Dahlerup til os og bad, om vi alle vilde komme ind og drikke et Glas Vin sammen med hendes Broder. Jeg vægrede mig: „Gaa de andre, jeg vil ikke være Snyltegæst."

Kapt. Dahlerup. Thorvaldsen.
(Efter Sonnes Frise paa Thorvaldsens Museum.)

„Aa," sagde Etatsraadinden smilende, „det er vist nærmest for Deres Skyld, at den Indbydelse er kommet."

Vi gik alle derind, og straks var Baron Dahlerups hele Opmærksomhed rettet mod mig, og mod mig alene. „Kan De se," hviskede Etatsraadinden.

Vor Huskarl hentede mig, da vi skulde gaa om Aftenen, han gik bagved, og ved Siden af mig gik Baron Hans Dahlerup og Løjtnant Rhode. Ved Værnedamsvej forlod Rhode os, og i Vimmelskaftet udtaltes det Ord, der blev min Skæbne. Jeg fortalte aabent og ærligt om min Musikforelskelse, der for mit hele Liv maatte ligge gemt i mit Hjertes allerinderste Skatkammer, og at det var igennem Musik, vi havde tolket vor Kærlighed. Jeg fortalte nok ogsaa om, at jeg til en vis

Grad var forfængelig baade med min Person og min Sang. Saadant og lignende fortalte jeg Baron Dahlerup.

„Ak, gid jeg kunde skrifte saa rent og saa smukt som De," sagde han. „Jeg har misbrugt saa megen Tid, ofte været hjerteløs i min Forfængelighed, og ofte forvoldet Sorg. Dog jeg tror og haaber fast at kunne trodse alle mine mange Fejl, om De vil hjælpe mig og holde af mig, der af al Magt vil stræbe efter at blive værdig." Stiltiende rakte jeg ham min Haand.

Da jeg fortalte Mor, at Hans Dahlerup havde talt til mig om sin Kærlighed, sagde hun med bortvendt Ansigt. „Jeg maa tale med Frøken Berg, der jo i mange Aar har været der i Huset. Hun maa da kende hans Forhold ud og ind." Og Mor søgte en Samtale med hende. „Paa Tro og Love maa De besværge mig, at Baron Dahlerup aldrig nogensinde har været i Forhold til nogen Kvinde, og at han er ligesaa ren og uskyldig som mit Barn er det, for kun under den Betingelse faar Lili mit Samtykke."

„Gud, søde Fru Holbech, han er saamænd ligesaa uskyldig som det Barn, der fødtes i Gaar," svarede hun. Og Mor, der selv kun sagde den pure Sandhed, gik beroliget hjem og fik stor Kærlighed og Tillid til ham. Nogle Dage efter kom Etatsraad Hargens til mig og sagde: „Jeg havde i Fjor Besøg af Konferensraad, Dr. Dahlerup og Gehejmeraad, Dr. Bang. De troede, at der skulde blive et Parti mellem Baron Hans og min afdøde Datter. De kom for alvorligt at advare: Baronen var saa svag, han vilde næppe leve tre Aar. Nu har jeg talt og lettet min Samvittighed."

Da jeg havde givet mit Løfte, svarede jeg Etatsraaden, saa var der jo kun et at gøre for mig, nemlig saavidt det stod i min Magt at bringe Lys og Lykke over de Aar. —

Bekendte af Familien Dahlerup fortalte mig nu og da om den ualmindelig stærke Nervøsitet, der karakteriserede hele Slægten. For mig som Fremmed viste den sig dog ikke straks, Medlemmerne af min nye Familie forekom mig tvært-

imod alle saa sagtmodige og blide, og jeg følte Interesse og Kærlighed for dem. Elskværdige og selvironiske var de ofte. Arkitekten Wilhelm Dahlerup fortalte mig en Dag, at han en Gang i Paris havde siddet paa en Restauration og nydt sit Maaltid. En dansk Herre kom hen til ham og spurgte, om han tillod, at han satte sig ved samme Bord, han havde hørt ham tale Dansk, hvilket Dahlerup glad indrømmede. De talte muntert sammen, efterhaanden blev Stemningen animeret, og endelig siger den ene af dem: „Nu var det vel egentlig paa sin Plads, om vi præsenterede os for hinanden," og de vekslede Kort. Aldrig saa snart læser den fremmede Kortet, før han rynker Panden og giver det tilbage med de Ord: „Nej, fy for Fanden! er *De* en af de Krakilere! — saa tager jeg min Tallerken og placerer mig ved et andet Bord."

Desværre saa jeg senere mange nervøse Optrin, og det ængstede mig, da jeg fik Børn, om saa vanskelige Sind skulde skjule sig i dem.

Min Svigerfader foreholdt stadig sin Søn, at han maatte bevare Ejendommen Christiansholm, naar han var død. Den vilde engang blive meget værdifuld. Men efter Admiralens Død skete der en stor Tilbagegang med hans Søns Helbred, og alt Arbejde og Besvær unddrog han sig. Han solgte hurtigt Ejendommen for en Slik mod fuld Udbetaling.

Admiralen havde ogsaa en Dag spurgt sin Søn: „Har du Gæld? for i saa Fald er det Uret at vise dig, som du gør, overfor Frøken Holbech. Hun og vi alle maa se en Bejler til hende i dig. Og er det rigtigt, saa vil jeg betale den til yderste Skilling. Er det ikke din Mening at ægte hende, da ønsker jeg ikke Bekendtskabet fortsat, saa bør du ikke staa en andens Lykke i Vejen." Og Hans fik sin Gæld betalt og mere til. Admiralen følte stort Ansvar og talte alvorligt til sin Søn om dennes Pligter overfor mig. Da jeg var forlovet, kaldte min Svigerfader en Dag ad mig og sagde: „Lili, der ligger en stor Opgave for dig. Min Søn er magelig og mangler

Energi. Saa højt som han elsker dig, vil det falde dig let at faa ham oppet og vækket. Du er elegant klædt, du lever i Verden, og du maa vedblive hermed, du maa stille Fordringer til Hans. Ser han, at han *maa* skaffe sig Indtægter, vil han kunne gøre det. Min Svoger, Dr. Bang, har skaffet Stillinger til alle i Familien. Han siger „Du" til de kongelige Børn og har staaet Fadder til dem. Han vil ogsaa hjælpe Hans. Angaaende Hans' Venner maa du ogsaa tage Forbehold. Der siges Dit og Dat om nogle af dem, og dem maa du fjerne." —

I nogle Uger skulde vor Trolovelse holdes hemmelig, da Admiralen ikke ønskede Forlovelseskort udsendt, han vilde indbyde sin Kreds til Selskab en Aften, og der præsentere mig som Svigerdatter.

Aftenen kom. Da Selskabet var samlet, bad Admiralen om Gehør. Der blev dødsstille, man havde jo tænkt sig sligt. Og saa begyndte min Svigerfader saaledes: „I gamle Dage var det Fædrene, der udsøgte Bruden til deres Søn. Det sker ikke nu til Dags, men jeg kan forsikre, at om det her havde været Skik, saa var mit Valg blevet ganske det samme som min Søns." Og han formede en glimrende Tale.

Hans talte aldrig om Bryllup, naar nogen spurgte, naar det skulde finde Sted, blev han vred. „Vi har det jo saa godt, saa der er ingen Grund for mig til at ønske det bedre," sagde han. Saaledes forløb to Aar. Admiralen ønskede inderligt at opleve at se os gift og lovede at understøtte os, indtil Hans fik en bedre Stilling, og endelig berammedes Bryllupsdagen til den 23. Oktober 1869.

Vi fik vor Lejlighed i Bedstefaders gamle Hus i Kronprinsessegade, og den blev meget smukt møbleret og istandgjort. Paa vor Bryllupsdag blev en Gartner antaget for at dekorere den og mit gamle Hjem, hvor Festen skulde staa. Baronesse Reedtz-Thott laante Far nogle høje Espaliers, de dækkede Væggene i mine Forældres Soveværelser, hvor der var ryddet ud. De skjultes ganske af friskt Grønt, og deri var hængt store

Klaser af grønne og blaa Druer. De fleste Huse i Gaden var illuminerede, ligesom ogsaa vort Hus var det. Man kendte næsten alle hinanden i Gaden, thi sjældent flyttede man i de Dage. Vor Trappegang var fra øverst til nederst dekoreret med Blomster og festligt oplyst. Vor Lejlighed var paa 2. Sal i Sidehuset og et Utal af Gaver ventede os der. Far forærede os Huslejen foruden det pragtfulde Udstyr. For mine private Penge havde jeg købt mange smukke Ting. I min Mands Stue var antikke Møbler, alt var betrukket med karmoisinrødt Silke, Gardinerne var af samme Stof, og et hvidt Axminstergulvtæppe med mørke og lyse Roser mellem grønne Blade dækkede hele Gulvet.

Luften var mættet med Duft fra de mange Blomster. Jeg havde faaet Lov til at tage alt, hvad jeg ønskede, hos mine Forældre, Malerier, Sølvtøj etc., og Far sagde: „Forlang, hvad du vil have, og var det saa meget, at jeg maatte skyde mig en Kugle for Panden, naar du havde faaet det, saa gjorde jeg det gerne for min lille Øjesten, min lille Afgud."

Min Far førte mig til min Plads i Holmens Kirke. Min Svigerfaders Broder, Dompræsten, viede os, han gik ud fra Ordet „Vær trofast", og nævnede alle de afdødes og de levendes Trofasthed imod os, og han bad os være trofaste imod hinanden og imod vore kære.

I Brudefølget var ca. 60 Personer.

Da vi kom hjem fra Kirken, lukkede Jomfru Ane sin Dør op. Hun havde anskaffet sig en kostbar Dragt, og hendes smukke, lysebrune Haar var friseret. Juveler og Kniplinger lystes op af mangfoldige Lys, der prangede fra de store Lysekroner og Armstager. De lueforgyldte Skaale og Vaser var fyldt med Blomster. Saaledes havde hun smykket sig og sit Hjem til vor Bryllupsfest. Dybt bevæget rakte hun mig Bedstemors store Sølvchokoladekande, og deri laa 2000 Rigsdaler i Nationalbankaktier. Hun ønskede os til Lykke og fortalte Dahlerup, hvor uendelig meget hun holdt af mig.

Saa var jeg da gift. Selskaber, Breve, Visiter og Gaver virkede opmuntrende og fornøjeligt. Min Mands Kærlighed og Beundring gjorde mig lykkelig. Nogen Tid efter vort Bryllup spurgte jeg ham: „Hvorledes staar det med vore Pengesager? Kan vi komme ud af det?" Han svarede: „Har du ingen Tillid? Fornærm mig dog ikke!" — og han gik forstemt bort. Da han kom tilbage, sad jeg ganske stille ved den udtrukne Skuffe, hvori min Brudestads laa. „Hvorfor sidder du der?" spurgte Hans. „Jeg undres over, at Myrtekransen er saa frisk endnu," svarede jeg. Hans bebrejdede sig selv, hvad der var sket, og jeg maatte bestemt love ham aldrig mere at tale om Penge til ham. Han saa fortrøstningsfuldt paa de Sager, han spillede i Lotteriet og var sikker paa at vinde store Gevinster.

Nogen Tid efter mit Bryllup saa jeg fra Gaarden en Dag op imod Jomfru Anes Vindue. Der stod hun bleg og rystende, jeg gik op til hende. Vi blev enige om, at hendes Læge, Dr. Ørsted, skulde hentes, og jeg overtalte hende til at gaa til Sengs. Da Lægen kom, rejste hun sig helt op, saa stift paa ham og sagde: „Dokter, skal jeg dø?" — „Ja, Frøken Eichløv, det skal De, og det skal jeg, ja, selv den unge Baronesse, der staar der!"

„Ja, men skal jeg dø nu?"

„Det tror jeg ikke. De er blevet forkølet, men det faar De sikkert snart overstaaet. Men hvorfor spørger De saa ivrigt derom. Er der maaske noget, som tynger Dem? Eller er der maaske noget, som De ønsker at ordne for det Tilfælde?"

„Lili," sagde hun, „henne i din Oldemors lille Kommodes øverste Skuffe ligger en stor, gul Konvolut. Vil du tage den?"

Jeg bragte den. „Vil De Dokter, læse det højt? Det er mit Testamente, og vil De saa skrive derpaa, at da De læste det, var jeg ved min Forstands fulde Brug?" — Og det skete.

Jeg vaklede hen imod Sengen, og med Taarer i mine Øjne rakte jeg hende begge mine Hænder og fremstammede: „Tak", da Testamentet oplæstes for mig, hvori stod skrevet, at *alt,* hvad hun ejede, testamenterede hun til mig. „Du har altid været en god Pige imod mig," sagde hun, „du skal aldrig komme til at mangle, du har saa ofte trøstet mig — Aa, kære Lili, sig igen, hvad du sagde mig fra din Bedstemor, Fru Holbech."

Og jeg sagde igen, hvad Bedstemor havde bedt mig sige til Jomfruen· „Sig til Ane, at jeg tilgiver hende i Himlen og paa Jorden, alt det onde hun har gjort imod mig, hvis hun vil gøre det godt imod mine Børn og Børnebørn."

„Lili," sagde hun, „du har faaet en køn og en fin Mand, jeg haaber ogsaa, at han vil være god imod dig, og jeg haaber, at du vil meddele dine Forældre noget af det, der nu snart er dit."

Jeg stod som himmelfalden, og først da Doktoren gratulerede mig, forstod jeg ret, at nu ejede jeg mine Forfædres store Rigdom. — Jeg gik op til mine Forældre. Far var ikke hjemme, men Mor og min Søster. Min Meddelelse havde imidlertid ganske den modsatte Virkning af den, jeg havde ventet, Mors Ansigt blev strengere og strengere, alt efter som jeg fortalte. Min Søster afbrød: „Saa var det vel for at mele din Kage, at du rendte dernede." „I kan vel vide, at jeg aldrig agter at beholde det, men fuldt ud vil dele imellem os alle," sagde jeg.

„Aa Tak," svarede Mor, „gør du dig ingen Ulejlighed som Uddeler. Hvad der er dit, er jo ogsaa din Mands, og vi modtager ikke Gaver af vor Svigersøn."

„Men Mor, du holder dog saa meget af Hans, jeg kan ikke forstaa, at I ikke er glade."

Min Søster sagde: „Ja, først er du blevet Baronesse, og nu bliver du halv eller hel Millionær. *Min* Udsigt er rimeligvis at blive en gammel Jomfru, der maa gaa ud og sy for Betaling, og det vel endog af Folks Naade og Barmhjertighed."

„Jeg forstaar jer ikke," sagde jeg.

„Saa skal jeg forklare dig det," sagde Mor. „Faar du det hele, saa vil jeg forlange af din Far, at vi flytter herfra til min Fødeby, Roskilde. Og jeg vil aldrig sætte min Fod her mere, aldrig se dig eller de holbechske Skatte, hvortil der klæber Forbandelse."

„Hvad vil du, Mor, at jeg da skal gøre?" spurgte jeg sagte.

„Selvfølgelig tvinge hende til at give alt til din Far! Skal han kanske for *din* Skyld for anden Gang staa arveløs overfor sin Faders Rigdom?"

Saa kom Far hjem. Han saa fra den ene til den anden. „Men hvad er dog her paa Færde," spurgte han. Moder fortalte ham Begivenheden. „Men det er jo fortræffeligt!" sagde Far. „Stueetagen, som Ane har for Livstid, er min ved hendes Død, ligeledes 15,000 Rigsdaler i 1. Prioritet. Med det, jeg desforuden ejer, hvis Lili f. Eks. vil give mig 60.000 Rigsdaler een Gang for alle, er jeg himmelglad, og vi kan leve sorgfrit og dejligt. Det maa slet ikke være let at have for mange Penge."

„Og saadan taler du, Holbech! Lili først og Lili sidst! — det er ikke dig alene, det var ligedan med din Mor og med Martens — og nu med Jomfruen! Men det bliver for mit Vedkommende, som jeg har sagt: *Jeg* græder ikke den Dag, jeg siger Kronprinsessegade Farvel."

Far talte godt for min Mor og min Søster, og rystet i mit inderste listede jeg over til mig selv. Lidt efter kom min Mand hjem. Jeg fortalte ham alt og sagde: „Nu staar det altsaa til dig!"

„Kæreste Lili," sagde han, „her maa du og alene du tage Bestemmelse. Penge eller ikke Penge forandrer ikke en Tøddel af min Kærlighed til dig. Du vil nu og i al Evighed være mig lige dyrebar."

„Tak, Hans," sagde jeg.

Da vi havde spist til Middag, gik jeg ned til Jomfruen. „Hvordan gaar det?" spurgte jeg.

„Jeg har haft det godt siden i Gaar, da du fik min Bestemmelse at vide, og da du igen sagde mig din Bedstemors Ord om hendes Tilgivelse."

„Ja — Jomfru — men De maa gøre Testamentet om. De maa forstaa og føle som jeg, at Far ikke kan forbigaaes. Jeg har overtænkt Sagen. Kun af hans Haand ønsker jeg at modtage noget af min Slægts Rigdom."

„Jeg har kendt din Far fra hans fjortende Aar. Vi var begge Børn, da jeg kom her til Huset, jeg er kun tre Aar ældre end han. Han er god af Hjerte, kanske alt for god, men han kan ikke holde paa Pengene, og derfor var det, Kaptajnen gjorde, som han gjorde. Havde din Far modtaget mit Tilbud om at dele halvt, saa var hans Penge snart røget bort, og du kunde have gaaet rundt og tigget eller være taget til mig. Jeg har holdt sammen paa, hvad her var, at her dog kunde blive *noget* af dine Forfædres Rigdom tilbage til dig og dine Børn."

„Men dette Testamente maa tilintetgøres, og et til Fordel for Far maa træde i Kraft," sagde jeg. Længe protesterede hun, men da jeg var ved Døren for at gaa, kaldte Jomfruen mig tilbage. „Lili, hent din Far, men kom selv med."

Snart efter stod Far og jeg ved hendes Seng.

„Hrr. Holbech — Niels" — stammede hun — „det er din Datters Villie, som jeg nu her vil fuldbyrde — aa, Lili, i dette Øjeblik lægger jeg et stort Ansvar paa dine Skuldre, men jeg vil føje dig. Skaf hurtigt stemplet Papir og to Vidner, saa giver jeg din Far det hele. Det er et Offer, jeg bringer, men jeg holder af dig lige saa meget, som jeg ikke kan udstaa din Søster, og det er mig harmfuldt, at hun skal rode op i alt det, der engang var mit. Vil du, Hrr. Holbech blive her hos mig, indtil din Datter kommer med Papiret."

Hurtigt var jeg tilbage: „Skriv saa, ligesom der staar i dette her," sagde hun, og med rystende Haand skrev jeg. Saa kom

de to Vidner, som jeg havde sendt Bud efter. Jeg rejste Jomfru Ane op i Sengen og lagde den store gule Thebakke foran hende, dyppede Pennen og rakte hende den. „Stort A — lille a," sagde hun, og jeg førte hendes svage Haand til Resten af Navnet.

Far laa paa Knæ henne i Stuen og bad Gud være hans Vidne paa, at han af al Evne vilde kæmpe for at være den Tillid værdig, der vistes ham af mig og hende.

„Saa, Lili, nu er det gjort. Og Hrr. Holbech, tag du nu Nøglerne. Det gaar mod Døden med mig, Lili, bring mig igen en Hilsen fra Kaptajn Holbechs Hustru." Og jeg sagde, at *nu* havde Bedstemor tilgivet hende, for nu havde hun gjort godt for Bedstemors Børn.

„Det var en haard Dyst," sagde Jomfruen, „lad mig nu ligge stille. Hun trak Vejret tungt, havde Aandenød og Hoste og syntes meget træt.

Nu da Far var ene Arving, faldt det mig lettere at opfylde hendes Ønske, at jeg skulde blive hos hende til det sidste.

I tre Dage stod Sygdommen paa det samme Stadium. Doktoren mente, at hendes stærke Konstitution vilde sejre, men henad Aften begyndte hun at fantasere.

„Ja capo, ja capo, Madam Catolani, ja capo, siger en gammel Komediegænger. Bliv paa Maatten, Hrr. Wenck — De er kun en fattig Løjtnant. Kaptajn Holbechs Datter Ursula! Nej! Ane, Klokken 12 i Nat drukner din Bror ved Yarmouths Banker. Ane, du har ingen Bror mere."

Jeg lod Lægen hente. Han sagde: „Hun har høj Feber, og vi kan vente Døden hvert Øjeblik. Om det er Dem muligt, saa bliv her."

Dahlerup spiste hos mine Forældre, og jeg løb kun op til os selv og til dem faa Øjeblikke. Jomfru Ane vedblev at fantasere om Kaptajnen og hans afdøde Datter Ursula, som hun ofte antog mig for, naar jeg stod over hende. Saa kom der nogle voldsomme Hosteanfald, som hun ikke havde Kræfter

til, og svær Aandenød. Vi rejste hende op i Sengen, hun drog Vejret tungt. „Sulla, du var bare fem Aar, da du med din Mor maatte gaa herfra, kun fem Aar, og jeg lo — men senere græd jeg, Lili — — — Sulla — — — gaa ikke fra mig! — Min Mor sagde: Bliv en god Pige, lad din Frue beholde sin Mand og Børnene deres Far. — — — Trætøflerne! — — — kom hurtigt med dem — for nu gaar Ane hjem til sin Mor og kommer aldrig mere tilbage. Den onde Ane gaar nu." —

Hvor jeg trængte til at faa Lov til at græde ud, jeg kunde ikke forklare hvorfor. En gammel, træt Sjæl var ved at sove ind. Ingen skulde sørge over hendes Død, og dog følte jeg en underlig Tomhed omkring mig. Martens, Bedstemor, Jomfruen, alle tre havde jeg levet til Glæde. Med hendes Liv var et Afsnit af mit eget Liv til Ende. Hvorledes vilde det næste blive? Jeg følte en underlig, uforklarlig Angst. —

Jomfruen fik Morfin og sov ind. Næste Morgen saa hun sig forstyrret om. Hun vilde op af Sengen og raabte igen efter sine Trætøfler. Hun vedblev at fare op i Angst. Jeg lod Lægen hente, han gav hende igen Morfin og hun sov atter ind.

Jeg satte mig hen i Sofaen til et Øjebliks Hvile, thi jeg følte mig saa udslidt paa Sjæl og Legeme. Min Oldemors gamle Ur slog Kvarterslag. Jeg tænkte paa hende — paa den hele Holbechske Slægt, hvis sidste Skud jeg var, tænkte paa alle dem, der var borte, paa alle dem jeg havde kendt. —

Jeg hørte Jomfruens Aandedrag blive tungere og svagere. Mine Tanker gik fra hendes Fortid og nu til hendes Død, som det var blevet mig forundt at mildne med Bedstemors Hilsen. Jeg tænkte paa hendes Liv. Som syttenaarig munter og smuk Pige var hun kommet her, uden Opdragelse, uden Lærdom, men alligevel med saa megen medfødt Kultur. Gennem hende havde jeg fra min tidligste Barndom faaet Indblik i Livet. Hun fortalte mig alt det, som hun huskede fra Kaptajn Holbechs og hans Forældres Tid. Jeg følte i mit Hjerte

Taknemmelighed for hendes Kærlighed til mig og Taknemmelighed mod min kære Bedstemor, der jo havde været den vigtige Faktor i denne Omvæltning. — Uret slog hvert Kvarter, det slog — og det slog. Maanen skinnede. Jeg aabnede de indvendige Skodder, og den listede sit blege Skær ind paa den døende. Jeg satte mig ved hendes Seng, tog hendes dødsklamme Haand i min og betragtede hende, der i Døden havde faaet noget af sin Ungdomsskønhed tilbage. Saa lød hendes sidste Suk. Jeg havde kort forinden bragt hende Sakramentet.

Var denne Forandring nu dette „Noget", der skulde blive Vendepunktet i mit Liv? —

Billede efter Billede vekslede i min Sjæl. Jeg saa Bedstemor igen indtage sin gamle Husmoderværdighed i dette Hjem, fra hvilket hun var forjaget. O, Gud, maatte vi dog alle forundes Lykke til at modtage denne store Gave, som vi burde! Vi, de sidste af Slægten. Maatte vi bevare de gode Traditioner! Maatte vi forstaa at leve ret!

Nu var jo Bedstemor Holbechs Ønske gaaet i Opfyldelse, hendes var Æren for, hvad her var sket. —

Da Ane Eichløw var død, og Skifterettens Folk kom, fandtes tre Testamenter, et til Fordel for „Bombebøssen", et til Ursula Holbech, og et til Portrætmaler Niels Holbech. „Hrr. Holbech," sagde en af Skifterettens Folk, idet han rakte Far Testamentet til Fordel for „Bombebøssen", vil de brænde dette, det er værdiløst, fordi de to andre er af senere Dato." „Nej," sagde Far, „jeg rører intet, førend der er sket en retslig Undersøgelse af alle tre Testamenter. Det til „Bombebøssen" er efter alle retslige Fordringer, de to andre er skrevet faa Dage førend hendes Død."

Saa blev alt forseglet indtil videre. „Bombebøssen" hvor ofte havde jeg ikke som Barn hørt dette underlige Navn. Engang bad jeg Far om at forklare mig, hvad det betød. Han

fortalte følgende: I Aaret 1807, da Englænderne havde bombarderet København, var Kommandør Peter Norden Sølling og Kaptajn Holbech ofte sammen. En Dag forelagde Sølling en Plan, der gik ud paa at tilvejebringe Midler til et Hjem for gamle Søfolk. De skar en Bombe over, og gjorde den til en Bøsse, hvori der kunde samles Penge ind til dette Hjem, men baade Idéen og Arrangementet var ene Kommandør Søllings, Kaptajn Holbech hjalp ham kun saa godt, han formaaede med Planens Realisation. Ideen slog godt an, og derved grundlagdes „Bombebøssen" ude paa Christianshavn. Holbechs Begejstring for denne Stiftelse var saa stor, at han skrev et Testamente, som bestemte, at alt, hvad han ejede, var i levende Live givet til Jomfru Ane Eickløw, men saafremt hun ikke efterlod sig nogen testamentarisk Bestemmelse, da skulde „Bombebøssen" efter hende arve Ejendommen 397 i Kronprinsessegade med alt, hvad deri fandtes. Dette Testamente var juridisk affattet, tinglæst og retsgyldigt."

Frøken Louise Sølling, Datter af Peter Norden Sølling var god Ven af Admiral Dahlerup. Hun hørte om Fremkomsten af dette Testamente og bad om, at Sagen maatte lægges i hendes Haand, inden retslig Forhandling foretoges. Og hun gik ud i Sømandshjemmet „Bombebøssen" og forlangte at føres ind til Beboerne, som netop var samlede i Spisesalen til Maaltid.

„Goddag Gutter!" begyndte hun, „I kender mig jo nok, jeg er Peter Nordens Datter — i Dag kommer jeg for at tale et Alvorsord med jer! Raader min Fars Aand endnu iblandt jer?"

Alle nikkede bekræftende.

„Saa giv ham et Hurra!"

Det skete. Og Louise Sølling fortalte dem om Testamentet, som *muligvis* ved Jura vilde kunne fortrænge Jomfru Anes Testamente til Kaptajn Holbechs Søn og Sønnedatter. Hun fortalte med gribende Træk Niels Peter Holbechs Historie.

Som Kunstner var han nu til Aars, hans Evner strakte ikke til mere, og han maatte kæmpe for Brødet til sig og sin Familie. Ursula var nylig gift, hendes Mand var svag og sygelig. Kaptajn Holbechs Søn og Sønnedatter trængte til de Penge, som ved Gave til Jomfru Ane var gaaet ud af Familien. „Nu spørger jeg jer, Gutter: vil I forsøge at erhverve til „Bombebøssen" denne Arv — op imod en Million Kroner — eller vil I frivilligt og uden Sværdslag afstaa fra Udsigten til disse Penge? Hands up! — hvem af jer, der forlanger den retslige Undersøgelse af dette Testamente."

Ikke en Haand rørte sig.

„Naa, Kammerater," sagde Louise Sølling, „er der ingen af jer, der spidser Næsen efter de mange Penge, som I muligvis kunde faa? Jura og Retfærdighed er ikke altid det samme. — Der er altsaa ingen, der vil gøre Krav paa Arven eller en Del af den?"

„Nej!" raabte de alle.

„Saa giv Peter Norden Sølling et tredobbelt Hurra! og jeg takker Gud, at hans Aand lever herude blandt hans Ætlinge — lad den aldrig vige herfra! O, Fader!" raabte hun, „maatte din Aand altid leve i de danske Sømandshjerter!" —

Saa gik hun rundt og trykkede enhver af dem i Haanden. Paa staaende Fod opsatte hun et Dokument, som de alle underskrev. Hun bragte det til os, jeg, Ursula Holbech, cederede for min Far, og Boet udleveredes ham.

Herefter tog jeg min Svigerfars Venskab til Frøken Sølling i Arv. Hun blev min Ven i dejlig Forstand, knyttede til hinanden med en uløselig Sømandsknude blev vi Livet ud. Hun elskede Stranden ligesom jeg, uden at være Sømands Brud havde vi begge Bølgen kær.

Far havde i mange Aar skrantet, og vi frygtede ved Jomfru Anes Død, at han ikke skulde opleve at faa Boet udleveret. Men det gik anderledes, den seksogtredsaarige Mand blev

tværtimod fra Dag til Dag stærkere og raskere, Mor og min Søster begyndte at planlægge. „Gør med det altsammen, hvad I vil," sagde Far. „Kære Marie, du og jeg har ikke altid haft det imellem os, som vi burde, men Lili er det jo gaaet langt bedre — derfor taler jeg først til dig og beder dig ikke have noget Ønske, som disse Penge kan opfylde. Og husk stadig paa, at disse Penge er jeres, saavel som jeres Mors og mine. I maa nu indrette jer i alle Henseender, som I vil, bliv tilfredse, og jeg er lykkelig." Mor sagde, at hun ønskede at bo i Stueetagen for at slippe for de mange Trapper til 3. Sal. Men den skulde istandsættes saaledes, at saa vidt muligt alle Spor af de tidligere Beboere udslettedes. Min Søster ønskede de to Portværelser.

Mor gav Gaver til højre og venstre. Hele hendes Familie, Slægt og Venner skulde delagtiggøres i den Velstand, hun nu var Herre over. Hun forærede Penge bort, købte Silketøjer og franske Sjaler, og ud af Skufferne tog hun Guldkæder, Ringe og mange andre Preciosa.

„Naar vi saa tager Stueetagen, tilbyder jeg dig 3. Sal og 600 Rigsdaler aarlig. Ja, betragt kun dette som en lille Begyndelse, jo mindre vi bruger, des mere bliver der jo med Tiden til jer," sagde Far til mig.

Overfor min Mand og mig viste Mor og min Søster en vis Reserverthed. De ransagede overalt, og min Søster tog Nøglerne til Juvelerne og Sølvtingene. Der var Overflod, paa een Dag solgtes Juveler for 1500 Rigsdaler, og det var endda kun en ringe Del. Haandværkere blev antaget til Stueetagen, de gamle oliemalede Felter, der saa karakteristisk indrammedes af brede, bølgede, ægteforgyldte Lister, blev revet ned og erstattet med moderne Tapeter. En pyntelig Trappe blev anbragt til Forbindelse med min Søsters nye Værelser og Salen, alt blev monteret med Luksus. De skønne gamle Kakkelovne fra Laurvik Støberierne med Relieffer af Kongerne og deres Navnetræk i morsomme Initialer eller med bibelske Bil-

leder og blanke Metalrør, alt blev fjernet og erstattet med Magasinovne. Det store trefags Køkken med alle Kobber- og Messingtingene blev tømt, Marskandisere og Kludekræmmere fik mange gode Ting, Mor og min Søster lod mangen værdifuld Brugsgenstand gaa fra sig, fordi de ikke havde bedre Forstand. Jeg saa med Smerte herpaa, mit Ønske havde været at bevare Stueetagen uforandret som et Minde om et rigt Patricierhjem fra gammel Tid, men jeg havde nu ikke mere at sige og bestemme.

Medens Lejligheden blev gjort i Stand, rejste mine Forældre og min Søster paa en Udenlandsrejse, efter deres Breve at dømme var der dog ikke større Harmoni imellem dem ude end hjemme. Da de kom hjem, straalede Stueetagen i den nye Skikkelse, og nu skulde der holdes Selskaber. Far følte Lyst til at samle Kunstnere omkring sig, og Mor indbød sin store Familie. Nu genlød de i Jomfru Anes Tid saa stille Stuer af Munterhed. Mine Forældre havde beholdt hendes Læge, Dr. Ørsted, som Huslæge. En Dag kom han til Mor og sagde: „Mærker De intet aparte ved Deres Mand, Fru Holbech?"

„Jo, desværre," svarede Mor.

„Han er sindssyg," sagde Doktoren, „den gamle Mand gør mig de underligste Spørgsmaal og Meddelelser angaaende sig selv. Han maa absolut under Observation. De maa forlange hans Indlæggelse paa et Hospital."

„Nej," sagde Mor, „sindssyg er han ikke, men han er altfor ofte ude, den gamle Nar køber Habitter, som vilde passe for ganske unge Mennesker. Han har ingen Ro paa sig. Men det er, hvad jeg havde ventet, det er de forhadte holbechske Penge, der gør deres Virkning."

Fra forskellige Kanter hørte vi, hvorledes Far ødslede Penge bort. Hvortil han egentlig brugte dem, holdt han hemmeligt. Forholdet forværredes. Doktor Ørsted kom Gang paa Gang og advarede: der burde handles! — Dette var ikke et enestaaende Tilfælde. Overgangen til Besiddelsen af den store

Formue havde været for brat. Selv overfor mig, som Far altid havde forgudet, viste han sig ret kølig.

Indenfor vore fire Vægge var der Lykke og Glæde, og næsten allermest hos min Svigerfader ved Udsigten til, at han skulde faa et Barnebarn. Hans og jeg gik, saa længe jeg formaaede det, hver Eftermiddag ud til ham for at læse højt for ham. Han var nu stokblind. Han vilde have antaget en Forelæser og Sekretær, men jeg forsikrede ham, at han for min Skyld ikke i nogen Maade maatte savne sin Søn. Da jeg omsider ikke kunde følge med mere, sad jeg hver Dag ved Vinduet, naar Hans kom hjem og nikkede ham i Møde. En Dag kom han ikke ved sædvanlig Tid, men senere, dødsensbleg og nervøs. Jeg bad om Forklaring, men han svarede, at der var intet i Vejen, absolut intet. Jeg trængte ind paa ham og udbrød: „Det er noget med Far!" Saa holdt han op at nægte. Bevidstløs segnede jeg om. Han lod vor Pige hente Mor, hun kom og vilde slaa det alt hen, hun var nervøs, men jeg forstod snart, at nogen Ulykke var vel ikke hændt, men at Far dog havde baaret sig meget galt ad. Jeg følte det, som var Skylden min. I min Tilstand følte jeg det, som havde jeg ikke kunnet bære det tunge Ansvar, der var lagt paa mine Skuldre. „Det tunge Ansvar", som Jomfru Ane havde kaldt det, og som hun saa nødtvungent havde lagt paa mig — nu forstod jeg hendes Ord paa Dødslejet. Far! min elskelige Far var af Svaghed og Forvirring faldet for Fristelser — var det muligt? — Jeg maatte tale med ham, og han kom til mig. „Jo, ser du, Lili, jeg har jo aldrig tænkt paa mig selv, jeg tænkte kun paa jer og havde ganske glemt mig selv. Jeg levede jeres Liv og ikke mit eget. Paa en Gang blev jeg rig, fik alle de mange Penge og endnu var det Tid. Jeg havde altid været bundet, nu var jeg fri! Jeg vilde more mig, jeg vilde give Millionæren, male, have mange Modeller! — og jeg fik Modeller: lystige unge Piger, og de kunde godt lide mig — vi tog ud og morede os og soldede løs, de vilde have Gaver, og det fik

de, det smigrede mig, at de antog mig for Millionær. Og alting var jo saa kedeligt herhjemme, du var borte — jeg kedede mig — alt var jo Vane — vi kedede os alle tre, og saa gik jeg ud!"

Ak, jeg forstod nu Jomfru Ane, hendes Syn havde været klart. Far var Godheden selv, men svag. —

Mor forlangte nu bestemt at komme bort fra vort, som hun mente ulykkebringende Hus i Kronprinsessegade, og Fars Svar paa alting var: „I kan gøre, ganske som I vil med mig."

Saa lejede mine Forældre en Villa paa Amalievej og den nyudstyrede Lejlighed i Kronprinsessegade blev forladt efter saa kort Tids Forløb. Ved Siden af Villaen boede Overlærer Henrik Smith med sin Familie, de mistede pludselig et lille Barn. Fru Smith var utrøstelig og bad Far male hendes lille døde Skat, og hun følte Trøst i det vellykkede Billede, hun modtog. „Kunde jeg dog en Gang faa Lykke til at takke Dem for det lille, elskelige Portræt, det er mig en stor Trøst i min Sorg," sagde hun.

Ganske tilfældig fik Far at høre, at Villads Gamborgs Lærere havde udtalt, at det var Synd, om den Dreng ikke kom til at studere. Her kunde Far hjælpe. Han gik ind til Henrik Smith og fortalte, hvad han havde hørt om Drengen. Overlæreren opfyldte Fars Bøn og hjalp Villads efter nogen privat Undervisning til Optagelse i Metropolitanskolen. —

Kort Tid efter at mine Forældre var flyttet til Amalievej, blev Mor syg, og i Aaret 1873 døde hun. Vor Nabo i Kronprinsessegade, den elskværdige og af alle højtagtede Etatsraad Blom, talte med Far for min og min Søsters Skyld og fik ham overtalt til at lade ham som hans Værge administrere hans nu saa minimale Formue. Far bosatte sig i Sverrig, hvor han lejede en Villa med Have og antog en Husholderske. Han malede bibelske Billeder og fordybede sig i Granskning og Udlægning af Bibelen. Der blev stadig taget Penge op af For-

muen baade til Far og til os. Han var jo saa gammel, de maatte vel kunne holde hans Tid ud, mente man.

31. Marts 1871. — Den ene Afmagt afløste den anden, og saa begyndte den haarde Fødsel, der nær havde berøvet mig Livet. Da det dejlige lille Barn blev lagt i min Favn, var det som al Smerte og Kval var blæst bort. Jeg var Mor — Er der større Salighed til her i Verden? — Men Bekymringerne stormede hurtigt ind, tungere og tungere, og fire Maaneders Sygeleje kostede det mig.

Baron Hans Joost Vilhelm Dahlerup. (Fotografi).

Min lille Søn skulde opkaldes efter sin Farfar, der var lykkelig uden Grænser for sit Barnebarn.

Jeg laa og grublede. Jeg havde altid ønsket at maatte udrette noget, men hvorledes? For dem hjemme kunde jeg intet udrette. Jeg havde allerede sat meget ind for at efterkomme Bedstemors Ønske — men — hvad havde det ført til? — Jeg tænkte paa Martens og paa H. C. Andersens „Noget".

Min Svigerfader havde i de sidste Tider ofte talt om sit ulykkelige Forhold til sin Svoger, Admiral van Dockum, og

sukket dybt. „Kunde det blot ændres, før jeg dør! Jeg har tænkt meget over det, og det er blevet mig klart, at han ikke kunde skaffe mig min Ret, da jeg første Gang kom hjem fra Østrig, og derfor forlangte han sin Afsked som Marineminister. Det Fjendskab piner mig mere, end I aner."

Under mit lange Sygeleje arbejdede mine Tanker stadigt. Saa vaagnede den Tanke i mig: Forsoning imellem de to nære Slægtninge! Kunde mon jeg tilvejebringe den? En Dag var jeg meget syg, alt, hvad jeg hørte fra mit Hjem, var saa trist. Da skrev jeg til Admiral van Dockum, hvad jeg ofte havde hørt min Svigerfader sige, og spurgte, om han kunde tænke sig, at de to Svogre over mit nyfødte Barns Vugge kunde række hinanden Haanden. Jeg modtog omgaaende Svar, at intet vilde være ham kærere, og han bad om, jeg vilde spørge min Svigerfader, hvornaar han maatte komme til ham. Admiral Dahlerup svarede: „Spørg van Dockum om, hvornaar jeg maa komme til *ham*. Jeg var Fornærmeren." Van Dockum sagde: „Jeg er den yngste og maa komme først." Han gik til min Svigerfar, og efter seksten Aars Fjendskab rakte de hinanden Vennehaand.

Jeg laa stadig syg og ønskede Barnet døbt Sanct Hansdag. Blandt Jomfru Anes Efterladenskaber stod der en stor Flaske „Cap Constantia", støvet og gammel, bragt hjem fra en af Kaptajn Holbechs første Rejser. Den var sparet. Altid havde han sagt: „Lad den sidste Flaske staa til den allerstørste Højtid." Nu var denne Lejlighed kommet: den skulde drikkes til lille Hans' Daab.

I Holmens Kirke, som Faddere til mit lille Barn stod min Far og begge Admiralerne i fornyet Venskab. Min Mor bar ham, og min Svigerinde Ida Dahlerup holdt Huen. En splendid Frokost med „Cap Constantia" Vinen serveredes hos mine Forældre. Admiral Dahlerup dyppede sin Finger i Vinen og dryppede en Draabe i sit Barnebarns lille røde Mund. Ad-

miralen holdt bevæget en smuk Tale til det lille Barn og omtalte med Kærlighed sin Svigerdatter.

Fra den Dag var det gamle Venskab traadt i Kraft. De to Svogre kom stadigt sammen og opfriskede svundne Dages Begivenheder.

Medens Admiral Dahlerup levede var jeg næsten lykkelig. Vi tilbragte Søn- og Helligdagene hos ham. Han var et interessant Menneske, altid var hans Konversation aandfuld, han var den chevalereske Charmeur, der i høj Grad skabte Intelligensstemning, hvor han var. Indholdet af hans efterladte Optegnelser kendte jeg fra hans mundtlige Meddelser. Hans Holdning og Væsen var Hofmandens til den sidste Time. Om der var aldrig saa stort Selskab, førte han altid mig til Bords, og han viste mig den sande Adelsmands kærlige og hensynsfulde Bevaagenhed. Hans Holdning var rank, Ansigtstrækkene smukke og aristokratiske. De blinde Øjne havde ikke mistet det vekslende Udtryk. De kunde være saa uendelig milde, naar han saa paa mig og mine Børn, og ofte lagde han sin Haand paa mit Hoved og sagde: „Gud velsigne dig, min elskede Datter og os alle." Saa mange af den Tids ypperste traf jeg i dette Hjem.

Admiralens Død kom pludseligt. Han var som sædvanligt kørt ud til Toldboden, ledsaget af sin Tjener. Han hørte en Kanonade staaende op i Vognen med blottet Hoved, forkølede sig, og ved Hjemkomsten følte han sig utilpas. Dagen efter døde han.

De tre Ungdomsvenner Admiralerne Zahrtmann, van Dockum og Dahlerup købte i sin Tid tre Gravsteder paa Holmens Kirkegaard. Venner, som de dengang var det i Livet, vilde de ogsaa, at deres Grave skulde være ved Siden af hinanden. Paa min Svigerfaders Grav skulde sættes en Sten i Lighed med hans afdøde Hustrus. Min Mand fortalte mig, hvad han ønskede skulde staa over hans Far: „Hvad han udrettede.

skal lyse for hans Afkom". Med disse Ord giver jeg en Finte til begge de to andre. Van Dockum har ingen Børn og Zahrtmann udelukkende Døtre. Far har nu to Sønnesønner." Jeg bad: „Lad det ikke være som en Finte, lad os ydmygt takke for vore tre smaa Børn og ønske og haabe, at deres Navn maa komme til at lyse som deres Stamfaders. Lad os bede, at vi maa faa Lykke til at lede disse Børn i hans Fodspor.

Hans svarede: „Dit Svar følte jeg, førend du havde udtalt det. Men jeg staar fast, ogsaa her paa hans Gravmæle skal han staa sejrende overfor sine Rivaler."

Blandt min Mands Venner satte jeg megen Pris paa Professor Thor Sundby, Docent i romanske Sprog ved Universitetet. Han var Søn af Sadelmagersvend Sundby, der, da han giftede sig og fik adskillige Børn, maatte udspekulere sig bedre Vilkaar for at faa sine Børn ordentlig opdragne. Fingernem og akkurat, som han var, udfandt han, at Dissection maatte være noget for ham. Den flittige Hustru, som hele Tiden havde hjulpet ham med Stopning af Puder og Skamler, blev nu alene om dette Arbejde og sled som en lille Hest. Thor, hendes eneste Søn, maa have været et meget grimt Barn, for mig staar han som den grimmeste Mand, jeg har set. Men Thors Mor har selvfølgelig i Følge sin Uglenatur fundet sin Dreng allerdejligst. Manden lærte nu Dissection og samtidig fik han Embede som Pedel ved Universitetet. Naar Fru Sundby stoppede Puder, var hendes kæreste Drøm, at Thor kunde blive en berømt Mand, og med disse Tanker listede hun sig ind til sin Mand og talte med ham om det. „Aa du," svarede han, „du er saamænd ikke klogere end alle andre Mødre — nej Fanden, om du er! — Thor var vel ikke mere end tre Maaneder, før du havde opdaget al hans medfødte Storhed. — Pengene! — hvorfra skal de komme? — Pengene, siger jeg!"

Saa aabnede Fru Sundby sit Kjoleliv og trak en lille Pung

Kaptajn Dahlerup, hans Søn og Thorvaldsen paa Fregatten Rota (Tegnet af Carl Bloch).

frem. „Se," sagde hun, „jeg har sparet disse Penge sammen fra vor Bryllupsdag, i Haab om en Gang at faa en Søn, der kunde blive noget mere end du og jeg."

Dette Haab og denne Pung overbeviste Faderen. Den lille uformeligt tykke Dreng blev klædt i færdigkøbt Drengehabit. Han anede ikke, hvad det betød, men Moderen hejede sig ogsaa det bedste, hun kunde, og de to vandrede saa ud til Borgerdydsskolen paa Christianshavn. Der stod en imponerende Søofficer med en niaars Purk. Den lille, tykke Thor gik hen til ham, smilede med sine gode Øjne og rakte ham sin lille svedige Haand. „Hvad hedder du," spurgte Thor.

„Jeg hedder Hans, og jeg skal i Skole."

„Saa skal jeg kanske ogsaa i Skole," sluttede Thor.

Nu kom Rektor Hammerich, Drengene blev indmeldte, og de blev Kammerater og Venner for Livet.

Som Dreng fulgte Hans sin Far paa det bekendte Togt til Italien, hvorfra Dahlerup hjemførte Thorvaldsen og hans

Værker. Beretninger fra den Rejse lyttede Thor gerne til, og til de to Kammerater sluttede sig flere, bl. a. Viggo Drewsen („Lille Viggo, vil du ride Ranke"), Boghandler Lund og Baron Bretton. — Hans' Mor havde i Aar og Dag været sygelig og døde, da Hans var 10 Aar. Frøken Berg blev Kaptajn Dahlerups Husbestyrerinde. Kaptajnens hyppige Rejser foraarsagede, at Hans' Barndom tabte den Ro og Ligevægt, som er saa gavnlig for Børn, snart var han i sit Hjem, saa i Pensionat eller i Besøg hos Paarørende. Hans var lige saa smuk, som Vennen Thor var grim. De blev Studenter, og Hans fulgte sin Far til Østrig, hvor han vakte Opsigt som den danske Admirals Søn, og som saadan fik Adgang til de højeste Kredse.

Da jeg havde været gift i fire—fem Aar, gik det ned ad Bakke med min Mands Helbred. Skønt hans beskedne Stilling i Finansministeriet ikke stillede større Krav til Arbejdskraft, voldte den ham dog Besvær. Venlig og kærlig var han imod mig og de tre smaa Børn, der nu legede i Stuen, Hans, Marie Louise og Joost. Lidt efter lidt blev han dog næsten ukendelig, og tre forfærdelige Aar fulgte, indtil han i 1876 ikke mere kunde gaa. Han led meget herunder, skjulte sig, og intet Besøg blev modtaget hos os. Under tændte Lysekroner og Lamper beskuede han om Natten vore kostbare Ting, og laa efterhaanden det meste af Dagen til Sengs i en underlig apatisk Tilstand, Lægen, Konferensraad Dahlerup formanede: Han maatte staa op og gaa Morgentur, og gav ham forskellig Medicin. Thor Sundby var den eneste fremmede, der en Dag indlodes, ellers afvistes ethvert Besøg. Han tog kraftigt til Orde: „Om du vil optræde som gammel Milepæl, kan man jo ikke forhindre det, men hvad mener du om din Hustru? — Kan du forlange, at hun skal dele en saadan Tilværelse med dig? — Dine Fordringer til hende og dine smaa Børn om Stilhed er ganske

urimelig — du er saa pirrelig og umedgørlig, at hun tilsidst jo bliver vanvittig."

Men det hjalp ikke. Min Mands Sygdom skred daglig fremad, og snart var den naaet til, at han overfaldtes af krampagtige Latterudbrud, der stivnede Børnene og mig i Skræk.

Misfornøjet med vor Læge havde Hans antaget Professor Reitz. „Her er ingen Fare hverken for Benet eller for Livet," sagde han. „De skal have Igler og derefter varme Rugbrødsomslag hver tredie Time. Slet ingen Fare, men da det er et ganske aparte Tilfælde, har jeg Lyst til at tilkalde min Ven Peter Plum." Doktor Plum kom, det var sent paa Dagen, Novemberstormen tudede udenfor. Begge Lægerne gik ind til min Mand. Da de kom ud igen, saa Dr. Plum alvorligt paa mig og sagde: „Tror De, at De kan taale at høre, hvad jeg maa sige Dem?"

„Naturligvis maa jeg taale."

„Her er Fare baade for Benet og Livet. Deres Mand maa endnu i Aften indlægges paa Hospitalet. De maa straks gaa til Bandagist Rasmussen og faa en Goutiere. Reitz maa blive hos Patienten, jeg maa gaa til Hospitalet og ordne Indlæggelsen. Hvilken Professor ønsker De?" Saxtorph, som jeg kendte, ham ønskede jeg, og lidt efter kom Hospitalsvognen og hentede os. Jeg havde forlangt at følge min Mand og overtage hans Pleje. Min Søster boede hjemme hos os, hun og Fru Kaptajn Eibe, der var vor Nabo, sørgede for mine Børns Pleje.

Sygekurven blev bragt ned, alle Beboerne havde sat Lys i Vinduerne, og Gaskronerne brændte paa Trappen som for syv Aar siden paa min Bryllupsdag. Ak, hvilken Forskel! — Morgenen efter vor Ankomst til Hospitalet blev der straks stillet an til Operation. En vældig stor Kasse, der blev baaret af fire Hospitalskarle, blev sat ind, den var fyldt med Instrumenter og Rekvisitter. Professor Saxtorph samt Ge-

heimeraad Bang og Dahlerup, der var til Stede, trøstede mig kærligt, jeg maatte forlade Sygestuen. Jeg hørte Hans sige: „Og hvad blev det saa altsammen? — Ingenting! — Ingenting!" —

Lægerne havde været hos ham, de havde talt Latin uden at tænke paa, at min Mand forstod Latin. „Aa, Lili," sagde han til mig, da jeg kom, „dette er Alvor, det gaar imod Døden. Hvad har jeg gjort imod dig, du ulykkelige." — Han tog med begge Hænder om sit frodige Haar og rev en stor Dusk ud, som han kastede fra sig. „Kære Hans," sagde jeg, „dette er en Prøvelse. Lægerne siger, at du kan komme dig, og saa har al denne Lidelse ført til, at du med mere Alvor vil se fremad. Vi vil se at begynde helt forfra, vi vil tale mere om det fornødne, end vi har gjort."

„Nej — nej, Lili, sig ikke mere, dette Rædselsaar har ubarmhjertig knust vor Lykke. Vi, der engang var saa lykkelige Mennesker!"

Dag efter Dag gik, han sløvedes mer og mer. Jeg var stumt fortvivlet, alt Haab syntes jeg var forbi. Sygdommen forværredes, hver Dag brugtes ni Potter Karbol. Lægerne sagde, at jeg burde forlade Hospitalet, men Hans forlangte ufravigelig min Nærværelse, og jeg mindedes, hvad jeg havde lovet for Alteret: At være trofast. — Med Is i Munden sad jeg ved min Mands Seng og søgte at glæde ham, naar han af og til syntes at have lyse Øjeblikke.

En Aften sagde Professor Saxtorph: „Her er kun eet tilbage: Vi er nødt til at amputere Benet. Vil De meddele Deres Mand det? — Man har ikke Lov til at amputere uden med Patientens Tilladelse."

„Mener De at kunne redde hans Liv, saa giver *jeg* Dem Tilladelse — er det udelukkende for Videnskabens Skyld. da ikke."

„Saa vil det ske i Morgen," sagde han.

Den frygtelige Dag oprandt. De bragte store Stilladser ind

og Gangene vrimlede af Kandidater og Læger. Jeg maatte forlade Hospitalet og blev kørt hjem til mine Børn, der klyngede sig til mig. — Der gik nogle Timer, saa holdt en Vogn for Døren. En Herre kom op til mig og sagde: „Amputationen er overstaaet. Baronen er vaagnet og kalder ad Dem." Han ledede mig ned ad Trapperne til den ventende Vogn, og af Sted gik det til Hospitalet.

„Er du der, Lili! Det var da dejligt. Dette her var en større Historie i Dag, og hele Tiden har jeg drømt om Slagteren, der gik med Kødkøller over Skulderen. Men mit Ben staar lige ret op, tving det ned, det er saa ubehageligt."

„Det kan jeg ikke, Hans," svarede jeg. — „Du kan det ikke? Du vil det altsaa ikke. Og du, som ellers aldrig nægter mig noget. Jeg beder dig igen: tving Benet ned, jeg udholder det ikke!" Jeg bad ham indstændig ligge stille, ganske stille, men det kunde han ikke. Seks Skaale med Drænrør, der var anbragt i Benet, blev sat til. Professoren sagde, at jeg maatte sidde og passe paa, om noget flød udenfor. Nu flød der noget i den ene Skaal, nu i den anden og nu i flere. Marven, forraadnet, flød ud af Bandagen. Lægerne maatte hentes og ny Forbinding ske.

„Ingenting, ingenting, det blev altsammen til ingenting," sagde Hans med tykt Mæle.

Sveden løb af hans Pande, Hovedpuden maatte skiftes. Man gav ham Portvin og Champagne. Professor Saxtorph kom: „Nu maa De gaa, Dødskampen er allerede begyndt." Viljeløst adlød jeg og satte mig ind i den anden Stue. Jeg kunde høre hans tunge Aandedrag, og sagtere og sagtere sagde han: „Ingenting, ingenting."

Onkel Bang kom. „Sidder du her, Lili, du har været saa tapper til det sidste, du lille trofaste Stakkel."

Han ledede mig ind til Sengen, hvor Hans laa. Han slog sine Øjne op: „Lili! Aa, hvor var det dejligt."

Saa sad jeg hos ham med hans feberhede Haand i min,

indtil den blev kold som Is. Han rakte sig op og kyssede min Kind. To store Taarer, større end nogen Taarer, jeg nogensinde havde set, gled sagte fra hans Øjne.

Og det tunge Aandedræt blev stillere, saa hørte det op. —

Jeg gik hjem og hentede mine smaa Børn og min Søster. Min lille Joost var to Aar. Jeg tog ham paa min Arm og sagde: „Nu skal lille Joost sige Farvel til sin Far." — „Manden sover," sagde Barnet. De andre stod skræmte, jeg forklarede dem, at nu havde vi ikke Far mere.

Hjemme sad Geheimeraad Bang. Han omfavnede og kyssede mig. „Du kære Lili, Gud hjælpe dig og dine Smaabørn. Jeg kommer for at sige dig, at jeg har betalt Hospitalsregningen for dig, du skylder intet."

Fuldmægtig von Mühlen fra Finansministeriet kom til mig og sagde: „Det er ikke af Nævenyttighed, jeg kommer. Jeg har meget andet at gøre, men om det var mig, der var død, saa vilde min Hustru staa ret hjælpeløs overfor, hvad der nu skal foretages. Vil De, skal jeg ordne alt for Dem." Og den velvillige Mand gjorde et stort og omfattende Arbejde for mig.

Min Mand havde til Opbevaring alle min Søsters Pengeeffekter, de skulde nu udskilles fra det, der blev tilovers til mig og Børnene. Det meste af Arven efter Admiralen var brugt, der var kun faa Obligationer tilbage, og Pensionen fra Finansministeriet ansattes til 13 Kr. 42 Øre maanedlig. Fremtidsudsigterne for mig og mine Børn var triste. Men den øjeblikkelige Situation var det ikke. Etatsraad Blom var vidunderlig og stillede min Fars Penge fuldtud til Disposition. „De maa ikke savne. Deres Far er jo gammel, han kan ikke leve længe. Hold Modet oppe, lille Frue, for Deres Børns Skyld. Bliv her i Deres Bolig og se Tiden an," sagde han.

Vor Ven Thor Sundby indbød mig og mine Børn til at være hans Gæster paa ubestemt Tid, men jeg forblev helst

i mit Hjem. Dog tilbragte jeg ofte en Aften i hans Hjem, der var Samlingssted for mange hjemløse Mennesker. Et ejendommeligt Sted var det at komme. Jeg erindrer et Gæstebud hos dette aparte Ægtepar, hvor følgende hændte:

Fru Sundby kommer skoggerleende ind i Dagligstuen, hvor vi sidder. „Manden maa være blevet gal, spiltosset! — jeg maa le for ikke at give ham en knagende Lussing." Da Latteren var stilnet af, fortalte hun: „Vi skulde have haft Rejemad i Aften. Jeg havde købt to Pund og havde lavet et Fad fuldt af det mest henrivende Smørrebrød, det man i Tivolijargon kalder „Smørrebrød med daabelte Rejer". Kommer jeg nu ikke ind i mit Spisekammer for at fryde mig ved Synet, da jeg opdager, at den Kalorius har været der og pillet Rejerne af og desuden skrabet en Del af Smørret af Brødet, Mand!" raabte hun med tilbagevendende Harme til Sundby. „Er du fra Forstanden? Hvad betyder dette?" „Det betyder ikke, at jeg misunder Gæsterne Rejemaden, men jeg hader Fraadseri. Du maa smøre om igen og nøjes med at lægge tolv Rejer paa hvert Stykke og saa ikke alt dette tommetykke Lag Smør," svarede Sundby. Fru Sundby har nu genvundet sit straalende Humør: „Jeg har endnu det ene Pund Rejer, og Gæsterne, der er mine saavelsom dine, skal faa Smørrebrød med nykogte, renpillede Rejer, og du faa Lov at spise alle dine skrabede Humpler og alle de forkrammede Rejer."

Sundby ser ondt med sine sorte Øjne og siger: „Saa — saa — saa — vi faar at se!"

„Ja," siger Fruen, „helst straks, jeg er ellers parat til at nedlægge mit Mandat som din Kone, hvornaar du vil. Men ønsker du, jeg bliver, gaar jeg ind paa at føre Husholdningen for hvilken som helst Sum, det passer Hrr. Professoren at anvende til dette Formaal. Men eet fordrer jeg her i vore Gæsters Nærværelse: Professoren skal betale en Entre paa ti Kroner, hver Gang han gaar ud i Køkkenet, og der

vil jeg anbringe en Plakat med følgende Ord: Genstandene maa ikke berøres," leende fortsatte hun: „Manden maa jo være gal, helt skrupgal!" — Sundby saa jo noget flov ud og henvendte sig til Professor Rudolph Bergh: „Ja, du kender jo os begge og alle vore Fejl, hvad siger du?" „Jeg siger, at I er de to dejligste Mennesker, jeg kender. Men du, Sundby, var en gammel Pebersvend, og du har vist endnu ikke Forstaaelsen af, hvilken Lykke det er at være vor kære Værtindes Husbond. Du har i al din Lærdom tænkt paa de gamle Tiders Visdom: I Hustruer værer eders Mænd lydige og underdanige. Jeg tror nu, at den samme Vismand vilde knalde den Ægtemand en Lussing, der pillede Rejerne af sin Hustrus smukt smurte Rejemad. Du, kære Thor, har Uret, husk det gamle Ord: Den megen Lærdom gør dig rasende. — Det er ikke let at være gift, det er endogsaa svært, men det Raad vil jeg give alle Ægtemænd og Ungkarle: Fingrene af Fadet." —

Fru Sundby gik med dukket Hoved hen bag Thors Stol og kyssede hans skallede Isse. Og nu drak hele Selskabet Rudolph Berghs Skaal.

Med Ængstelse mærkede jeg, der nu og da viste sig Tegn paa, at mine Børn havde arvet den dahlerupske Nervøsitet. En Aften havde de været i Theatret og set „Capriciosa". De kom hjem, The og Smørrebrød stod parat. „Naa, fortæl mig nu, hvorledes I har moret jer!"

„Det lille Fæ," sagde Misse, „han græd, men vi to store morede os saa godt."

„Mor," sagde lille Joost, „det var saa sørgeligt at se paa. Den gamle Far var saa fattig, han gik om og solgte Gulvmaatter og bad, om hans egen Søn bare vilde købe een af ham, men Peter turde ikke, for saa vilde hans Pung paa een Gang blive tom. Det havde „Capriciosa" sagt til Peter. Og han gav ikke sin Far en Skilling, han lod ham gaa bort uden

at hjælpe ham. Hans egen Far! Hvor kunde han nænne det?"

Joost var krøbet op paa mit Skød, hans smaa Arme laa om min Hals. Han sukkede.

„Her er Mælk og Smørrebrød, som min egen lille Dreng skal spise."

„Aa Mor, det var altfor sørgeligt," sagde han og puttede sig ind til mig. Jeg holdt hans Mælkekrus til hans Mund, men han vedblev: „Det var altfor sørgeligt."

Jeg lod ham ligge ganske stille i mit Skød, indtil han faldt i urolig Søvn. Varsomt lagde jeg ham ind paa hans lille Seng. Nu og da gik jeg ind og saa paa ham. Hans Hovede hovnede saa underligt op. Da Klokken var et, og det saa betænkeligt ud, bankede jeg Dr. Krarup op, han boede ved Siden af os i Kronprinsessegade. Lægen kom. „Jeg har aldrig set det Tilfælde før, det ser alvorligt ud," sagde han. Og han tilføjede: „Jeg kommer herind tidligt i Morgen."

Henad Morgen sov Joost fast og trygt. Dr. Krarup kom, han saa paa Drengen og forbavsedes, for nu var hans Hovede ganske normalt. „Det er et exceptionelt Tilfælde, — det har gjort et altfor stærkt Indtryk paa ham. Han maa være en meget følsom Natur. Lad ham ikke komme i Theatret for det første."

Klokken 3 om Eftermidagen vaagnede først Drengen og spurgte: „Tror du ikke nok, at den gamle Mand fik sine Gulvmaatter solgt?"

„Jo, lille Joost, det var altsammen kun Komedie, og nu er du jo hjemme hos din egen Mor."

Da min lille Pige var to Aar, hovnede pludseligt hendes ene Ben, og Professor Saxtorph maatte foretage en Operation. Jeg maatte ikke være til Stede, min dyrebare Skat maatte jeg overlade til Lægerne, der delibrerede, om de skulde operere eller amputere, men opgav dog det sidste. Jeg

var ude af mig selv af Skræk og gik til det yderste Værelse, aabnede et Vindue og skreg, skreg med alle mine Kræfter ud i den frie Luft. Lægerne turde ikke bedøve det lille Barn, hun maatte se og føle, hvad der skete. Og hun stod det igennem, og jeg fik Lov til at beholde mit Livs Solskin. Drengene var det jo tit lidt vanskeligt for mig at regere, jeg havde ikke haft Brødre og kendte ikke Drenges Natur, deres Lege var fremmede for mig, der som lille Pige sad og syede eller strikkede paa en Skammel ved Mors Fødder. Lille Misse, hende forstod jeg, hun var saa blid. Min Fryd ved at se hende trives og vokse var stor.

Vinteren 1876 gik, og jeg besluttede paa mine Venners Raad at søge os et sundt og godt Sommeropholdssted, det fandt vi i Hellebæk.

Hellebæk! Navnet fylder mig med Jubel. Vi boede i Fiskerbyen Aalsgaarde til Leje i delt Lejlighed sammen med Maleren F. C. Lund og hans Hustru Axeline. Her var Helse at haabe, for her var friskt og rig Lejlighed for Børnene til at udvikle deres Livlighed og Interesser. Jeg besluttede fremtidig at slaa mig ned der om Sommeren, købe en Grund og bygge et lille Hus. Jeg kunde udleje Stueetagen og selv bo ovenpaa eller tage Pensionærer. I Vinterens Løb blev Huset bygget og kontant betalt.

Aldrig glemmer jeg den stille Lykke, jeg følte, da jeg kom ud og saa det færdige Hus. Jeg bortlejede to Værelser af min store Lejlighed i Kronprinsessegade til Grev Schulin og delte mine mange Møbler imellem Byen og Aalsgaarde. —

Det blev maanelys Nat. Gaa i Seng kunde jeg ikke faa mig til. Var jeg dog egentlig ikke lykkelig? — Dette lille Hus tilhørte mig! Jeg blev staaende paa Balkonen og rekapitulerede Digte, som jeg elskede — mit Hjerte var over-

strømmende taknemmeligt. Vandet laa spejlblankt, Solen vilde snart bryde frem. Jeg tænkte paa Bedstefar Gamborgs Ord og citerede:

„Naar jeg skuer Aftenrøden,
tænker jeg med Fred paa Døden,
og naar jeg en dejlig Morgen ser,
haaber jeg at vækkes af mit Ler."

Her skulde vi snart bo. Der skulde bygges Badehus, lige fra Haven gik man ned til Stranden. Lille Misses Ben vilde maaske blive helt rask, og Drengene, de kære smaa Krabater, faa Brug for Kræfterne. Børnenes Jubel var uden Grænser, men den fedeste Steg siges dog at have en Kirtel, og her var det Badene. Børnene skulde bade, det forlangte Lægen.

Vi kom ned i Badehuset, og alle Forberedelser klarede vi godt. Den store Taa i Vandet: „Uh, nej, det er saa koldt!" Og de stak alle i Skraal. Hans stod paa det nederste Trin og snappede efter Vejret: „Mor, maa jeg ta-a-ale med dig?" „Nej," var Svaret. Han *skulde* i Vandet, jeg skændte, men alt forgæves. Vor prægtige Nabo, kgl. Skuespiller Phister kom Dagen efter og tilbød at gaa ud med Børnene paa sin Arm. Hans egen Dattter havde været lige saa bange. Saa havde han spurgt hende: „Tror du, at Far vil gøre dig Fortræd?" — Og til sidst vandt han Sejr. — Saaledes ogsaa med mine Børn, der nu snart blev flinke Svømmere.

Hellebæk var mit Paradis. F. C. Lunds var udmærkede Kammerater, de holdt af Børnene, deres Gæster var vore Gæster og omvendt. Mange kom og besøgte os, og det Liv, jeg engang havde ført, begyndte nu igen. Vel havde jeg meget Arbejde, men min strenge Søster var for det meste derude, og vor Pige kunde saa godt med mine Børn. Min Søn Hans var kun en lille Dreng, da han begyndte sit Livsværk: at modellere. I vor Haves Nærhed fandtes der Blaaler, og ledsaget af

Misse og Joost kom han slæbende med Kurve med Ler. Han modellerede store Figurer, som han anbragte paa Verandatrappen, han lavede Lerpiber, som han brændte, og Børnene skar Kirsebærblade itu, som de tørrede og legede var Tobak.

I Hellebæk traf jeg mange ejendommelige Mennesker. Digteren Chr. F. Molbech var en Sommer min Lejer. Da han en Dag saa Børnene komme fra Badehusbroen med fyldte Kurve, spurgte han: „Hvad har I der?" „Krabber," raabte de i Kor. „Hys, hys! I skal sige von Krabber. Jeg ved, at de forlanger det som en Rettighed, jeg selv er gift med en af dem." Hans Hustru var født von Krabbe.

Vor Nabo, kgl. Skuespiller Phister talte jeg dagligt med. Fru Phister lugede altid i deres store Have, hvortil Phister bemærkede: „Ja, det er meget godt med al hendes Lugen, men naar vi er i Byen, og nogen spørger efter hende, saa er jeg saadan i Vane herude fra med at sige: Hun luger, saa jeg i Begyndelsen, efter at vi er kommet hjem, ofte griber mig i at give det Svar, naar hun ikke er til Stede." Var han en sjælden Gang lidt knibsk paa hende, kaldte han hende „Jomfru Petersen."

Lidt fra os til den anden Side boede Emil Poulsen, han var altid stærkt optaget af Fiskerne og Baadene og af sin Have, han lavede selv Stakit og syede Sejl.

Maleren Carl Bloch med Hustru og Børn boede lidt derfra, ogsaa Kaptajn Rhode med sin Søster og Brodersøn Gustav, Fru Cullmsee med Sønner, alle tilbragte de deres Ferie ved Stranden.

Jeg havde Piano derude og musicerede med Billedhugger Diederichsens musikalske Datter, ligeledes med Digteren Carsten Hauchs nydelige Svigerdatter, født Vilsoet (adopteret af Professor Vilsoet, men Datter af kgl. Skuespiller Gundersen). Carsten Hauchs Enke boede nær mig i Hellebæk. Hendes Ydre var en træt Sliders, men hun var som hele sin Slægt klog og interessant. Hun bar gerne sit Haar udsla-

gent og tog hver Dag sin Svømmetur, efter Folks Udsagn lige til Kullen. Ofte spadserede hun uden Strømper og Sko med en stor Rygsæk over Skuldrene ud i Bondelandet, her købte hun Fødevarer til sin store gæstfri Husholdning. Hendes Datters sørgelige Død gjorde brat Ende paa hendes Hellebækophold.

Vi var meget velkomne blandt Fiskerbefolkningen, naar vi om Foraaret kom til Hellebæk. Min lille Datter samlede vort aflagte Tøj og det udrangerede Legetøj og uddelte det derude. Hun var alles Yndling. Frøken Dodt, et af mine Hellebækbekendtskaber, syntes saa godt om Misse, at hun fik mig overtalt til at sætte Barnet i hendes Skole. Her blev hun Nummer et. Ofte kom hun hjem og fortalte om en af Eleverne, der var saa frygtelig vild. „Jeg tager dig ud af Skolen, jeg er bange for den Pige, du har fortalt mig om." Harriet Schmidto, en stor, sød Skolepige, beroligede mig, „Misse er, som De fortæller, De selv har været. Hun holder mest af at sidde hos mig i Frikvarteret og høre Historier, saa hun kan ikke komme til Skade."

En Dag blev min lille Pige bragt hjem fra Skole. Den omtalte Elev havde slaaet en Dør voldsomt i, og den havde ramt Misse i Hovedet. Hun styrtede bevidstløs om, de troede, hun var død paa Stedet, men hun kom dog snart til sig selv igen. Henad Aften fik hun Feber, men befandt sig ellers vel. Dette gentog sig med Ledsagelse af smaa Næseblødninger i flere Dage. Lægen, Konferensraad Dahlerup sagde, at han befrygtede Tyfus, og han tilkaldte Børnelægen, Professor Hage. Bag min Ryg gik min Søster til vor Læge og besvor ham at beordre hende sendt paa Hospitalet, at hun ikke skulde smitte Hjemmet. Navnlig var hun ængstelig for sin Øjesten Hans. Meget mod mit Ønske kom Misse paa Frederiks Hospital, min Søster og jeg kørte hende derud. Her var ingen Læge til Stede, men en Stuekone havde faaet Ordre til at give hende et af de saakaldte „kritiske Bade".

og dette voldte hendes Død. Det var dengang stærkt omtvistet mellem Læger, hvorvidt disse varme Bade med paafølgende iskold Overskylning var helbredende.

Misse havde taget noget Legetøj med, bl. a. et Glansbillede med badende Børn. Hun klædte sig af, sprang selv op i det varme Vand og legede med Billedet. Stuekonen kom med en Spand iskoldt Vand. Hun løftede den, der faldt fra den nogle Draaber paa Barnet, jeg saa, hun blegnede og blev angst. „Hold op — Hold op! — jeg befaler, hold op!" skreg jeg.

„Vil De tie, eller vi sætter Dem udenfor," sagde Stuekonen, „det er Professorens Befaling." Og hun styrtede Vandet ned over Barnet, der med et Skrig sank sammen og laa stille. — Nu kaldtes Lægen til, og man bar hende op og lagde hende i Seng. Flere Læger kom til. En af dem tændte en Tændstik og brændte paa hendes Arm, hun rørte sig ikke, de talte, raabte — hun hørte ikke. De havde dræbt hende for mine Øjne. — Jeg kastede mig op i Sengen til hende. — — Misse, mit Barn — mit eget, evigt elskede Barn! — og jeg gemte hende i mine Arme. Men hun laa der stille hen i min Favn. Jeg øste af mit uudtømmelige Hjerte Kærlighedsord til hende og knugede den lille stivnede Haand i min. Barmhjertige Gud! — Havde jeg ikke lidt nok, — hun, mit dyreste Eje.

Jeg ved ikke, hvor længe dette varede, men en Stemme sagde: „Nu maa De gaa, Frue, — Værelset skal benyttes, her er en ny Patient — Barnet er jo død."

Min Fortvivlelse var grænseløs. Slægt og Venner søgte at trøste, men jeg var trøstesløs. Kun i at skrige ud i den frie Luft fandt jeg lidt Lindring for min Kval.

Hendes Død vakte Sorg alle Vegne. Fra Hellebæk kom en af Fiskerkonerne som Sendebud fra Fiskerlejet, hun medbragte Kors og Kranse til min lille Piges Begravelse.

Laurine stod med Forklædet for Øjnene, da jeg lukkede

hende ind. Hun saa min tunge Sorg bryde frem ved at se hende, der fremkaldte Minder om den lykkelige Tid derude i Hellebæk.

„Ja," sagde Laurine, „hvorledes skal en fattig Kone kunne trøste en Baronesse. Det kan hun ikke. Men jeg vil blot sige, at faar De aldrig mere se Deres lille Pige le, saa faar De heller aldrig mere se hende græde."

Det var egentlig de første Ord, der fik *mig* til at forstaa, at nu var hun frelst for Taarer, frelst for Sorg og Savn. Det var H. C. Andersens „Historien om en Moder", som den fattige Fiskerkone med faa enfoldige Ord fortalte mig. De blev, og er den Dag i Dag, min Trøst i Sorgen over alle dem, jeg mistede.

Men mine Drømme om min lille Piges Lykke kunde ikke dø. Hun skulde have faaet en Mission, hun skulde have faaet Lov til at uddanne sine Evner, og aldrig som jeg sættes i den mørke Garderobe for Forseelser, som ingen Forseelser var. Hver Spire, der i Fødselen var blevet kvalt i mig, skulde have udfoldet sig til Blomst og Frugt i hende. Hun skulde have følt sin Ret til det Liv, der var blevet hende givet. Thi et Barn er en Helligdom, der maa tages paa med Andagt og Nænsomhed, og ikke et Positiv til Underholdning og Fornøjelse for de Voksne.

Jeg kunde være blevet hende en fornuftig og god Moder. Men man tog hende fra mig, og Kirkegaarden blev mit bedste Opholdssted. Jeg sad paa hendes Grav i Timevis. Jeg bragte hende Blomster, alle mine Blomster. Jeg maatte derud, om Hverdagens Travlhed havde gjort mig aldrig saa træt.

Dog dette kunde jo ikke vedblive.

Jeg havde to Drenge, de havde Krav paa mig. Men svag var jeg blevet, jeg magtede dem ikke. Saa raadedes jeg til at sætte dem i Kostskole — men Sommeren skulde de først tilbringe i Hellebæk med mig.

Sommeren efter Marie Louises Død boede Grev Lerche med Broder, Hustru og Datter hos mig i Hellebæk. Sorgen og Savnet af mit Barn var stadig lige knugende, men som var de de kærligste Forældre, søgte de at lokke Livet og dets Glæder frem i mig. Grevinden var altid syg, hun kørtes omkring i Rullestol, men var saa taalmodig og saa velsignet resigneret, at hun kunde være skæmtefuld midt i sine store Smerter. Mod Slutningen af deres Ophold hos mig sagde Grevinden: „Naar De nu med en lille Sang kunde glæde mig, vil De saa ikke synge lidt for mig. Jeg har hørt Tale om Deres smukke Sang." „Nej," svarede jeg, „nej aldrig."

Men en Dag, da Grevinden led meget, gik jeg over til hende. „Jeg vil prøve, om jeg kan glæde Dem lidt," og jeg sang: „Wenn ich ein Vöglein wär, und auch zwei Flügeln hätte — flüg ich zu dir — weils aber nicht kan sein, bleib ich allein."

Virkningen af min Sang var den ønskede, Grevinden syntes at finde Lindring ved at høre den, og jeg sang derfor af og til for hende, indtil de rejste.

Da jeg kom til København, tog jeg nogle Sangtimer hos Helsted for at prøve mine Kræfter. Venskabet med Lerches fortsattes. Sangen hjalp mig, den blev igen min Trøst, og jeg sad ved Pianoet som foran et Alter.

Jeg maatte fortjene noget mere. Undervise i Sang? — Nej, det kunde og det vilde jeg ikke. Musik var mig for hellig. Pines af uforstaaende Elever, det vilde jeg ikke kunne udholde. Saa studerede jeg en Tid paa Kleins Tegneskole, der uddannedes Kvinder til Erhverv, til Kunstindustri. Huset i Kronprinsessegade administreredes af Etatsraad Blom og min Søster, selv kunde jeg ikke tage Del deri. Min Søster ønskede sig fri for at kunne rejse og nyde Livet blandt Fremmede, for hvilke Mor altid sagde, at hun havde saa stor Aktivitet, og man besluttede at sælge vor gamle Ejendom. Den blev købt af Pianofortefabrikant Larsen. Det var

med Vemod, at jeg flyttede bort derfra, thi Minder, lyse og mørke, bandt mig. I mange Aar kunde jeg ikke taale at komme i Kronprinsessegade, indtil jeg en Gang listede mig derhen og saa op til det gamle Hjem.

Efter et kort Ophold i Kostskolen i Ordrup optoges mine Sønner som Interner paa Sct. Andreas Kollegiet. Jeg solgte mit Hus i Hellebæk og bosatte mig i Charlottenlund nær ved Kollegiet. Der var dengang kun 42 Elever og 22 Lærere og Brødre. Forplejningen og Tonen paa Kollegiet fandt jeg god. Den islandske Pastor Svenson var en Tid at betragte som Barnefrøken for lille Joost. De to spadserede sammen, og da den kærlige Pastor ønskede lidt Lommepenge, saa han kunde tilfredsstille Joosts Længsel ved Konditorvinduerne, blev det ham indrømmet. Jeg forlangte, at Hans en Gang ugentlig skulde tegne hos Perspektiv-Andersen paa Akademiet. En af de unge Pastorer, Droste, gik med til Undervisningen og blev Hans' Tegnekammerat. Jeg havde det Indtryk, at Drengene sluttede sig i Hengivenhed til disse Lærere, disse Mænd, der havde forsaget Verdens Lyst for at virke som Opdragere.

Alle Børnene skulde deltage i Højmesse om Søndagen, og jeg forsømte den heller aldrig. At være i Samfund med dem og med Gud i samme Stund, ledsaget af den dejlige Musik, var mig en virkelig Løftelse. Pastor Fels og Pastor Frintz sang som Keruber uforglemmeligt „Maria hjælp" med Solo og Kor, som vi havde sunget i Musikforeningen.

Sommerferien begyndte. Mine Drenge var lige kommet hjem fra Kollegiet. Jeg boede til Leje paa Lindegaardsvej i Charlottenlund og skulde have nogle Sommerpensionærer, da jeg pludselig blev syg paa Gaden af Galdesten. En ung Dame, med hvem jeg havde været sammen nogle Dage forinden, kom tilfældig forbi og kørte mig til mit Hjem. Hun var uddannet Sygeplejerske og flyttede resolut til mig

og plejede mig 6 Uger ved Dag og Nat, og jeg lærte i hende at kende et intelligent Menneske. Vi blev Venner, indtil hun Aar og Dag efter rejste til Amerika for at gifte sig. Maria Sandal var Homøpat, hvad jeg ikke var. Da jeg havde faaet Bugt med Sygdommen og var begyndt at gaa oppe, sagde hun, at jeg maatte gennemgaa en af hendes Efterkure.

„Her har du et Ølglas fuldt med Vand med noget i, som skal hjælpe, men kun een Theskefuld ad Gangen! Mere taaler et Menneske ikke. Og den Theskefuld maa du tage hver halve Time, du maa passe Tiden meget nøje, for netop det er af allerstørste Vigtighed. Jeg sætter Glasset paa Bufetten. Og nu har du nok forstaaet, at dette er en Alvorssag."

„Skal vi saa ikke hellere lukke det inde," spurgte jeg.

„Nej, det skal netop paavirkes af Lyset," var Svaret. „Tag nu endelig Ur med, gaa helst med det i Haanden og pas Tiden nøjagtigt."

Jeg gik stadig holdende Uret i min Haand og var hjemme paa Sekunder. Der sad gamle Frøken Sølling i min Stue. „Aa, kære Baronesse Dahlerup, jeg har saadan længtes efter at se, hvordan De har det. Og Deres rare Kirsten bød mig ind i Stuen for at vente. Jeg var saa tørstig, og saa tog jeg mig den Frihed at drikke et Glas Vand, som stod paa Buffetten." Jeg stivnede i Angst. En Theskefuld hver halve Time! endelig nøjagtigt — hverken mere eller mindre. Og her havde Frøken Sølling drukket et Glas fuldt af denne Medicin. Jeg saa paa hende: Skiftede hun ikke Farve? — Brød der ikke Sved frem paa hendes Pande? Hvad var det? Min Gud! Var hun blevet forgivet? —

„Hvil Dem, Frøken Sølling. Drik endelig dette Glas Mælk," bad jeg. „De er da ikke syg?"

„Jeg! Nej, hvad mener De?"

„Læg Dem endelig paa Sofaen til jeg kommer hjem. Kun et Øjeblik skal jeg være borte."

Og skønt Rekonvalescent, løb jeg hen, hvor jeg tænkte,

at Marie Sandal muligvis kunde være. Hun var der Gud ske Lov, og i afbrudte Ord fortalte jeg hende Ulykken. Jeg bad hende om at løbe hjem med mig og spurgte, om hun havde en Modgift, vi kunde tage med os.

Marie Sandal brast i Latter. „Vær du bare rolig! Det var kun ganske almindeligt Vand med en ganske lille Sukkerkugle i. Hele Kuren i Dag bestod i, at du skulde være optaget af at passe Tiden og at tro, at det var saa vigtigt. Det var kun et af vore smaa Humbugs."

Jeg havde frygtet at finde det kære, gamle Menneske i Krampe eller død, og da vi kom tilbage, fandt vi hende baade glad og rask, og vi morede os alle kosteligt over min Forskrækkelse.

Jeg modtog en Dag en Mappe med Posten og deri et Brev undertegnet Agnes Smidt. Mappen indeholdt en Del Tegninger, som var fint og nænsomt gjort. Hun bad mig oprigtigt sige hende, om der var noget ved dem. Agnes var den Gang tretten Aar. For at faa Sikkerhed viste jeg Tegningerne til Professorerne Vermehren og Saabye samt til Fru Klein. Alle var enige om, at her var Talent. Fru Klein tilbød den unge Pige en halv Friplads i sin Tegneskole. Jeg meddelte Agnes dette. Men hendes Forældre ønskede, at hun først skulde konfirmeres, dernæst paa Højskole og bagefter lære Mejeri for at have en sikker Livsstilling. Jeg tilbød Agnes frit Ophold hos mig og havde, da alle Forudbestemmelser var sket Fyldest, den Glæde at optage hende i min Hjem, hvor hun og mine Sønner snart blev gode Kammerater. Hun kom ind paa Kleins Tegneskole og blev derfra optaget paa Akademiet. Hun malede ogsaa hos N. V. Dorph og blev Udstiller paa Charlottenborg. Fru Tietgen bestilte hos hende et Portræt af Pastor Monrad, det hænger nu i Frederikskirken. Som Datter af en sønderjydsk Gaardejer var Agnes stærkt interesseret i det nationale Spørgsmaal og arbejdede en Del for Danskhedens Sag. I Krigens Tid blev fem smaa Piger

forældreløse. De var Søskende og holdt meget af hinanden. Præsten opfordrede fra Prædikestolen Menigheden til at hjælpe dem. Agnes meldte sig og antog dem alle fem. I Lundsmark oprettede hun en Højskole. Jeg beundrede hendes Offerglæde, hun havde jo stillet sig til Tjeneste med alt, hvad hun havde annammet. —

Mine Sønner boede paa Kollegiet til 15-16 Aars Alderen, glade og tilfredse. Hans, der viste kunstneriske Anlæg, blev Elev paa Akademiet. Han følte sig stærkt draget mod Katolicismen og ønskede at gaa over til den, men jeg raadede ham til først ret at lære den protestantiske Religion at kende. Først da burde han træffe sit Valg. Paa Kunstakademiet gik det ham godt, her traf han Maleren, Grev Harald Moltke og de sluttede Venskab. Han besøgte os i Charlottenlund og blev ofte sammen med Hans fra Lørdag til Søndag Aften. Billedhuggerinden Kathinka Kondrup saa tilfældig Hans' Tegninger og hørte, at han uddannede sig til Kunstner. Hun gav ham Ler og sagde: „Kopier denne lille Buste af en Italienerinde." Paa faa Dage var Kopien færdig, og hun tilraadede Hans at søge Undervisning hos Billedhuggeren Saabye. Saabye ønskede at have sine Elever boende hos sig, og Hans flyttede da derind, men han og Moltke kom stadig om Lørdagen til stor Glæde for os alle. Grev Moltke var et udmærket Mennneske, han var Hans en god Ven og var med sit fine Sind en Dæmper paa hans urolige og nervøse Gemyt.

Jeg havde været i København, og ved Hjemkomsten sagde min Tjenestepige: „Her har været een for at gøre Visit, her er et Kort. Det er næppe noget fint."

„Jo, det kan De tro, det er," sagde jeg.

„Hun havde da ingen Hat eller Handsker paa og sorte udskaarne Lædersko," sagde Pigen.

Paa Kortet stod: Kammerherreinde Berling.

Dagen efter ved Visittid søgte jeg hende paa Ordruphøj.

Elskværdig tog hun imod mig, og vi placeredes i hendes prægtige Stue, hvortil hendes tarvelige Apparition ganske vist dannede en Modsætning, men disse Modsætninger mødtes paa en skøn Maade. „Deres Onkler, Geheimeraad Bang og Edvard Dahlerup har begge været Kollegiets og mine Læger, jeg har meget at takke dem begge for. Jeg raader her paa Kollegiet over et Par Fripladser for katolske Drenge, og een for en protestantisk. Den har været benyttet af min Søstersøn Møller, der nu har forladt Kollegiet. Fripladsen er derfor ledig. Da jeg erfarede, at Baron Dahlerups to Sønner gik deroppe, besluttede jeg straks at tilbyde Pladsen til en af disse Elever, saa snart min Nevø var færdig. Jeg hører, at den ældste skal til Paris for at uddanne sig til Kunstner. Det er dyrt! Vil De modtage min Friplads, saa er det mig en Glæde. Jeg maa dog bemærke, at ingen faar det at vide, Børn er undertiden saa ubarmhjertige og saarer hinanden uden at tænke paa det. Det vil ikke kunne ske her. Jeg har instrueret Pastorerne.

Glad og meget taknemmelig modtog jeg Tilbudet. En Tid gik alt godt, men saa en Dag kom Joost løbende hjem. „Hvad er dette, Mor? — Har jeg Friplads? Aldrig faar du mig mere til at gaa derop, hvis det er sandt. En af Pastorerne sagde til mig: „Nu maa du være dobbelt flittig for dermed at glæde din Velgørerinde, Fru Berling. Du maa op med Mønterne, for ellers bliver jeg hjemme!"

Jeg gik op til Fru Berling, der blev meget vred. „Jeg havde dog bestemt paabudt, jeg vidste jo, at alle Dahlerup'er var umaadelig stolte, og derfor skulde der overfor dem vises særlig Diskretion og Takt. Jeg var saa glad over at kunne yde Dem denne Bistand og beklager, hvad der er sket."

Dagen efter gik jeg med Joost op paa Kollegiet og betalte for Skoleopholdet.

Hver Jul sendte jeg dog efter Aftale en Kurv med Haandarbejder op til Fru Berling. Hun afkøbte mig disse Ting og

uddelte dem i sin Kreds som Julegaver. Det bragte mig godt paa Gled med Skolepengene. Jeg blev en velset Gæst hos den elskværdige, interessante og haardtprøvede Dame. Hun viste mig stor Fortrolighed, fortalte uforbeholdent om sit bevægede Liv og om Frederik den Syvendes Stilling til hendes Mand.

Hans var sytten Aar gammel, smuk og indtagende. Han havde fuldført en Portrætbuste af en ung mandlig Model. Professor Saabye overraskede og glædede ham med at sige, at den skulde udstilles paa Foraarsudstillingen ved Charlottenborg. Hans var henrykt.

Første April 1889 fandt den højtidelige Begivenhed Sted. Der blev bestilt sort Kjolesæt og høj Silkehat, da Hans jo skulde med til Aabningsfesten. Har jeg kendt bitre og dybe Sorger, saa har jeg ogsaa kendt Fryd uden Lige! — Min Hans var blevet Kunstner, og Udstiller paa sin attenaars Fødselsdag. Med sin lille Violbuket i Knaphullet, ung og sjæleglad tog han ind paa Udstillingen. Paa Charlottenborg præsenterede Saabye Hans for de kongelige Herskaber, der naadigt talte med ham. Kongen fortalte min Søn, at hans Bedstefar, Portrætmaler Holbech, havde malet ham sammen med Dronningen og Kronprinsen. Kronprinsen var da kun et lille Barn, der sad paa en Pude, holdende et Æble i sin Haand. Kongen havde senere en Gang sagt: „De var en Spaamand, Holbech, De gav min Søn Rigsæblet i Haanden, da ingen anede, at han nogensinde skulde blive Konge." — Endmere talte de om Admiralerne van Dockum og Dahlerup, Hans' nærmeste Slægtninge. —

Hans arbejdede ivrigt hos Saabye, det ene Værk fuldførtes efter det andet, omend Hans længtes efter andre Lærere. Stephan Sinding gav ham en Dag det Raad at rejse til Paris, thi kun der havde en Kunstner hjemme.

Da Hans Aaret efter atter udstillede, bestemtes det, at han

skulde rejse. I en Udstillingsanmeldelse skrev Sophus Michaëlis om en Hund, Hans havde modelleret, at den rummede en Verden af Fornøjelighed.

Professor Saabye, Sinding og Brygger Jacobsen gav Hans Anbefalingsskrivelser med til dansk Minister, Grev Moltke Huitfeld, Konsul Falbe og Billedhuggerne Barrias og Chapu. Min Glæde var stor, Haab og Forventning gennemvarmede mig. Jeg vilde ofre Hans alt mit kæreste: mit Piano, mit Sølvtøj, det bedste skulde ofres for at beskytte Hans i den store Stad. Min Søster fulgte ham, hendes Øjesten, til Paris. De gik til Falbe, der anviste dem et godt Pensionat. Intet maatte spares.

Min Søns Breve hjem var lutter Glæde. Chapu kaldte ham „Thorvaldsens Landsmand" og skrev hjem, at han var tilfreds med sin unge Elevs Evner og Arbejdslyst.

Aldrig kan jeg sige, hvad de Meddelelser fra Paris var for mig, stille gik jeg omkring og ligesom knugede min Lykke og mit Haab ind til mit Hjerte.

Ak! — Kun kort Tid var det saadan for mig. Kortvarig var min Lykke. Sorgen stod atter ved min Dør. En Eventyrer erfarede gennem Professor Saabye min Søns Eksistens i Paris og fik Introduktionsskrivelse med til ham. Han agtede sig nemlig til Paris og følte ved Saabyes Omtale af ham, at her var et Menneske, han kunde bruge, at her var et Bytte. Paa en for mig uforklarlig Maade spandt dette Menneske sit Garn om ham, han blev Medvider i Ugerninger og lod sig bruge saa vidt, at Vejen var spærret for ham til Tilbagetog.

Da Hans vilde afbryde Forbindelsen med den Fremmede, sagde denne: „Det kan De ikke. De ved for meget, og De har aflagt Ed paa at staa mig bi. Bryder De ud, maa een af os dø!" —

Hans skulde indlevere et Udkast til Kejseren af Østrigs Befuldmægtigede, dette Udkast skulde forberede en Bestilling paa et Monument over Admiral Dahlerup til Opstilling paa „Dahlerups Platz" i Wien. Han havde i dette Værk nedlagt det bedste, han evnede. Lykkelige Arbejdsdage haaber jeg saa inderligt, min Dreng har kendt i denne Tid, omend Skyggerne fra denne ulykkelige Forbindelse er faldet sorte ind over dem. Saa snart Afleveringen havde fundet Sted, flygtede han herhjem fra alt dernede. Syg og nervøs kom han hjem. Han lejede et Atelier i Bredgade og gik tappert i Lag med et nyt Arbejde: „Den, der bryder Aaget" — bestemt til at udstilles paa den tilstundende Chicago-Udstilling.

Under min Søns Ophold i København kom flere Breve fra den Fremmede i Paris om endelig at komme tilbage. Jeg gav dem ikke til Hans, der havde fortalt mig alt om denne fremmede Persons Forbrydelser. Han skulde have absolut Ro. Men da fremtraadte ulykkeligvis et Sendebud, en ung Jøde. Uden at Hans anede, hvem der stod bag, fulgte han denne til Paris igen. Kort Tid efter vendte han dog tilbage for at klarlægge alt for mig.

Min Søn vilde endnu en Gang til Paris for at pakke sit Arbejde og sine Sager, for saa aldrig mere at rejse dertil. Jeg bad og tryglede ham om at lade være og lade alt i Stikken, men han lovede mig at udvise al tænkelig Forsigtighed og rejste fra mig.

I Paris traf han Maleren Poul Fischer, hvem han fortalte om den Livsfare han var stedt i, og at han aldrig var ubevæbnet, men altid bar to ladte Revolvere, endogsaa om Natten i sin Seng. Jeg modtog et Par fortrøstningsfulde Breve, hvori der stod, at han afrejste om faa Dage, men de dulmede ikke min Angst og mine bange Anelser. Saa indløb et Telegram, der meddelte, at han pludselig var død. — Straks rejste jeg med min Søn Joost og min Søster derned. Ingen af os formaaede at trøste hinanden, vi kunde kun sørge og jamre.

Vi rejste ud i eet, Nat og Dag. Vi tog lige ud til Hospitalet, hvor Hans var blevet bragt hen. I et Værelse laa min Søn med lukkede Øjne og Dødens forklarede Smil over sine Læber. Jeg knælede ned ved hans Leje og kyssede hans Hænder. Aldrig skulde de arbejde mere i Kunstens Tjeneste, aldrig skulde de mere stryge gennem mit Haar. Min elskede Dreng! —

Skøn var han i Døden som i Livet. Jeg saa, jeg stirrede hans Billede ind i min fortvivlede Sjæl. Et Skrig, et Smertensskrig, der maatte høres af en Gud, om en saadan fandtes, lød over hele Hospitalet. Jeg følte, at det som Ekko maatte lyde i enhver Moders Hjerte. —

Man kørte mig til Pére Lachaise Kirkegaarden, hvor den Grav var gravet, der skulde gemme Støvet af mit Haab, min Stolthed, min Lykke. Grev Moltke Huitfeld var der til Stede og modtog mig. „Jeg kendte Deres Søns Anskuelse af Begravelses-Ceremonier. Her kommer derfor ingen Præst, men jeg siger ham et Farvel og læser derpaa „Fader vor". —

Følget var stort, der var Trængsel, og Ordensmarskaller holdt Pladsen om Graven ryddelig.

„Amen i Vorherre Jesu Navn, Amen" — og Greven rakte mig efter disse hans sidste Ord Spaden og Jorden. Ved hans Arm vaklede jeg hen til Graven og sagde: „Af Jord er du kommet — til Jord skal du blive — og af Jord skal du igen opstaa. — Amen."

Saa førte man mig til den floromvundne Vogn. Den satte sig i Bevægelse. Et Øjeblik randt Bergliots Ord mig i Hu: „Kør langsomt, — jeg kommer tidsnok hjem." —

Saa kom vi omsider tilbage til vore tomme Stuer, og hver af os sørgede paa sin egen Vis uden at formaa at bringe de andre Trøst. Jeg maatte græde mine Taarer alene og omfavne det tomme Intet, mens min Søster begravede sig i

sine Værelser og vilde ingen se eller tale med, og Joost gik tavs og indesluttet omkring, indtil han en Dag sagde: „Mor, kan jeg ikke komme ud at rejse?"

„Du, Joost! — min sidste!"

„Hvad kan jeg virke herhjemme," spurgte han.

„Saa meget, Joost, — gaa videre, som du har begyndt i din Arkitektvirksomhed."

„Nej, Mor — ikke straks — jeg maa ud at rejse."

Og Joost blev anbragt paa et Skib, der skulde paa Langfart, og hvorom han fortæller i sin Bog „For Vind og Vove".

Som alt fortalt, havde Hans modelleret „Han, som bryder Aaget" for at udstille den paa Chicago-Udstillingen 1893. I mit Grubleri og min Fortvivlelse faldt den Tanke mig ind, selv at tage dertil og udstille nogle af mine kunstindustrielle Arbejder. Thi noget maatte jeg gribe til for at dulme mine Smerter og mine Savn, ene, som jeg var med det altsammen. Min gamle Far var død i Carlshamn 1889. I de Aar han boede der, kom han nu og da paa Besøg i København, han kom ogsaa til mig om Sommeren i Hellebæk. Han saa, at de store Udgifter, jeg havde med mine Børn, idelig gjorde, at jeg maatte være betænkt paa at skaffe mig Indtægter, og havde derfor talt med Etatsraad Blom om, at jeg for mine Børns Skyld maatte have større Arv efter ham end min Søster. Han havde ej heller glemt, at Formuen fra første Færd havde været tiltænkt mig. Men min Søster opponerede.

Efter et saadant Besøg rejste han tilbage til Sverige, og kort efter blev han syg. Hans Læge sendte Telegram til Etatsraad Blom, der lod min Søster, der boede i Sølvgade, det vide, og bad hende underrette mig, hvis Adresse i Charlottenlund han ikke kendte. Dette gjorde hun ikke, men tog selv til Sverige. Far bad hele Tiden om at faa mig at se, men hun forblev tavs overfor mig. Den 11. Januar besøgte

jeg Professor Sundby, Fruen udbryder: „Men er du da ikke i Carlshamn? — Din Søster han været der i flere Dage, din Far ligger for Døden." Jeg styrtede hen til Etatsraad Blom. Imedens jeg var der kom Telegram: Far var død. Jeg gik til Højesteretssagfører Shaw. Han telegraferede: Stands, der er en Arving til. Og saa satte Øvrigheden Segl for Døren.

Min Søster mente sig i sin Ret til at handle saaledes, fordi hun var den ældste. Men jeg fandt det grusomt imod Far, der havde længtes efter mig, og altsaa paa det sidste havde maattet savne den Kærlighed, som han ogsaa havde savnet i sit Hjem.

Hen ad Vaar rejste vi til Carlshamn for at dele, indpakke og afskibe Fars Efterladenskaber. Jeg forlangte retsligt Udsagn af Faders Husbestyrerinde og Tjenestepige, de maatte møde for Skranken og med Haanden paa Biblen gentage, at Professoren under hele sin Sygdom havde kaldt paa mig, og hans sidste Ord havde været: „Gud velsigne min Lili."

Med mine kunstindustrielle Arbejder havde jeg i flere Aar deltaget i Industriforeningens Udstillinger, og jeg samlede nu disse Arbejder med Chikago-Udstillingen for Øje. Jeg havde faaet den Ide at lave en Eventyrseng, den var dannet saaledes, at man saa Ole Lukøje staaende over det sovende Barn med den udspændte Paraply, hvorpaa var malet Motiver fra H. C. Andersens Eventyr. Sengen var tegnet af Arkitekten Vilh. Dahlerup, og Ole Lukøje var modelleret af Professor Saabye. Jeg samlede ogsaa Ting sammen, saaledes at jeg paa Udstillingen kunde indrette en gammel dansk Bondestue med alle de Sager, der hører til en saadan. Desuden havde jeg malede Porcelænsrelieffer, imiterede Gobeliner, Fotografier af danske Nationaldragter, Puder, Tæpper, Kjolestoffer af præpareret Silkestof, hvorpaa jeg havde malet Blomster, samt vævede Ting. Eventyrsengen, hvis Fremstilling kostede mig flere Tusinde Kroner, blev øjeblikkelig

solgt til en Komité, der vilde forære den til Amerikas Præsident til Brug for hans nyfødte Datter. Men ulykkeligvis ødelagdes denne Handel for mig ved Udstillingspolitik fra en Kontrakomités Side, Handelen maatte gaa tilbage, og Sengen forblev usolgt. Dog den Ulykke er god, som kommer alene, siger et gammelt Ord. Bedst, som alt var i Gang, gik en Cyklon hen over Udstillingen og rev netop over min Afdeling en Glastagsten løs, een eneste. I den frygtelige Orkan styrtede Vandet fra Himlen, og alle mine kostbare Ting laa Hulter til Bulter i et Farvebad, ituslaaede og ødelagte.

Og Assurancen? Man havde kun kunnet assurere mod Ildsvaade, ikke mod Skade, som Elementerne foraarsagede.

Skuffet og ulykkelig vendte jeg tilbage til Danmark fra min Udstillingsfærd. Mit Tab var stort. Jeg havde faaet Medailler, 7 i Tallet, og Diplomer for alt, hvad jeg udstillede, men det, som jeg var rejst ud for, „the Dollar", havde jeg ikke opnaaet. Syg og sengeliggende var jeg en lang Tid derefter.

I Assenbly Hall i Chicago holdtes daglig belærende Foredrag, og jeg overværede saa mange, som jeg kunde overkomme. En Karantænelæge holdt en Dag et, som fik Betydning for mig. Han havde gjort den Iagttagelse, at Emigranter ofte medbragte en Dundyne eller en Krølhaarsmadras, og at de i nogen Tid efter Ankomsten til Bestemmelsestedet paa en uforklarlig Maade blev angrebet af smitsomme Sygdomme. Han hævdede, at Sengematerialet var Aarsagen, og at animalsk Sengemateriale altid kunde indeholde Fare for Smitte af syge Dyr, selvom Rensningen havde været aldrig saa radikal. Ogsaa Slægtssygdomme, som f. Eks. Tuberkulose, hvis Baciller var saa indtrængende, kunde ad den Vej overføres, saa at man aldrig kunde vide sig sikker. Han oplyste dernæst, hvorledes Krølhaar blev behandlet, som oftest af de mest elendige Individer, der ved dette for Aandedrætsorganerne saa inciterende Arbejde baade nyste og hostede.

Som et Lyn slog den Ide ned i mig at lave en Madrasse af Bomuld. Uden at tale til noget Menneske derom forsynede jeg mig med Bomuldsprøver, raa Bomuld, kartet Bomuld o. s. v. — en Prøve af hver Proces. Jeg sad med det i min Haand og gjorde utallige Prøver, begyndte saa at hækle og filere. Saa talte jeg endelig med min Søn Joost om Problemet, det fængslede ham, ogsaa han begyndte at eksperimentere. En Morgen kom han med en Cigarkasse: „Jeg har ikke sovet i Nat," sagde han, „her ser du Resultatet, er det saadan, du vil have det?"

Langs Cigarkassens Rand var anbragt Knappenaale, og med Strikkepinde og Garn havde han pultet Bomuldsvulster i Skæl, som han havde dannet af Strikkepindene. Det slog mig, at her var Løsningen klaret paa en genial Maade. Vi gik ganske stille med det. Jeg kendte en Snedker, der lavede Væve, og spurgte ham: „Kan De lave en Væv, hvorpaa et Stof som dette kan fremstilles?" — Han svarede: „Muligvis! Men De maa stille mig 400 Kroner til Disposition, og Deres Søn maa daglig komme og konferere med mig."

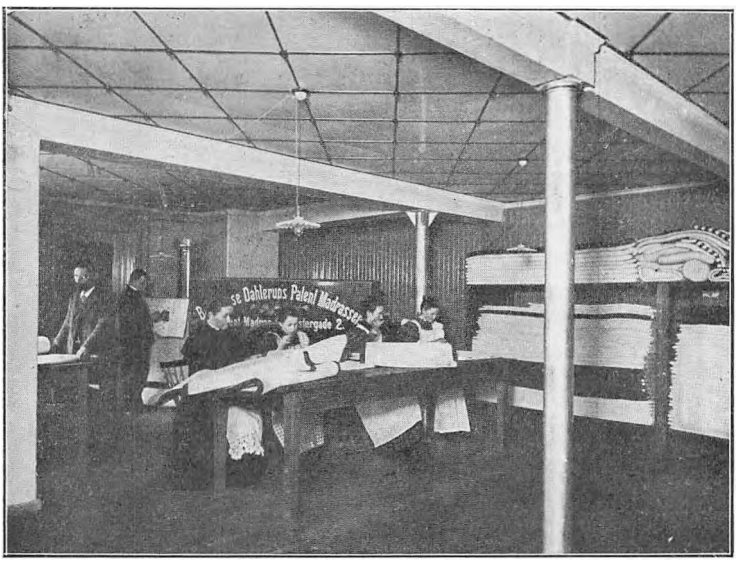
Efter nogle Maaneders Forløb var Væven færdig og udmærket brugbar. En god Madrasse blev fremstillet, dens eneste Fejl var, at den var uopslidelig. Jeg udtog Patenter paa Opfindelsen, men Anerkendelse og Udbredelse vandt den først gennem megen Modstand. Jeg husker fra den Tid, at jeg en Dag sad fredeligt og spiste Frokost i en Restaurant paa Kongens Nytorv. Jeg blev afbrudt ved, at en mig ukendt Herre, der fra et Bord noget fra mit leende havde betragtet mig en Tid, nu rejste sig, nærmede sig og leende sagde: „Jeg beder Dem undskylde, det har rimeligvis ikke undgaaet Dem, at jeg har siddet og let, men — aa — undskyld — jeg er Fabrikant Geismar, De er Baronesse Dahlerup. Jeg hører, at De skal have opfundet en Madras. Det forekommer mig imidlertid ganske usandsynligt, at *De*, en *Dame*, skulde have udført en saadan Bedrift, som vi Mænd i al vor Tid beskæf-

tiger os med. Først, da jeg hørte det, harmedes jeg — nu senere tager jeg det fra den komiske Side." — Jeg svarede ikke et Ord, saa bukkede han og forsvandt. Jeg lod min Mad staa og følte mig ret uhyggelig til Mode. Saa kom Madrasserne i Handelen, jeg henvendte mig til vore større Handlende og Forbrugere, men ikke til Hrr. Geismar. Men en Dag meldte han sig i min Bolig og smilede forlegent. „Ja," sagde han, „jeg skylder Dem en meget alvorlig Undskyldning, men jeg var den Dag kommet i Latterhjørnet. Vil De sende mig 25 Stkr. Madrasser i forskellig Kvalitet, og saa er De vel ikke mere vred? — Ja — for De var vred!"

„De har Ret," svarede jeg, „jeg var endogsaa meget vred, at blive let ud er jo en Haan at vises, men da De er den eneste, der har taget Sagen „en ridicule", saa vil jeg blot bemærke, at saa lidt som een Svale gør Sommer, saa lidt Indtryk gør denne lille Episode paa mig. De bliver sikkert en værdifuld Kunde." Og det skete.

Jeg havde faaet flere af vore første Lægers Udsagn om mit Fabrikats Fortrinlighed, men da jeg søgte Professor Studsgaard og forebragte ham Nyheden, at jeg fabrikerede en Bomuldsmadras, sagde han med vantro Hovedrysten og medlidende Smil: „Stakkels lille Frue, der ligger Skuffelser for Dem, — jeg er Elev af Deres Far, Skolekammerat af Deres Mand og har som Læge for ham og Deres Datter den allerstørste Sympati for Dem — men kære Frue! — køb en Plade Vat og sæt Dem paa den, og De vil hurtigt overbevise Dem om et sørgeligt Resultat."

Saa gik der Aar. Studsgaard laa selv paa B. D. P. M. og gjorde et stort Arbejde for at faa dem indført paa hans Hospitaler. I hans sidste Aar blev hans Beundring for dem næsten ham en fiks Ide. Han spurgte alle: „Kender De B. D. M.?" — og han lindredes paa sin Sotteseng, og hans vel-

Interiør fra Madrasfabriken.

signelsesrige Livsbane sluttede paa hans Yndlingsleje, — min Madras.

Saaledes gik Anerkendelsen af min Madras-Virksomhed sin rolige Gang fremad, men jeg spekulerede dog stadig paa at udfinde nyt. Jeg havde i min Skoletid læst om de spartanske Drenges Mod og Smidighed — „de sov paa Knipper af Siv" — stod der i min Verdenshistoriebog. „Siv," tænkte jeg, der var jo Masser af Siv i Hellebæk — jeg vilde gøre Forsøg med Siv til Madrasser, særlig til Udvandrer-Madrasser. Disse Forsøg lykkedes over al Forventning, og Ø. K. afkøbte mig indtil 1000 Stk. pr. Maaned i Krigens Tid.

Skal jeg prise personlig Tilfredsstillelse i et Stadium af mit Liv, saa bliver det de Aar, da jeg arbejdede for dette herlige Selskab. Tre Lastbiler holdt her udenfor og blev læsset fulde af mine Madrasser. Hver eneste en var gaaet gennem mine Hænder. Jeg forsynede bl. a. 4 Skibe, der bragte

polske og russiske Udvandere til Amerika. Madrasserne blev ved Ankomsten sænket i Havet, saa jeg havde altid Arbejde til næste Rejse. —

I Tiden før min Rejse til Amerika hændte det, at jeg foranlediget af en Hændelse i min nærmeste Kreds ønskede at undersøge, hvilke juridiske Forpligtelser, der paahvilede en Mand overfor en hidtil uberygtet Kvinde, han havde staaet i Forhold til. Jeg henvendte mig derfor til Sædelighedspolitiets Chef og forelagde ham mit Spørgsmaal. Hans forbløffende Svar var: „Kære Fru Baronesse, den Slags Sager maa vi ofte ordne for Folk. Han skal blot give Pigen 2 Kroner i Mønt, eller en Foræring, der repræsenterer 2 Kr. i Værdi. Saa snart hun har modtaget det, er alt i Orden! Der sendes mig en Anmeldelse, hun bliver kaldt herop og dømmes for at have drevet Utugt for Betaling — ind i Prostitutionen! — Er hun først der, er hun ufarlig, og det er strafbart for hende at henvende sig til sit eventuelle Barns Fader."

Dette Svar oprørte min Sjæl. Jeg henvendte mig derefter til en kendt Højesteretssagfører, han svarede nøjagtig det samme, og paa en sidste Henvendelse til en Etatsraad i Politiet modtog jeg samme Svar. Jeg følte, at Samfundet begik en oprørende Uretfærdighed mod disse Ulykkelige, og besluttede til deres Frelse at belære dem om denne Lovs Hæslighed, og efter al min Evne at hjælpe de allerede forulykkede Kvinder og deres Børn.

I Chicago fik jeg rig Lejlighed til at studere saadanne Forhold. Min gode Ven, Susan B. Anthony førte mig sammen med Mrs. Woods, der var Forstanderinde for „Erring Womens Refuge". Jeg kom ofte i dette Hjem, der som Navnet angiver, var Tilflugtssted for ulykkelige, vildsomme Kvinder. En enlig Dame havde i sin Bolig skabt dette Kærlighedens Asyl, da hendes Tjenestepige, forladt af Kæresten, fortalte hende sin fortvivlede Situation. Hun beholdt hende

hos sig og optog i sit Hjem en ulykkeligstillet Kvinde til, og dette blev de første Skridt til dette mægtige Foretagende, dette Hjem for vildfarne Kvinder, der nu i Omfang rækker over fire Avenuer, og er en selverhvervende Institution.

Al den Tid, jeg kunde afse fra mit Arbejde paa Udstillingen, tilbragte jeg der og lærte efterhaanden i højeste Grad at beundre det Samarbejde, jeg der fandt. Jeg tilbød min Medvirkning ved at lære disse Kvinder, hvad jeg kunde, jeg lærte dem at male paa Porcelæn og paa Stoffer, sy Hedebo o. s. v. Jeg talte opmuntrende med dem, lærte dem ogsaa lidt Dansk. En Gang ugentlig var der „Assembly", een af Kvinderne skulde da for aabent eller lukket Tæppe fortælle et eller andet. Forstanderinden mente, at der ofte blev gjort Kvinder stor Uret, fordi de ikke havde Ordet i deres Magt, og tillagde disse Taleøvelser megen Betydning. Hver Kvinde havde sin Beskæftigelse, nogle i selve Hjemmet, andre gik ud og syede, vaskede, friserede o. lign. — alt under Kontrol og Garanti fra Hjemmet.

Jeg studerede alt meget omhyggeligt med det for Øje at forsøge at oprette en lignende velsignelsesrig Institution, naar jeg kom hjem.

Jeg har her i Danmark taget megen Del i Bevægelserne med Hensyn til Kvinders Liv, deres Beskærmelse og Rettigheder. I dansk Kvindenationalraad traf jeg Fru Norrie, født Harbou, og hendes Søster, Fru Hoff samt Frk. Høgsbro, der var Jordemoder. Hos den altid varmtfølende Fru Axeline Lund var jeg sikker paa Sympati og henvendte mig til hende med min Stabel Aarsberetninger fra „Erring Womens Refuge" og vakte straks hendes Interesse for den store Sag. Vi dannede en Komite og holdt mange Møder, Planer blev lagt, ogsaa om obligatorisk Barselforsikring m. m. Men Planen om dette Hjem for ulykkelige Kvinder mødte ogsaa Modstand. Man mente, at Usædelighed ikke skulde præmieres,

at disse Fruentimmer „skulde ligge, som de havde redet", og at „uægte Børn burde blive i Mørket, hvor de hørte til."

At det var Samfundet vi vilde højne, det Samfund vi alle var Medlemmer af, det forstod man ikke. Jeg gjorde mig imidlertid nyttig, det bedste jeg formaaede, meldte mig til Tjeneste ved de fattiges Bespisning og førte Tilsyn med syge og fattigt stillede Familier. En Gang maatte vel Tiden komme, da jeg igen turde optage Tanken om mit „Refuge", det var for mig om at gøre at faa samlet Penge ind til dets Realisation. Jeg fik den Ide at lade Kunstnerne tegne paa Oblater og lade disse reproducere til Paaklæbning af Postforsendelser, Pakker og Breve ved Juletid, jeg henvendte mig til Generalpostdirektør Ring med Forespørgsel, om han vilde staa mig bi i denne Sag. Svaret var: „Umuligt! Personalet klager over for meget Arbejde ved Juletid, jeg vilde lægges for Had, om jeg paadrog det yderligere Arbejde."

Ogsaa her var jeg den første hos hvem Tanken opstod, den Tanke, som andre fik Lykke til at føre igennem. Hrr. Postmester Holbøll havde altsaa haft en lignende Ide (Julemærket), som heller ikke han straks kunde faa realiseret. Men da der indtraf Vakance, hvad han qua Postmand erfarede, benyttede han Lejligheden til at vække Interesse for sin Plan hos den vikarierende Direktør, der havde et mere humant Syn paa Sagen, og Julemærket indførtes.

Det var mig jo en ny Skuffelse, at jeg ikke formaaede at realisere mine Drømme om et Tilflugtssted for ulykkeligt stillede Kvinder. Jeg havde tænkt dette som et Sted, hvorfra sand Beskyttelse og sand Beskærmelse ogsaa kunde ydes Damer af højere Stand, der stedte i Nød, blev Ofre for rovbegærlige Menneskers Udnyttelse. Jeg har oplevet haarrejsende Eksempler paa, hvorledes samvittighedsløse Personer har trængt sig ind hos ældre eller svagelige Damer og har udnyttet disse til egen Fordel, enten det nu har drejet sig

om Penge eller Værdisager. Dog lad mig kun her i disse Blade nævne min ulykkelige Svigerinde, Baronesse Ida Dahlerups Skæbne: Bestjaalet, tvangsindlagt paa Sct. Hans Hospital i 15 lange Aar. Trods Lægernes Udsagn og Anbefaling til Forflyttelse frugtede ej heller her al min Stræben efter Befrielse fra dette af hende saa forhadte Opholdssted. Jeg henvendte mig til Magistraten med en Ansøgning, som selve Etatsraad Bruun skrev for mig. Der var tre Spørgsmaal, der skulde besvares med *nej*, saa kunde hun ikke holdes indespærret.

Magistraten svarede: At skønt der maatte svares nej til alle tre Spørgsmaal, saa var dog de mandlige Medlemmer af hendes Familie enige i at ønske hende interneret der. Sct. Hans 1. Pleje for en Standsdame var lige saa attraaværdig som Vartov var det for et Almuemenneske. Dr. Rohmell, Dr. Oldenburg, Dr. Eibe — intet nyttede — det endelige Svar tilhørte Magistraten. Familiemedlemmer af hende var ansatte der, og de sejrede overfor mig.

Saadanne og mangfoldige lignende Tilfælde søgte mine Tanker at oprette et Beskyttelsessted for, hvor virkelig Hjælp kunde ydes og Retsbeskyttelse opnaas.

Da jeg hjemme i Charlottenlund fabrikerede Madrasserne, indsaa jeg efterhaanden, at det var ønskeligt, om dette kunde ske inde i Byen, da saa Udgifter til Transport kunde spares. Jeg søgte passende Lokaler og Arbejdskraft og fik den Tanke at henvende mig til Frelsens Hær, hvis Virksomhed altid havde haft min Interesse og Sympati. Der anvistes mig en Frelserkaptajn, i hvem jeg fandt en interessant Personlighed, der satte mig ind i mangt et Mysterium. Samme Kaptajn var det blevet overdraget at aabne Huset Nr. 23 i Farvergade, der efter den nye Prostitutionslovs Ikrafttræden havde staaet lukket og forseglet af Øvrigheden i 2 Aar, og nu var blevet overtaget af Frelsens Hær til Brug for dens sociale

Arbejde. Han foreslog mig at følge med ved Husets Genaabning, og der stod jeg da i det Hjem, der før husede Synd og Død og nu selv var dødsdømt.

De tusinde Suk, der havde lydt, hørtes nu ikke mere, og dog var det, som om den kvælende Luft derinde fra hviskede om Gift og Fornedrelse, om Vold og Skændsel, men ogsaa om Naade og Oprejsning.

Ejerindens fulde Navnetræk var hugget i Marmor paa Gulvet i Forstuen, saa stort, at man var nødt til at træde paa det, naar man skulde ind ad Døren.

Stueetagen bestod af en trefags Stue med Glasloft, Forgyldning og en mægtig Lampe i Loftet. Ved Siden af var et noget mindre Værelse, hvori der med flere Skillerum var indrettet som en Slags Baase. Derfra gik man ud i Køkkenet, der var mørkt og med gammeldags, aaben Skorsten og Ildsted.

Luften var kvalm, der laa alskens Skarn og Snavs, Flasker og Flaskehylstre, Cigarstumper, itubrækkede Stole, et Skærmbræt, — og imellem alt det et lille vissent, jordtørret, forglemt Juletræ.

Det betog os Tilskuere, og det talte symbolsk til mig, rørende og enkelt fortalte det fattige Juletræ de ulykkelige Kvinders Historie. Uvilkaarligt formede det sig til et lille Digt:

JULETRÆET

Det spirede frem, det voksede op
I Guds den dejlige fri Natur,
Smaafugle sang i dets grønne Top —
Imens laa Slangen paa Lur.

En fredfuld Nat ved Juletid,
Da Stjernen tændte sin Lue,
Stod Træet smykket i Lin saa hvid,
Som en Brud, hel prægtig at skue.

Men efter Natten Dagen kom,
Og Træet blev dømt til at fældes,
Det fik ej Lov, som Søstrene smaa
Til i Fædrehjemmet at ældes.

Man købte det, og man slæbte det hen,
Hvor kun Raahed og Synd har til Huse.
Der var ingen Redning — Stemplet var sat —
Det sank ned i Malstrømmens Sluse.

Der fandtes det saa efter Aar og Dag,
Mishandlet, skændet og dræbt,
Traadt ned i Støvet, ikun et Vrag
Til Dommedagsbaalet slæbt.

Lad os drage det ud af den ædende Flamme,
Lad os redde og frelse dets Marv —
Dit frodige Træ kan jo times det samme,
Om ikke du agter dets Tarv.

Skuffelser og uanede Vanskeligheder faldt stadig over mig. Jeg saa mig nødsaget til for stedse at skrinlægge mit store Haab, at faa rejst et Hjem, et Ly for forvildede Stakler, som jeg syntes det danske Samfund i høj Grad trængte til. Jeg havde Planer nok, som senere blev realiseret af andre, der høstede baade Ære og Guld der, hvor jeg kun fik Udgifter og Skuffelser. Trættet veg jeg til Side, — det var Skæbnelinien i min Haand.

Ingen trodser sin Skæbne, den er ubønhørlig og kanske tilrettelagt ved vort Livs første Kim.

Hvad Martens havde læst i min Barnehaand, læser jeg nu i mine Minders Bog, hans Forudsigelser indtraf nøjagtigt.

Heldet velsignede sjældent mine Bestræbelser, jeg vil ønske, at det ligger gemt til Joost og de to Børn, der nu er Mænd, saa at de hæderligt maa bære det Navn, de fik i

Arv, og forblive brave og trofaste imod mig og det Hjem, hvor de fik deres Opdragelse og henlevede deres glade Barndom.

Det er altsaa nu paa Tide at sætte det sidste Punktum for de mange Aars Fata.

Jeg havde ønsket at finde et Fyndord, kraftigt og kærligt, til at bringe Trøst til de mange, saaledes som Fiskerkonen Laurine bragte Trøst til mig. Hendes Trøst var guddommelig for os, der maatte sænke vort dyrebareste ned i den indviede Jord, — men hvor findes Trøsten til dem, som vi ved lide ilde? Til dem, som faldt i slette Hænder, hvorfra de ikke kan løsrive sig? — — Jeg har maattet nøjes med at støtte i det smaa her i mit Hjem, hvor jeg paa nogen Maade formaaede det. Men hvor findes Trøsten?

Her føler jeg min famlende, uøvede Pens Afmagt, og den jordiske Trøst uholdbar, jeg kan kun ty til den himmelske Trøster.

Alt syntes saa trist og haabløst denne Morgen, intet Blund var naaet mit Øje, jeg var træt efter de hvileløse Timer, da Solen med et brød ind i min Stue — den velsignede Sol bragte mig paa denne alvorlige Mindedag sin varmende Hilsen. —

Idet jeg fordybede mig i Tak til Ham, der havde sendt mig baade Sol og Skygge paa den lange, tornefulde Vej, tittede to smaa Fugleøjne ind i mine. De saa længe paa mig, det var, som smilede de til mig om min Joost, der var mange Mile fjernet fra mig, og dog saa inderligt forenet med mig i denne stille Morgentime.

Var det muligt, at den var et Sendebud fra Joost, havde han hvisket: „Flyv Fugl, flyv" — og havde den blide Vestenvind ledet Fuglens Vingeslag hen til mig med en Hilsen?

Fuglen blev ikke bange, — jeg saa paa den — den opsøgte et Par Brødkrummer paa det lille Bord ved Vinduet, hvor jeg havde nydt mit Morgenmaaltid. Jeg saa paa den, længe — spørgende. — —

Verdenshavet ligger mellem Joost og mig, det er Skæbneliniens grusomme Bud. Dog, Verdenshavet forbinder to Poler, saa de bliver til eet, og han er den eneste af den lille Flok, hvem Døden sparede mig. Hans Navn skal følge mig, naar jeg bringes herfra, og omplantes der, hvor Længsel og Sorg forstummer.

Baronesse Ursula Dahlerup.
(Tegning af Benjamin Dahlerup.)

NAVNEREGISTER

Amdrup, Agga, Journalist, 53.
Amdrup, Georg, Admiral, 53.
Andersen, C. F., Tegneinspektør, Maler, 139.
Anthony, Susan B., 154.

Bang, Dr., Læge, Geheimeraad, 102, 104, 126, 127, 143.
Bang, Oluf, Læge, 76.
Barrias, Fransk Billedhugger, 145.
Benzon, Kammerherre, Christiansdal, 18, 33, 76.
Berg, Frøken, 102, 124.
Bergh, Rudolf, Læge, Professor, 53, 130.
Berling, Kammerherreinde, 142, 143.
Bille, Admiral, 12.
Bissen, H. V., Billedhugger, 77.
Blom, Etatsraad, 87, 128, 138, 148, 149.
Bloch, Carl, Maler, 134.
Bracony, Billedhugger, 60, 61.
Bracony, Alberto, Musiklærer, 60.
Bretton, Baron, 124.
Brock, Fabrikant, 92.
Bruun, Etatsraad, 157.
Bræstrup, Politidirektør, 24.

Carolsfeld, Schnorr von, Maler, 89.
Chapu, Fransk Billedhugger, 145.
Chiewitz, Poul, Forfatter, 59.
Clausson, Dr. theol, 31.
Collet, Peter, stud. jur., 82, 83, 84, 85, 86, 87, 92, 96.
Cullmsee, Frue, 134.

Dahlerup, Baronesse, Admiralinde, 124.
Dahlerup, Domprovst, 105.
Dahlerup, Edvard, Dr., Læge, Konferensraad, 102, 124, 126, 135, 143.
Dahlerup, Hans Birch, Baron, Admiral, 98, 99, 100, 103, 104, 113, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 128, 144, 146.
Dahlerup, Hans, Baron, Billedhugger, 119, 120, 121, 124, 125, 128, 132, 133, 134, 135, 137, 139, 141, 142, 143, 144, 146, 147.
Dahlerup, Hans Joost Wilhelm, Baron, Kancellist, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 110, 115, 117, 123, 124, 125, 126, 127, 128.
Dahlerup, Ida, 100, 120, 157.
Dahlerup, Joost, Baron, Forfatter, 124, 125, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 137, 139, 141, 142, 143, 146, 147, 148, 151, 160, 161.

Dahlerup, Marie Louise, 124, 125, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136.
Dahlerup, Wilhelm, Arkitekt, 103, 149.
Didrichsen, Svensk Billedhugger, 134.
Dockum, van, Admiral, 119, 120, 121, 122, 144.
Dodt, Frøken, 135.
Dorph, N. V., Maler, 141.
Drewsen, Viggo, 124.
Droste, katholsk Præst, 139.

Eberlin, Assessor i Højesteret, 16, 18, 43.
Eberlin, Lise og Marie, 44, 74.
Eckersberg, Maler, 35, 36, 76, 77.
Eggers, Baronesse, 100.
Eibe, Frue, 125.
Eibe, Kaptajn, 17, 49.
Eibe, Læge, 157.
Eichløw, Ane, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 29, 30, 31, 43, 44, 48, 49, 50, 63, 70, 78, 79, 88, 97, 98, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 114, 116, 118.

Falbe, Konsul, 145.
Fels, katholsk Præst, 139.
Fischer, Poul, Maler, 146.
Frintz, katholsk Præst, 139.

Gade, N. W., Komponist, 97.
Gamborg, Andrea, 32, 39, 45, 86.
Gamborg, Knud, Tegner, 96.
Gamborg, Knud, Vinhandler, 96.
Gamborg, Marie, Enkeprofessorinde, født Clausson, 24, 31, 45, 46, 47.
Gamborg, Professor, 32, 33, 55, 74, 85, 86, 133.
Gamborg, Sofie, 32, 33, 80.
Gamborg, Villads, Direktør, 118.
Geismar, Fabrikant, 151, 152.
Gregersen, Imanuel Tauber, Lærer, 53.
Grieg, Nina, f. Hagerup, 97.
Gundersen, kgl. Skuespiller, 134.
Gustmejer, Skrivelærer, 53.
Gurlitt, Elisa, f. Saxild, 61.
Gurlitt, Maler, 61.

Hage, Børnelæge, Professor, 135.
Hamburger, Emilie, 59.
Hamburger, Hansine, født Ballin, 40, 42.
Hamburger, Karl, 42, 43.
Hamburger, Præst, 35, 39, 40, 41, 42, 59.
Hammerich, Rektor, 123.
Hansen, Chr., Kammersanger, 97.
Hargens, Emilie, 99.
Hargens Etatsraad, fhv. Politimester, 98, 99, 100, 101, 102.
Hargens, Ida, 97.
Hartmann, Klara og Emma, 97.
Hauch, Carsten, Professor, 92.
Hauch, Frue, 134, 135.
Hauch, Sofie, 97.
Helsted, Maler, 19, 138.
Hoff, Frue, 155.
Holbech, Andrea Marie, 7, 8, 13, 18, 23, 33, 34, 38, 41, 44, 45, 51, 54, 55, 59, 62, 63, 64, 65, 73, 78, 79, 80, 82, 84, 87, 88, 89, 90, 92, 95, 97, 98,

107, 108, 115, 116, 125, 128, 133, 138, 145, 146.
Holbech, Caroline, f. Gamborg, 7, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 32, 33, 34, 41, 43, 53, 54, 55, 62, 63, 64, 65, 66, 73, 75, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 90, 92, 94, 96, 97, 98, 107, 115, 116, 117, 118, 120.
Holbech, Maria, født Thayssen, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 43, 45, 46, 48, 49, 111, 112.
Holbech, Niels Peter, Portrætmaler, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 26, 28, 29, 31, 32, 35, 36, 39, 43, 49, 50, 51, 54, 56, 57, 60, 62, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 87, 88, 89, 92, 93, 94, 96, 98, 105, 107, 108, 109, 110, 114, 115, 116, 117, 118, 144, 148, 149.
Holbech, Peter, Koffardikaptajn, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 43, 113.
Holbøll, Postmester, 156.
Horn, Operarepetitør, 89.
Høgsbro, Frøken, Jordemoder, 155.
Hultmann, Kgl. Skuespiller, 58.
Høedt, Kgl. Skuespiller, 58.

Jacobsen, Carl, Brygger, 145.
Jähnigen, Jutta, 97.

Kasorti, Pjerrot, 54.
Kaufmann, v., Nanna, Lærerinde, 49, 53.
Klein, Fru, Forstanderinde, 141.
Kondrup, Kathinka, Billedhuggerinde 142.
Krarup, Læge, 131.
Krohn, Læge, 59.
Krohn, Medaljør, 59.
Kromayer, Konditor, 59, 60.
Küchler, Maler, 17, 94.
Købke, Maler, 59.

Larsen, Pianofabrikant, 138.
Lehmann, Edvard, Maler, 77
Lehmann, Ludvig, Maler, 77.
Lerche, Greve og Grevinde, 138.
Levetzau, Raben, Greve, 56.
Levetzau, Raben, Magda, 56.
Levetzau, Raben, Fritze, 56.
Lund, Boghandler, 124.
Lund, F. C., Maler, 132, 133.

Martens, Maler, 17, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 54, 56, 57, 60, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 93, 108, 111, 119.
Melchior, Frue, gift med Skolebestyrer M., 67.
Michaëlis, Sophus, Forfatter, 145.
Molbech, Chr. F., Digter, 134.
Molbech, f. von Krabbe, 134.
Moltke, Harald, Greve, Maler, 142.
Moltke, Huitfeld, Greve, Gesandt, 145, 147.
Monies, Maler, 77.
Monrad, Præst, 141.
Mühlen, von, Fuldmægtig i Finansministeriet, 128.
Myhlenstedt, Etatsraad, 99. 145.
Mørch, Assessor, 62.

Mørch, Axeline, g. m. Maleren F. C. Lund, 62, 132, 133, 155.
Mørch, Emilie, 62.

Nielsen, Anna, Kgl. Skuespillerinde, 57.
Nielsen, N. P., Instruktør og Kgl. Skuespiller, 57.
Norrie, Frue, f. Harboe, 155.

Oldenburg, Læge, 157.

Phister, kgl. Skuespiller, 133, 134.
Phister, Luise, f. Petersen, kgl. Skuespillerinde, 134.
Plum, Peter, Læge, 52, 125.
Poulsen, Emil, kgl. Skuespiller, 134.

Recke, Adolf v. der, Journalist, 44.
Reedtz-Thott, Baronesse, 104.
Reedtz-Thott, Gaunø, Baron, 76.
Reitz, Læge, Professor, 125.
Rhode, Kaptajn, 134.
Ricard, Modehandler, 51, 52.
Ricard, Frederik, Student, 52.
Ricard, Jeanette, Frøken, 51, 52, 53.
Ricard, Sofie, Frøken, 51.
Ring, Generalpostdirektør, 156.
Rohde, Løjtnant, 101.
Rohmell, Læge, 157.
Rohmel, Professor, 46, 157.
von Rosen, Frøken, Hofdame, 69.
Rydberg, Bankier, 29.
Rørdam, Peter, Præst, 92.

Saaby, Professor, Billedhugger, 141, 142, 144, 145, 149.
Sandal, Maria, Sygeplejerske, 140, 141.
Saxild, Frederikke, Frøken, 61.
Saxild, Frue, 61.
Saxild, Lina, Frøken, 61.
Saxild, Nanna, 61.
Saxild, Peter, 61.
Saxild, Vilhelm, Læge, 87.
Saxtorph, Læge, Professor, 125, 126, 127, 131.
Sahlertz, Operasanger, 62, 83, 84.
Sahlgreen, Frue, 97.
Scavenius, Skuespiller, 85.
Schulin, Greve, 132.
Shaw, Ch., Højesteretssagfører, 149.
Sinding, Stephan, Billedhugger, 144, 145.
Skovgaard, P. C., Maler, 77.
Smidt, Agnes, Malerinde, 141. 152.
Smith, Henrik, Overlærer, 118.
Sonne, Maler, 77.
Sonnenthal, Frøken, 89.
Stenberg, Julius, Sanger, 97.
Studsgaard, Professor, Læge,
Sundby, Frue, 122, 123.
del ved Universitetet, 122, 123.
Sundby, Fru, 122, 123.
Sundby, Frue, Professorinde, 129, 130, 149.
152.
Sundby, Thor, Professor, 122, 123, 124, 125, 128, 129, 130, 149.
Svenson, katholsk Præst, 139.
Sølling, Peter Norden, 12, 113.
Sølling, Louise, Frøken, 113, 114, 140.

Tardini, Luftskipper, 57.
Tardini, Jeanette, 57.
Thayssen, Storkøbmand, Flensborg, 27, 28.
Thicatchek, Sanger, 89.
Thorvaldsen, Bertel, Billedhugger, 13, 15, 16, 17, 35, 36, 77, 123.
Tietgen, Frue, 141.

Vermehren, Professor, Maler, 141.
Vilsoet, Professor, 134.

Wenck, Løjtnant, 16, 18.
Wenck, Ursula, f. Holbeck, 12, 14, 29, 30, 31.
Wiehe, Michael, Kgl. Skuespiller, 58.
Wolff-Sneedorff, Christian, stud. polit., Kavalleriløjtnant, 82, 83, 84, 85, 86, 95.
Woods, Mrs., Forstanderinde for „Erving Womens Refuge", 155.
Wächter, Sanger, 89.

Yess, Mary, 96.

Zahrtmann, Admiral, 121, 122.
Zinck, Frue, Sangerinde, 97.

Ørsted, Læge, 106, 107, 110, 116.

Pedersen & Lefevre, København V.